

Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw

I. Potrzeba regulacji

W ciągu 16 lat funkcjonowania Krajowego Rejestru Sądowego stał się on ważnym źródłem informacji o podmiotach, wzmacniającym pewność i bezpieczeństwo obrotu. W praktyce każdy podmiot podlegający wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego - rejestru przedsiębiorców lub rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej – w obrocie prawnym legitymuje się odpisem z Krajowego Rejestru Sądowego. W sześciu działach rejestru zawarte są podstawowe dane o podmiocie, pozwalające na ustalenie jego formy prawnej, adresu siedziby, sposobu reprezentacji oraz osób uprawnionych do reprezentacji, organu nadzoru i jego składu, celu lub przedmiotu działalności, sposobu powstania lub ustania jego bytu prawnego, a także informacje o ustanowionym kuratorze lub likwidatorze oraz o ewentualnych zaległościach publiczno-prawnych podmiotu. W rejestrze umieszcza się również wzmiankę o złożeniu przez podmiot sprawozdania finansowego za dany rok, wraz z uchwałą o jego zatwierdzeniu, sprawozdaniem z działalności i ewentualnie opinią biegłego rewidenta, a także informację o roku obrachunkowym podmiotu. W odniesieniu do spółek kapitałowych rejestr zawiera również dane dotyczące wysokości kapitału zakładowego, wartości nominalnej udziałów lub akcji oraz w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – dane wspólników posiadających co najmniej 10% kapitału zakładowego.

Podkreślenia wymaga, iż wszystkie funkcje, jakie spełnia Krajowy Rejestr Sądowy, a to: funkcja ewidencyjna, informacyjna, legalizacyjna i gwarancyjna – jak wykazała praktyka obrotu gospodarczego - z roku na rok zwiększają swe znaczenie, nie tylko w obrocie krajowym, ale i w obrocie międzynarodowym.

Zasada jawności formalnej rejestru, znajdująca wyraz w pełnej jawności i dostępności do danych wpisanych do rejestru oraz do dokumentów złożonych do akt rejestrowych podmiotu, a także funkcja legalizacyjna rejestru, wyrażająca się badaniem przez sąd rejestrowy zgłoszonych danych pod względem ich prawdziwości, a dołączonych do wniosku dokumentów pod względem zgodności formalnej i materialnej z obowiązującymi przepisami prawa – przyczyniły się do wzmocnienia bezpieczeństwa obrotu, albowiem bardzo często dane zawarte w rejestrze i w aktach rejestrowych stanowią istotny element oceny wiarygodności przyszłego partnera lub kontrahenta.

Jedną z podstawowych zasad rejestrowych – wyrażoną w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 roku o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2016 r., poz. 687 z późn. zm., zwana dalej ustawą o KRS) - zasada domniemania prawdziwości wpisu – i wynikające z niej skutki prawne – zarówno dla osób trzecich jak i dla podmiotu, którego wpis dotyczy, określone w art. 14, art. 15, art. 16 i art. 18 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, wymagają z jednej strony – szybkiego i sprawnego procedowania sądów rejestrowych tak, aby treść wpisu w rejestrze odzwierciedlała stan rzeczywisty – z drugiej - ciągłej, bieżącej i skutecznej kontroli sprawowanej przez sąd rejestrowy, m.in. w zakresie prawdziwości wpisu w rejestrze.

Wieloletnia praktyka funkcjonowania Krajowego Rejestru Sądowego skłania do pogłębionej analizy sposobu i zakresu jego działania oraz oceny efektywności, a także pozwala stwierdzić, iż niektóre z przyjętych w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym rozwiązań prawnych – kompletnych i wystarczających w chwili wejścia w życie ustawy – w zmienionych warunkach społeczno-gospodarczych nie odpowiadają aktualnym potrzebom obrotu.

Obecny stan prawny odnoszący się do funkcjonowania Krajowego Rejestru Sądowego jest regulacją niewystarczającą, nieuwzględniającą nowych rozwiązań prawnych i technicznych, co z biegiem lat może prowadzić do znacznego obniżenia efektywności działania sądu rejestrowego oraz wiarygodności rejestru.

Trzeba bowiem pamiętać, że każdego roku do Krajowego Rejestru Sądowego wpisywane są nowe podmioty. I tak przykładowo:

1. w 2010 r. wpisano:

- do rejestru przedsiębiorców – **23.882** podmiotów;
- do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej – **5.061** podmiotów;
- do rejestru dłużników niewypłacalnych – **64.170** podmiotów;

2. w 2011 r. wpisano:

- do rejestru przedsiębiorców – **26.179** podmiotów;
- do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej – **5.693** podmiotów;
- do rejestru dłużników niewypłacalnych – **70.275** podmiotów;

3. w 2012 r. wpisano:

- do rejestru przedsiębiorców – **31.865** podmiotów;
- do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej – **5.761** podmiotów;
- do rejestru dłużników niewypłacalnych – **77.446** podmiotów;

4. w 2013 r. wpisano:

- do rejestru przedsiębiorców – **40.120** podmiotów;
- do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej – **5.608** podmiotów;
- do rejestru dłużników niewypłacalnych – **74.246** podmiotów;

5. w 2014 r. wpisano:

- do rejestru przedsiębiorców – **37.721** podmiotów
- do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej – **5.899** podmiotów
- do rejestru dłużników niewypłacalnych – **67.942** podmiotów;

6. w 2015 r. wpisano:

- do rejestru przedsiębiorców – **48.119** podmiotów
- do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej – **6.918** podmiotów
- do rejestru dłużników niewypłacalnych – **68.250** podmiotów.

Tak więc z roku na rok wzrasta ogólna liczba podmiotów pozostających we właściwości sądu rejestrowego, które to podmioty sąd rejestrowy powinien „obsłużyć”

zarówno w zakresie składanych przez nie wniosków jak i ewentualnych postępowań przymuszających.

Potrzeba regulacji wynika również z konieczności implementacji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/17/UE z dnia 13 czerwca 2012 r. zmieniającej dyrektywę Rady 89/666/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/56/E i 2009/101/WE w zakresie integracji rejestrów centralnych, rejestrów handlowych i rejestrów spółek. Dyrektywa ma zastosowanie również do państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Przepisy dyrektywy 2012/17/UE stosuje się do spółek wskazanych przez państwa członkowskie w art. 1 dyrektywy 2009/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 września 2009 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 48 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno współników, jak i osób trzecich (Dz.U.UE.L.2009.258.11), tj. w systemie prawa polskiego do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, spółek akcyjnych (w tym do spółek europejskich) oraz spółek komandytowo-akcyjnych.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 dyrektywy 2012/17/UE państwa członkowskie – nie później niż dwa lata po przyjęciu aktów wykonawczych, o których mowa w art. 4c dyrektywy 2009/101/WE – przyjmą i opublikują przepisy niezbędne do zapewnienia zgodności z przepisami związanymi z technicznymi aspektami funkcjonowania systemu integracji rejestrów (z ang. Business Registers Inteconnection System - system BRIS). Komisja Europejska przyjęła dnia 8 czerwca 2015 r. rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/884 ustanawiające specyfikacje techniczne i procedury niezbędne dla systemu integracji rejestrów ustanowionego dyrektywą 2009/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady.

Termin przyjęcia przepisów niezbędnych dla implementacji dyrektywy upływa z dniem 8 czerwca 2017 r.

Proponowane rozwiązania można opisać w czterech głównych kategoriach:

1. Wzmocnienie pewności i bezpieczeństwa obrotu;
2. Zmiany związane z wykorzystaniem nowych technologii informatycznych oraz konieczne do implementacji dyrektywy 2012/17/UE;
3. Uproszczenie dokonywania tzw. wpisów ewidencyjnych do rejestru przedsiębiorców oraz zmiana sposobu i zakresu ujawniania informacji o zaległościach płatniczych podmiotu;
4. Zmiany proceduralne i porządkowe.

II. Proponowane rozwiązania

1. Wzmocnienie pewności i bezpieczeństwa obrotu

Brak organu uprawnionego do reprezentacji osoby prawnej stanowi dziś dla obrotu prawnego i gospodarczego duży problem i wpływa negatywnie na bezpieczeństwo i pewność obrotu. Niniejszy projekt zawiera szereg propozycji mających na celu rozwiązanie tego problemu. Stworzenie katalogu instrumentów prawnych możliwych do zastosowania w różnych stanach faktycznych, pozwoli sądowi rejestrowemu na dobranie najbardziej właściwego narzędzia dla konkretnej sytuacji i konkretnego podmiotu.

1.1. Postępowania przymuszające

1.1.1 Rozszerzenie zakresu podmiotowego postępowań prowadzonych na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym;

1.1.2. Wprowadzenie obowiązku składania do sądu rejestrowego informacji o adresie przez określone kategorie osób.

1.2. Kurator

1.2.1. Rozszerzenie zakresu kompetencji kuratora ustanawianego na podstawie art. 42 Kodeksu cywilnego;

1.2.2. Koszty działania kuratora ustanowionego na podstawie art. 42 k.c.

1.2.3. Doprecyzowanie zakresu kompetencji i przesłanek ustanowienia kuratora na podstawie art. 26 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym;

1.1. Postępowania przymuszające

1.1.1. Rozszerzenie zakresu podmiotowego postępowań prowadzonych na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym

Jednym ze sposobów eliminowania niekorzystnego dla pewności obrotu zjawiska polegającego na funkcjonowaniu w obrocie podmiotów pozbawionych organu uprawnionego do reprezentacji jest rozszerzenie zakresu stosowania art. 24 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym wobec osób (wspólników lub członków innych organów takich jak rada nadzorcza, komisja rewizyjna, rada fundacji) zobowiązanych do powołania organu uprawnionego do reprezentacji, w przypadku stwierdzenia przez sąd rejestrowy braków w składzie tego organu uniemożliwiających prawidłową reprezentację.

W związku z powyższym proponuje się nadanie nowej treści art. 24 ust. 1 ustawy o KRS oraz dodanie ust. 1a i ust. 1b w brzmieniu:

ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadku stwierdzenia, że wniosek o wpis do Rejestru lub dokumenty, których złożenie jest obowiązkowe, nie zostały złożone pomimo upływu terminu, sąd rejestrowy wzywa obowiązanych do ich złożenia – wyznaczając dodatkowy 7-dniowy termin.

ust. 1a. W uzasadnionych przypadkach, w razie stwierdzenia, że osoba prawna nie posiada organu uprawnionego do reprezentowania lub w składzie tego organu zachodzą braki uniemożliwiające jej działanie, sąd rejestrowy, wyznaczając odpowiedni termin może wezwać obowiązanych do powołania lub wyboru tego organu do wykazania, że organ został powołany lub wybrany albo że braki w jego składzie zostały usunięte.

ust. 1b. Wezwań w postępowaniach przymuszających o których mowa w ust 1 i 1a sąd dokonuje pod rygorem zastosowania grzywny przewidzianej w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego o egzekucji świadczeń niepieniężnych. W przypadku niewykonania obowiązków w terminie, sąd rejestrowy nakłada grzywnę na obowiązanych. Przepisu art. 1053 Kodeksu postępowania cywilnego nie stosuje się.”

Na podstawie projektowanej regulacji sąd rejestrowy będzie miał możliwość wezwania obowiązanych do wykazania (za pomocą stosownych dokumentów) - w terminie, jaki sąd uzna za niezbędny i wystarczający - że organ reprezentacji został powołany lub wybrany albo że braki w jego składzie zostały usunięte i podmiot posiada organ uprawniony do reprezentacji. W razie niewykonania obowiązku w określonym terminie, sąd nałoży na obowiązanych grzywnę przewidzianą w

przepisach Kodeksu postępowania cywilnego o egzekucji świadczeń niepieniężnych. Sąd będzie mógł ponawiać grzywnę, analogicznie jak w przypadku pozostałych postępowań przymuszających.

W obecnym stanie prawnym sąd rejestrowy nie dysponuje żadnym narzędziem pozwalającym wyegzekwować od osób zobowiązanych do wyboru lub powołania zarządu wykonania ciążących na nich obowiązków. W praktyce sąd zwraca się do wspólników (członków innych organów) o wskazanie osób uprawnionych do reprezentacji, ale – z jednej strony – brak podstawy prawnej do kierowania takiego wezwania – z drugiej strony - brak możliwości zastosowania jakiegokolwiek rygору na wypadek niezastosowania się do wezwania sądu - powoduje, że pisma takie są całkowicie bezskuteczne i pozostają bez odpowiedzi.

Celem projektowanej regulacji jest umożliwienie osobom zobowiązanym do wyboru lub powołania zarządu samodzielnego usunięcia uchybień w składzie organu uprawnionego do reprezentacji w zasadzie bez ponoszenia jakichkolwiek konsekwencji, jeżeli bowiem zarząd zostanie powołany – sąd umorzy postępowanie i nie będzie nakładał grzywny. Nie będzie wówczas konieczności stosowania przez sąd środków bardziej radykalnych, takich jak ustanowienie kuratora lub nawet rozwiązanie podmiotu. Sąd rejestrowy będzie miał możliwość zdyscyplinowania osób zobowiązanych do powołania reprezentantów podmiotu w sytuacji, gdy obowiązani uchylają się od wykonania ciążącego na nich obowiązku.

Proponowana regulacja znajdzie zastosowanie np. w sytuacji, gdy w toku prowadzonego postępowania przymuszającego o złożenie sprawozdania finansowego okaże się, że wszyscy członkowie zarządu zostali uchwałą właściwego organu odwołani, bądź złożyli skuteczne rezygnacje. Wówczas sąd w pierwszej kolejności wezwie obowiązanych do wykazania, że zarząd został wybrany lub powołany.

Należy podkreślić, że grzywna będzie mogła być stosowana tylko wobec osób całkowicie lekceważących swoje obowiązki. W przypadku osób, które wykażą, że starały się wykonać ciążące na nich obowiązki, lecz nie były w stanie tego uczynić, grzywna nie będzie nakładana, tak jak ma to miejsce obecnie w odniesieniu do członków organu uprawnionego do reprezentacji. Jeżeli członek zarządu wykaże, że podjął starania celem wykonania obowiązków rejestrowych, ale z różnych względów nie był tego w stanie uczynić, sąd rejestrowy odstępuje od nakładania grzywny. Powyższe zasady funkcjonują w praktyce sądów rejestrowych i nie budzą kontrowersji, dlatego nie powinno także stwarzać problemów stosowanie analogicznych reguł w odniesieniu do wspólników (członków innych organów) zobowiązanych do powołania organu reprezentacji).

Podkreślenia wymaga, że grzywna stosowana przez sąd rejestrowy nie ma charakteru penalnego, ma jedynie za zadanie zmobilizować do wykonania obowiązków. Oznacza to – stosownie do treści art. 1052 zd. 3 k.p.c., że w razie wykonania czynności przez dłużnika grzywny niezapłacone do tego czasu ulegają umorzeniu.

Projektowana regulacja będzie jednym z możliwych do wykorzystania mechanizmów, a do sądu rejestrowego będzie należał wybór najbardziej optymalnego środka, który znajdzie zastosowanie wobec podmiotów, które nie wykonują należycie swoich obowiązków. W wielu przypadkach samo zagrożenie grzywną zmotywuje zobowiązanych do wykonania ciążących na nich obowiązków, bez konieczności stosowania rozwiązań bardziej czasochłonnych i kosztownych jak np. powołanie kuratora.

Ponieważ projektowana regulacja znajdzie zastosowanie wobec wszystkich podmiotów wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego należy uwzględnić, że mogą zdarzyć się sytuacje, kiedy sąd rejestrowy nie będzie posiadał wiedzy o tym, które konkretnie osoby należy wezwać do wykazania, że zarząd został wybrany, a w konsekwencji, na kogo personalnie nałożyć grzywnę. Przykładowo, sąd nie będzie miał pełnej informacji o członkach stowarzyszenia tworzących walne zebranie członków lub o akcjonariuszach spółki akcyjnej w przypadku, gdy na mocy postanowień statutu to właśnie akcjonariusze będą zobowiązani do wyboru zarządu.

Z tej przyczyny w projektowanym art. 24 ust. 1a ustawy o KRS użyto zwrotu: „w uzasadnionych przypadkach” oraz „sąd może”, które należy rozumieć jako sytuacje, w których omawiany przepis na podstawie dokonanej przez sąd oceny stanu faktycznego będzie mógł znaleźć praktyczne zastosowanie.

Natomiast jeśli sąd nie będzie w stanie ustalić kręgu osób zobowiązanych do wyboru zarządu lub będzie to znaczna liczba osób, co ewentualne wezwanie czyniłoby zupełnie nieefektywnym, projektowany przepis nie znajdzie zastosowania, a sąd będzie musiał rozważyć zastosowanie innych środków (ustanowienie kuratora, rozwiązanie podmiotu bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego), które doprowadzą do zgodności stanu faktycznego ze stanem prawnym.

Projektowany ust. 1b art. 24 ustawy o KRS ma na celu zastosowanie rygoru w postaci nałożenia grzywny wobec obu rodzajów postępowań przymuszających tj. art. 24 ust. 1 i ust. 1a ustawy o KRS.

Modyfikacja treści ust. 2 i ust. 3 art. 24 ustawy o KRS jest jedynie skutkiem opisane powyżej propozycji rozwiązania. W ust. 2 ze względu na wprowadzenie ust. 1a i ust. 1b należało zmienić odwołanie, zaś w ust. 3 wyraźnie wskazano, że jego treść dotyczy postępowania przymuszającego opisanego w art. 24 ust. 1 ustawy o KRS. Zasady odstąpienia od wszczęcia postępowania przymuszającego lub jego umorzenia odnoszą się do sytuacji, gdy co do zasady wszczęcie tego postępowania ma charakter obligatoryjny (a więc w przypadku, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy o KRS).

Skoro bowiem wszczęcie postępowania opisanego w projektowanym art. 24 ust. 1a ustawy o KRS możliwe będzie „w uzasadnionych przypadkach” i ma charakter fakultatywny („sąd może”) nie ma potrzeby stosować do niego przepisów o odstąpieniu od wszczęcia postępowania.

Aby jednak dać sądowi rejestrowemu możliwość umorzenia postępowania przymuszającego już wszczętego, zarówno wtedy, gdy z okoliczności sprawy wynika, że nie doprowadzi ono do złożenia wniosku lub dokumentów, których złożenie jest obowiązkowe, jak również wtedy, gdy stało się oczywiste, że współnicy nie wykażą, że powołano (wybrano) nowy zarząd, zmieniono treść art. 24 ust. 4 ustawy o KRS przez rezygnację z odwołania do ust. 1 omawianego przepisu.

W związku z powyższym, sąd rejestrowy będzie mógł umorzyć każde postępowanie przymuszające (prowadzone zarówno na podstawie art. 24 ust. 1 jak i ust. 1a ustawy o KRS), gdy z okoliczności sprawy będzie wynikało, że nie doprowadzi ono do spełnienia obowiązku.

Zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 20 ust. 2a ustawy o KRS m.in. wpisy dokonywane z urzędu (na podstawie uprzednio obowiązującego art. 24 ust. 3 i 4 ustawy o KRS) dokonywane są po uprawomocnieniu postanowienia w przedmiocie wpisu.

Obecnie, wpisów/wykreśleń z urzędu do KRS sąd rejestrowy dokonuje na podstawie art. 24 ust. 6 ustawy o KRS. Rozważenia wymaga, czy wpisy te powinny być dokonywane na zasadach ogólnych (tj. niezwłocznie po wydaniu przez sąd

rejestrówy postanowienia o wpisie/wykreśleniu), czy też dopiero po uprawomocnieniu się postanowienia zarządzającego wpis. Trzeba bowiem pamiętać, że wpisy dokonywane na podstawie art. 24 ust. 6 ustawy o KRS są uzasadnione bezpieczeństwem obrotu i mają służyć niezwłocznemu doprowadzeniu przez sąd do zgodności treści wpisu w rejestrze ze stanem faktycznym. Przestanka wpisu, jaką jest bezpieczeństwo obrotu, przemawia za przyjęciem, że taki wpis powinien być dokonywany na ogólnych zasadach, a więc niezwłocznie po wydaniu postanowienia przez sąd. Pożądane jest, by wpisy te były dokonywane skutecznie i szybko.

W związku z powyższym, z treści art. 20 ust. 2a ustawy o KRS wyeliminowano zwrot: „w art. 24 ust. 3 i 4” i nie wprowadzono w to miejsce wpisów, o których mowa w art. 24 ust. 6 ustawy o KRS.

1.1.2. Wprowadzenie obowiązku składania do sądu rejestrowego informacji o adresie przez określone kategorie osób.

Aby wzmocnić efektywność rozwiązania szczegółowo opisanego w pkt 1.1.1. zasadne jest wprowadzenie obowiązku składania do sądu rejestrowego informacji o adresie przez określone kategorie osób.

Jak wynika z praktyki, sądy rejestrowe borykają się z problemem skutecznego doręczenia wezwań lub orzeczeń kierowanych do członków organu (lub osób) uprawnionych do reprezentacji podmiotu. W szczególności, gdy pomimo wezwania w ramach prowadzonego postępowania przymuszającego podmiot nie wykonuje obowiązków rejestrowych i dochodzi do nałożenia grzywny na obowiązanych (tj. członków zarządu, wspólników uprawnionych do reprezentacji spółki osobowej), aby mogli oni skorzystać z przysługującego im prawa zaskarżenia postanowienia konieczne jest jego doręczenie.

Brak obowiązku aktualizacji adresu do doręczeń przez osoby uprawnione do reprezentacji podmiotu skutkuje z jednej strony - wydłużeniem czasu trwania postępowania ze względu na komplikacje związane z prawidłowym doręczeniem korespondencji, z drugiej strony – zwiększeniem kosztów postępowania, gdyż sąd musi podjąć dodatkowe czynności zmierzające do ustalenia adresu osób, na które nałożono grzywnę.

Nawet w sytuacji, gdy tylko pierwsze doręczenie dla osoby fizycznej będzie kierowane na adres do doręczeń (gdyż dalsza korespondencja będzie prowadzona za pośrednictwem systemu teleinformatycznego) niezbędne jest, aby sąd ten adres znał i mógł doręczyć wezwanie lub postanowienie wraz z właściwymi pouczeniami (zarówno o możliwości zaskarżenia postanowienia jak i o obowiązku komunikowania się z sądem za pośrednictwem systemu teleinformatycznego).

Uwzględniając powyższe proponuje się modyfikację treści art. 19a ust. 5 ustawy o KRS przez wskazanie, że do wniosku o wpis osób reprezentujących podmiot oraz likwidatorów i prokurentów niezbędne będzie dołączenie oświadczenia tych osób zawierającego nie tylko zgodę na powołanie, ale też ich adresy do doręczeń. Tak jak dotychczas, zgoda na powołanie nie będzie wymagana, gdy osoby, których ta zgoda dotyczy podpiszą wniosek.

Niezwykle istotne jest, aby to właśnie osoby, których wpis dotyczy składały oświadczenia o adresie do doręczeń, albowiem to właśnie one – na podstawie dodawanego do art. 19a ust. 5b będą ponosiły ewentualne negatywne konsekwencje zaniedbania tego obowiązku. Jednocześnie przyjęto, że oświadczenie właściwych osób może zostać przedłożone sądowi zarówno przez osobę bezpośrednio

zainteresowaną (np. członka zarządu), jak i przez podmiot wpisany do rejestru, w którym dana osoba pełni funkcję reprezentanta.

Ponieważ projektowana regulacja będzie dotyczyła również zarządu spółki z o.o., zasadne jest uchylenie art. 167 § 3 k.s.h., zaś na podstawie projektowanego art. 19a ust. 5c ustawy o KRS w przypadku niezłożenia przez członków zarządu spółki z o.o. oświadczenia o zmianie adresu, doręczenia będą dla nich dokonywane na adresy wskazane sądowi rejestrowemu na podstawie art. 167 § 3 k.s.h.

Projektowana regulacja – jako najpełniejsza - będzie stanowiła *lex specialis* wobec fragmentarycznych regulacji Kodeksu spółek handlowych traktujących o adresie wspólników spółek osobowych.

Powyższy obowiązek nie dotyczy członków organów podmiotów zagranicznych posiadających w Polsce oddziały przedsiębiorców zagranicznych czy też główne oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń, główne oddziały zagranicznych zakładów reasekuracji, albowiem na mocy aktualnie obowiązujących przepisów podmioty te zobowiązane są wskazać reprezentanta w Polsce, który podaje swój adres.

Jeżeli wspólnicy, a także osoby wchodzące w skład organu zobowiązanego do wyboru zarządu, zamieszkują w jednym z państw członkowskich UE, zobowiązani będą wskazać adres do doręczeń na terytorium UE. Osoby zamieszkujące poza obszarem Unii Europejskiej, na podstawie dodawanego do art. 19a ustawy o KRS ust. 5a będą zobowiązane wskazać pełnomocnika do doręczeń w RP, na wzór regulacji przewidzianej w art. 1135⁵ k.p.c.

Proponuje się, aby złożenie do sądu rejestrowego oświadczeń o zmianach adresów do doręczeń zwolnione było z obowiązku uiszczania opłaty sądowej (projektowany art. 19a ust. 5d ustawy o KRS).

Aby wzmocnić efektywność nowego rozwiązania wprowadzonego w projektowanym art. 24 ust. 1a ustawy o KRS zasadne jest wprowadzenie obowiązku składania do sądu rejestrowego oświadczeń o adresie do doręczeń osób, które są zobowiązane/uprawnione do wyboru zarządu. Jednakże wprowadzenie takiego obowiązku wobec wszystkich podmiotów wpisywanych do KRS mogłoby negatywnie wpłynąć na obciążenie sądów rejestrowych. Uwzględniając, że – jak wynika z doświadczeń sądów rejestrowych – najbardziej liczną grupę podmiotów wobec których znajdzie zastosowanie rozwiązanie, o którym mowa w art. 24 ust. 1a ustawy o KRS stanowią spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjne proponuje się, aby obowiązek składania do sądu rejestrowego oświadczeń o adresie do doręczeń (i jego aktualizacji) miały osoby (np. wspólnicy), które z mocy postanowień k.s.h. lub umowy spółki zobowiązane są do wyboru zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjnej.

Projektowany art. 19a ust. 5e ustawy o KRS jest jednym z przepisów, których celem jest stworzenie mechanizmów umożliwiających przymuszenie osób odpowiedzialnych za wybór lub powołanie organu uprawnionego do reprezentowania spółek kapitałowych do wypełnienia ich obowiązków. By jakiegokolwiek postępowanie w stosunku do oznaczonych osób było skuteczne, sąd rejestrowy musi być w posiadaniu adresów tych osób. Zdarza się, że adresy te zalegają w aktach rejestrowych, niemniej jednak najczęściej znajdują się tam niejako „przypadkowo”. W zasadzie ustawa Kodeks spółek handlowych jedynie w wypadku jedynego wspólnika lub akcjonariusza nakazuje zgłoszenie do akt rejestrowych jego adresu (art. 166 § 2 i 319 § 1 k.s.h.). W spółkach z o.o. brak jest obowiązku podawania adresów wspólników np. na liście wspólników (art. 188 § 3 k.s.h.). Z kolei w przypadku spółki akcyjnej adresy uwidocznione w księdze akcyjnej dotyczą

wyłącznie posiadaczy akcji imiennych oraz świadectw tymczasowych (art. 341 § 1 k.s.h). W wypadku obu typów spółek brak obowiązku podawania adresów członków organów nadzoru spółek. Wychodząc naprzeciw tym potrzebom proponowany przepis ograniczono jedynie do sytuacji typowych dla spółek kapitałowych.

Zgodnie z projektowanym brzmieniem art. 19a ust. 5e ustawy o KRS do zgłoszenia spółki kapitałowej do rejestru należy dołączyć listę obejmującą nazwisko i imię oraz adres do doręczeń albo firmę (nazwę) i siedzibę wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz członków organów nadzoru spółek kapitałowych lub innych osób, gdy umowa lub statut albo przepisy prawa przyznają im uprawnienie do powołania członków organu reprezentacji, o ile są spółce znane. W przypadku, gdy wspólnikiem jest osoba prawna należy podać imiona i nazwiska oraz adresy do doręczeń członków organu reprezentacji. Każdorazową zmianę tych osób oraz danych tych osób należy zgłosić sądowi rejestrowemu przedkładając nową listę. Znajomość adresów ww. osób nie powinna być problematyczna dla spółki. W odniesieniu do spółki z o.o. adresy wspólników winny znajdować się w prowadzonej przez spółkę księdze udziałów (art. 188 §1 k.s.h). W przypadku organów spółek kapitałowych także podanie adresów członków tych organów nie powinno spółce nastręczać trudności. Odpowiednie zastosowanie znajdą także ust. 5a – 5b i 5d.

Podkreślenia wymaga, że przekazywane sądowi rejestrowemu adresy (zarówno członków organu uprawnionego do reprezentacji jak i osób zobowiązanych do wyboru zarządu) nie będą wpisywane do rejestru. Adresy te będą dołączane do akt rejestrowych.

1.2. Kurator

1.2.1. Rozszerzenie zakresu kompetencji kuratora ustanawianego na podstawie art. 42 Kodeksu cywilnego

Zgodnie z treścią art. 38 Kodeksu cywilnego, osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na niej statucie. Cytowana regulacja potwierdza przyjęcie przez polskiego ustawodawcę tzw. „teorii organów”, zgodnie z którą działanie organu traktuje się jako działanie osoby prawnej.

Mimo obowiązywania teorii organów w sytuacjach szczególnych, gdy organy nie mogą działać możliwe jest czasowe zastępowanie organów przez przedstawicieli ustawowych np. przez kuratora.

Powołanie kuratora na podstawie art. 42 k.c. może nastąpić w sytuacji, gdy osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną nie może prowadzić swoich spraw z braku powołanych do tego organów. Zakres kompetencji kuratora ustanowionego na podstawie powołanego przepisu budzi wątpliwości zarówno w doktrynie jak i judykaturze.

Według dominującego w doktrynie poglądu treść art. 42 § 1 i 2 k.c. determinuje zakres uprawnień kuratora i stanowi *numerus clausus* jego kompetencji.

Inni komentatorzy wskazują, że art. 42 wyznacza tylko ogólne kierunki działania kuratora, a szczegółowy zakres jego kompetencji określa w każdej konkretnej sprawie sąd.

W obrocie gospodarczym – zarówno w odniesieniu do spółek kapitałowych jak i innych osób prawnych (np. fundacji) coraz częściej występują problemy związane z brakiem organu uprawnionego do reprezentacji. Ze względu na brak porozumienia między wspólnikami (akcjonariuszami) lub innymi niż wspólnicy osobami

uprawnionymi do wyboru zarządu podmiot znajduje się (często przez dłuższy okres czasu) w sytuacji decyzyjnego paraliżu.

Jak słusznie wskazuje P. Grzelczak (PPH sierpień 2011 „Kurator spółki kapitałowej powołany na podstawie art. 42 k.c.”), za przyznaniem kuratorowi kompetencji w zakresie reprezentacji przemawia wzgląd na pewność obrotu.

Pojawiający się w sposób nagły brak zarządu (w szczególności, gdy stan taki utrzymuje się przez dłuższy czas) stawia kontrahentów podmiotu w sytuacji wysoce niekorzystnej tym bardziej, że nie mają oni żadnego wpływu na to, czy zarząd zostanie powołany, czy też nie.

Konieczność zapewnienia ochrony uczestnikom obrotu, którzy nieświadomi wewnętrznych problemów osoby prawnej weszli z nią w relacje gospodarcze i prawne przemawia za rozszerzeniem kompetencji kuratora.

Jak wynika z praktyki orzeczniczej sądów coraz częściej zdarza się, że po wytoczeniu wobec osoby prawnej powództwa, bądź po wszczęciu postępowania egzekucyjnego, zarząd jest odwoływany, bądź wszyscy jego członkowie składają skuteczne rezygnacje, a ze względu na brak organu uprawnionego do reprezentacji podmiotu postępowania te są wówczas zawieszane.

Wówczas wierzyciele zwracają się do sądu rejestrowego o ustanowienie dla dłużnika kuratora na podstawie art. 42 Kodeksu cywilnego. Sądy rejestrowe ustanawiają kuratorów wyłącznie w sytuacji, gdy wnioskodawca uiści zaliczkę na koszty działania kuratora. Często jednak wierzyciel nie posiada stosownych środków, które mógłby przeznaczyć na ten cel.

Ponadto, nawet gdy kurator zostanie ustanowiony, to w większości przypadków nie może on reprezentować podmiotu w procesie lub w postępowaniu egzekucyjnym, gdyż zgodnie z dominującym w doktrynie i orzecnictwie poglądem zakres jego uprawnień - określony w art. 42 § 2 Kodeksu cywilnego – pozwala jedynie na podjęcie działań zmierzających do niezwłocznego powołania organów osoby prawnej, a w razie potrzeby o podjęcie starań o jej likwidację.

W sytuacji, gdy po stronie członków organu uprawnionego/zobowiązanego do powołania lub wyboru zarządu brak jest woli jego powołania, uprawnienia kuratora mają w praktyce charakter iluzoryczny. Wierzyciel, mimo poniesienia dodatkowych kosztów związanych z działaniem kuratora, nie zwiększa szans na sprawne prowadzenie postępowania przeciwko dłużnikowi.

Często również, po wszczęciu przez sąd rejestrowy postępowania przymuszającego mającego na celu wyegzekwowanie od podmiotu obowiązków rejestrowych (np. złożenia sprawozdania finansowego), aby uniknąć odpowiedzialności za niewykonanie tych obowiązków (tj. nałożenia grzywny) uchwałą właściwego organu zarząd jest odwoływany w całości albo poszczególni członkowie zarządu składają skuteczne rezygnacje, a stan, w którym podmiot nie ma organu uprawnionego do reprezentacji utrzymywany jest długotrwale.

W związku z powyższym – z jednej strony celem wyeliminowania istniejących w doktrynie i orzecnictwie rozbieżności co do zakresu kompetencji kuratora ustanowionego na podstawie art. 42 Kodeksu cywilnego – z drugiej strony - jako sposób przeciwdziałania niekorzystnym, nasilającym się w obrocie prawnym zjawiskom - proponuje się wprowadzenie zmian w treści art. 42 Kodeksu cywilnego. Proponuje się, aby art. 42 § 1 k.c. otrzymał brzmienie:

§ 1. Jeżeli osoba prawna nie może prowadzić swoich spraw ze względu na brak organu albo brak w składzie organu powołanego do reprezentacji, sąd ustanawia dla niej kuratora. Kurator podlega nadzorowi sądu, który go ustanowił.

„Prowadzenie spraw” należy przy tym rozumieć szeroko, jako pojęcie zawierające w sobie również reprezentację podmiotu.

Nowa treść powołanego przepisu pozwoli uniknąć wątpliwości, czy kurator może być ustanowiony wyłącznie w przypadku, gdy w ogóle nie ma zarządu, czy też w sytuacji, gdy pozostał tzw. zarząd kadłubowy. Wyraźnie przesądzono również, że kurator będzie podlegał nadzorowi sądu, który go ustanowił.

Istotne *novum* projektowanej regulacji stanowi wyraźne wskazanie w projektowanym § 2 art. 42 k.c., że do czasu powołania albo uzupełnienia składu organu uprawnionego do reprezentowania podmiotu albo ustanowienia likwidatora, kurator reprezentuje osobę prawną oraz prowadzi jej sprawy z uwzględnieniem treści zaświadczenia, o którym mowa w art. 604 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego.

Wyraźne wskazanie, że kurator może również reprezentować osobę prawną rozwieje wątpliwości, co do możliwego zakresu jego działania. Na szerokie rozumienie obowiązków i kompetencji kuratora (których zakres każdorazowo określa sąd uwzględniając cel ustanowienia kuratora) oraz na fakt, że wykonywanie jego obowiązków niejednokrotnie łączy się z kompetencją do reprezentowania osoby pozostającej pod kuratelą wskazywano już w doktrynie. (S. Grzybowski „System Prawa Cywilnego”, PAN 1985, str. 351-359”).

Koncepcja przyznania kuratorowi uprawnień do reprezentacji podmiotu nie jest obca polskiemu prawu. Zgodnie z treścią art. 30 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 1393 z późn. zm.) w sytuacji, gdy stowarzyszenie nie posiada zarządu zdolnego do działań prawnych (tj. czynności prawnych), sąd, na wniosek organu nadzorującego lub z własnej inicjatywy ustanawia dla niego kuratora. Kurator obowiązany jest do zwołania w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy walnego zebrania członków (zebrania delegatów) stowarzyszenia w celu wyboru zarządu. **Do czasu wyboru zarządu, kurator reprezentuje stowarzyszenie w sprawach majątkowych wymagających bieżącego załatwienia.**

Ustawodawca dostrzegł zatem konieczność zapewnienia nieprzerwanego funkcjonowania stowarzyszenia w okresie, gdy nie ma ono zarządu w najistotniejszych dla niego kwestiach tj. w zakresie spraw majątkowych.

Treść art. 30 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo o stowarzyszeniach nie budzi kontrowersji ani w orzecznictwie, ani w doktrynie. Skoro zatem istniejące uwarunkowania obrotu prawnego i gospodarczego wywołują poważne problemy w zakresie funkcjonowania podmiotu przy utrzymującym się braku organu uprawnionego do reprezentacji, to zasadnym jest zastosowanie rozwiązania najprostszego i sprawdzonego, które nie zaburza podstawowych zasad polskiego systemu prawa.

Postulat rozszerzenia kompetencji kuratora pojawia się również w doktrynie (Karol Trzaska „Kurator prawa materialnego spółek kapitałowych” Prawo Spółek nr 12/2011, Piotr Grzelczak „Kurator spółki kapitałowej powołany na podstawie art. 42 k.c.”).

Za szerokim rozumieniem kompetencji kuratora na gruncie aktualnie obowiązującej treści art. 42 Kodeksu cywilnego opowiada się A. Wypiórkiewicz, w: H. Ciepla i in., *Kodeks cywilny. Praktyczny komentarz z orzecznictwem*, t.1, Warszawa 2005, s.101. „Kurator reprezentuje osobę prawną na skutek zaistnienia konieczności (...). Kurator nie wchodzi zatem na stałe w strukturę osoby prawnej w miejsce organu zarządzającego (...). Kurator prowadzi bieżące sprawy osoby prawnej do czasu powołania nowego organu zarządzającego.”

Umocowanie kuratora będzie wygasło w momencie wyboru lub powołania nowego organu uprawnionego do reprezentacji lub podjęcia (przez sąd lub właściwy organ podmiotu) decyzji o rozwiązaniu i likwidacji podmiotu.

Przyznanie ustanowionemu na podstawie art. 42 Kodeksu cywilnego kuratorowi dodatkowych kompetencji przyczyni się do zabezpieczenia interesów podmiotu (np. przez zabezpieczenie jego majątku) oraz umożliwi kontynuację postępowań z jego udziałem.

Należy podkreślić, że dodatkowe kompetencje kuratora będą miały charakter akcesoryjny i ich celem będzie zarówno zabezpieczenie interesów (np. majątkowych) podmiotu jak i ochrona innych uczestników obrotu do czasu powołania zarządu lub rozwiązania podmiotu.

Zgodnie z projektowanym § 3 art. 42 k.c. kurator zobowiązany będzie również niezwłocznie podjąć czynności zmierzające do powołania albo uzupełnienia składu organu osoby prawnej uprawnionego do jej reprezentowania.

Realizując wyrażoną w zdaniu drugim projektowanego § 1 art. 42 k.c. regułę, że kurator podlegał będzie nadzorowi sądu, który go ustanowił, dla czynności, które mają szczególne znaczenie dla bytu i sytuacji majątkowej podmiotu w projektowanym § 4 art. 42 k.c. zaproponowano, aby kurator pod rygorem nieważności zobowiązany był uzyskać zezwolenie sądu rejestrowego do:

- 1) nabycia i zbycia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz do dokonania czynności prawnej, na podstawie której następuje oddanie go do czasowego korzystania,
- 2) nabycia i zbycia oraz obciążania nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości.

Pozwoli to na sprawowanie realnego nadzoru nad kuratorem, a także uczyni bezprzedmiotowymi rozważania na temat, jakie są skutki prawne czynności zdziałanych przez kuratora bez zezwolenia sądu rejestrowego.

Biorąc pod uwagę, że nie w każdym przypadku konieczne będzie przyznanie kuratorowi kompetencji w pełnym zakresie określonym w art. 42 k.c., zgodnie z dodanym do art. 604 k.p.c. § 2, w zaświadczeniu dla kuratora ustanowionego dla osoby prawnej sąd określi w sposób szczegółowy zakres jego czynności. Jeżeli stan faktyczny ulegnie zmianie i okaże się, że zachodzi konieczność rozszerzenia zakresu działania kuratora, sąd będzie mógł dokonać stosownych zmian w treści zaświadczenia.

Rozszerzenie zakresu kompetencji kuratora wymaga wprowadzenia dodatkowych regulacji w odniesieniu do tej instytucji. W projekcie zaproponowano dodanie po art. 42 k.c. art. 42¹ – 42⁴ k.c.

Zgodnie z treścią projektowanego art. 42¹ k.c. ustanowienie kuratora na podstawie art. 42 § 1 k.c. spowoduje wygaśnięcie prokury, a w okresie trwania kurateli nie będzie możliwe ustanowienie prokurenta. Nie jest bowiem zasadne, aby podmiot mógł być jednocześnie reprezentowany zarówno przez prokurenta jak i przez kuratora.

Co do zasady – na podstawie projektowanego art. 42² § 1 k.c. kurator będzie mógł zostać ustanowiony na okres nieprzekraczający roku. Wydaje się bowiem, że czas ten powinien być wystarczający do uporządkowania spraw podmiotu i powołania organu uprawnionego do jego reprezentowania. Jednakże w szczególnie uzasadnionych wypadkach, sąd będzie mógł przedłużać ustanowienie kuratora na czas oznaczony, jeżeli jego czynności zmierzające do powołania lub uzupełnienia składu zarządu nie mogły zostać zakończone przed upływem okresu, na który kurator został ustanowiony.

Jeżeli jednak z okoliczności sprawy będzie wynikało, że czynności kuratora nie doprowadziły (i nie doprowadzą) do powołania organu osoby prawnej, na podstawie projektowanego art. 42² § 2 k.c. kurator będzie zobowiązany do wystąpienia do sądu rejestrowego z wnioskiem o rozwiązanie osoby prawnej.

Zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 603 § 2 k.p.c. sąd może wszcząć postępowanie o ustanowienie kuratora z urzędu. Jak wynika z wieloletniej praktyki sądów rejestrowych jedną z metod porzucenia spółki, gdy wspólnicy nie są już zainteresowani dalszym jej funkcjonowaniem, stało się odwoływanie zarządu spółki przez wspólników (akcjonariuszy) z jednoczesnym żądaniem skierowanym do sądu rejestrowego o powołanie dla spółki kuratora z urzędu. Wspólnicy informują jednocześnie sąd, że spółka nie posiada majątku na pokrycie kosztów działania i wynagrodzenia kuratora.

Nie należą do rzadkości przypadki, gdy z informacją taką zwraca się do sądu jedyny wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością twierdząc jednocześnie, że nie ma możliwości powołania organów spółki.

Aby zapobiegać nagannym praktykom mającym na celu przerzucenie na Skarb Państwa ciężaru zakończenia bytu prawnego podmiotu zasadnym jest wprowadzenie ograniczeń w odniesieniu do wszczęcia postępowania o ustanowienie kuratora z urzędu. W związku z tym proponuje się zmianę brzmienia art. 603 § 2 k.p.c. przez wyraźne wskazanie, że wszczęcie postępowania (o ustanowienie kuratora) z urzędu może nastąpić jedynie w przypadku, gdy przepis szczególny tak stanowi albo uzasadnia to ważny interes społeczny lub bezpieczeństwo obrotu i brak jest możliwości powołania organu uprawnionego do reprezentacji osoby prawnej.

Na podstawie projektowanego art. 603³ § 1 k.p.c. przed ustanowieniem kuratora sąd rejestrowy zobowiązany będzie uzyskać pisemną zgodę kandydata na pełnienie tej funkcji.

Odpowiedzią na wciąż pogłębiające się problemy związane z brakiem właściwej reprezentacji osoby prawnej (w szczególności pozwanego) w toku postępowania rozpoznawczego jest propozycja zmiany brzmienia art. 69 k.p.c. Proponuje się, aby w sytuacji, gdy po wszczęciu postępowania okaże się, że strona nie ma przedstawiciela ustawowego, jak również w przypadku, gdy w organie jednostki organizacyjnej będącej stroną zachodzą braki uniemożliwiające jej reprezentację, sąd orzekający na wniosek strony przeciwnej ustanowił kuratora. Dla osoby prawnej sąd orzekający będzie mógł również ustanowić kuratora z urzędu. Postanowienie może zapaść na posiedzeniu niejawnym. Podkreślenia wymaga, że w odniesieniu do ustanowienia kuratora procesowego z urzędu nie znajdzie zastosowania projektowany art. 603 § 2 k.p.c. (ograniczenia w ustanowieniu kuratora z urzędu), albowiem regulacja zawarta w art. 69 k.p.c. stanowi zamkniętą regulację procesową, zaś art. 603 reguluje ustanowienie kuratora przez sąd rejestrowy.

Na podstawie projektowanego § 2 art. 69 k.p.c. kurator ten byłby umocowany do dokonywania wszystkich łączących się ze sprawą czynności. Kuratora mógłby także ustanowić referendarz sądowy (projektowany § 3 art. 69 k.p.c.).

Aby nie dochodziło do konkurencji między kuratorem ustanowionym na podstawie projektowanego art. 69 § 1 k.p.c., a kuratorem ustanowionym na podstawie zmienianego art. 42 § k.c. sąd orzekający w sprawie przed ustanowieniem kuratora sprawdzi w KRS, czy nie został już ustanowiony kurator na podstawie art. 42 k.c., albowiem kurator ten na podstawie dodawanego art. 603³ § 2 k.p.c. będzie wpisywany do Rejestru.

Gdyby się okazało, że kurator taki został już ustanowiony, sąd procesowy powiadomi go o prowadzonym postępowaniu. Jeżeli jednak zakres umocowania

kuratora ustanowionego na podstawie art. 42 k.c. byłby wąski i nie obejmowałby możliwości reprezentacji podmiotu, sąd orzekający będzie mógł zwrócić się do sądu rejestrowego, aby ten w zaświadczeniu wydanym kuratorowi rozszerzył zakres umocowania kuratora.

Jeżeli jednak na podstawie aktualnych danych o podmiocie udostępnianych na stronie internetowej sąd orzekający ustali, że dla osoby prawnej nie ustanowiono kuratora na mocy art. 42 k.c. będzie mógł ustanowić kuratora na podstawie art. 69 k.p.c. i zgodnie z projektowanym § 4 art. 69 k.p.c. za pośrednictwem systemu teleinformatycznego niezwłocznie zawiadomi o tym fakcie właściwy sąd rejestrowy, celem wpisania kuratora do działu V Rejestru.

Odmienne przypadki, gdy po ustanowieniu kuratora na podstawie art. 69 § 1 k.p.c. zajdzie potrzeba ustanowienia kuratora na podstawie art. 42 k.c. uregulowano w projektowanych przepisach art. 69 § 5 k.p.c. i art. 603 § 4 k.p.c.

Zgodnie z projektowanym art. 603 § 4 k.p.c., jeżeli dla osoby prawnej ustanowiono wcześniej kuratora, o którym mowa w art. 69 § 1 k.p.c., sąd rejestrowy zawiadomi właściwy sąd procesowy o ustanowieniu kuratora na podstawie art. 42 Kodeksu cywilnego. Na podstawie projektowanego art. 69 § 5 k.p.c. sąd orzekający po otrzymaniu tego zawiadomienia odwoła kuratora ustanowionego na podstawie art. 69 § 1 k.p.c. i będzie kontynuował postępowanie z udziałem kuratora ustanowionego na podstawie art. 42 Kodeksu cywilnego.

Ponieważ projektowane regulacje w zakresie kuratorów (art. 42 k.c., art. 69 k.p.c.) mają w odniesieniu do osób prawnych charakter wyczerpujący, zasadne jest uchylene art. 146 k.p.c.

Ujawnianie w Krajowym Rejestrze Sądowym zarówno kuratora ustanowionego na podstawie art. 42 k.c. jak i na podstawie art. 69 k.p.c. pozwoli na racjonalne działania sądów i uniemożliwi konkurencję i ewentualną kolizję między kuratorami ustanowionymi na podstawie dwóch odrębnych przepisów prawa.

Zmiana treści art. 174 § 1 pkt 2 k.p.c. oraz dodanie do art. 180 § 1 pkt 3¹ k.p.c. jest zmianą wynikową. Ustanowienie kuratora procesowego na podstawie art. 69 k.p.c. lub kuratora na podstawie art. 42 k.c. będzie przesłanką negatywną dla podjęcia przez sąd decyzji o zawieszeniu postępowania z urzędu.

Ustanowienie kuratora umocowanego do podejmowania czynności za stronę będzie podstawą do wydania przez sąd postanowienia o podjęciu postępowania z urzędu.

1.2.2. Koszty działania kuratora ustanowionego na podstawie art. 42 Kodeksu cywilnego

Kolejną kwestią wymagającą uregulowania jest kwestia wynagrodzenia przysługującego kuratorowi ustanowionemu na podstawie art. 42 k.c.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w postanowieniu z dnia 5 października 2005r. II CZ 84/05 do kuratora, o którym mowa w art. 42 § 1 k.c. z mocy art. 605 k.p.c., w zakresie wynagradzania, zastosowanie ma art. 179 k.r.o., ustanawiający zasadę odpłatnej kurateli. „...*Nie oznacza to jednak, iż odpłatność ta ma charakter bezwarunkowy i nie doznaje ograniczeń. Wynagrodzenia nie otrzyma kurator ustanowiony dla osoby, która nie dysponuje żadnym majątkiem, a w przypadku gdy ustanowienie kuratora nastąpiło na żądanie, jeżeli na wypłatę wynagrodzenia nie pozwala stan majątkowy żądającego. Przyznanie wynagrodzenia*

pozostawione zatem zostało ocenie sądu z uwzględnieniem możliwości płatniczych osoby, na rzecz której ustanowienie kuratora nastąpiło oraz efektywności kurateli...”

Ponieważ w momencie ustanawiania kuratora (na podstawie art. 42 § 1 k.c.) sąd rejestrowy nie posiada informacji o stanie majątkowym podmiotu, w szczególności, czy podmiot dysponuje środkami niezbędnymi do pokrycia kosztów działania i wynagrodzenia kuratora, a jak wynika z praktyki orzeczniczej sądów rejestrowych znaczna grupa podmiotów, dla których ustanawiany jest kurator to podmioty zadłużone, nieposiadające majątku, w praktyce występują bardzo duże trudności ze znalezieniem kandydata do pełnienia funkcji kuratora, w szczególności, gdy kurator ustanowiony jest z urzędu. Głównym powodem takiego stanu rzeczy jest niepewność co do uzyskania wynagrodzenia za wykonaną pracę. Jeżeli bowiem podmiot nie posiada majątku to możliwe jest, że kurator nie otrzyma ani wynagrodzenia, ani zwrotu kosztów swego działania.

Biorąc pod uwagę, że w niniejszym projekcie proponuje się znaczne rozszerzenie kompetencji i obowiązków kuratora za konieczne należy uznać wprowadzenia regulacji określającej zasady wynagradzania kuratorów.

W związku z powyższym proponuje się dodanie art.603² i 603⁴ k.p.c. w brzmieniu:

„art. 603². § 1. Wnioskodawca we wniosku o ustanowienie kuratora wskazuje zakres spraw w jakich kurator powinien podjąć czynności.

§ 2. Wnioskodawca uiszcza zaliczkę na pokrycie kosztów działania kuratora w wysokości i terminie oznaczonym przez przewodniczącego. Jeśli o ustanowienie kuratora wnosi więcej niż jedna strona, przewodniczący zobowiązuje każdą z nich do uiszczenia zaliczki w równych częściach lub w innym stosunku według swego uznania.

§ 3. W przypadkach o których mowa w § 1 i 2 art. 130 § 1 – 3 stosuje się odpowiednio.

„Art. 603⁴. § 1. Kurator ma prawo do wynagrodzenia za swoją działalność oraz do zwrotu uzasadnionych wydatków, które poniósł w związku ze swoimi czynnościami.

§ 2. Koszty działania kuratora, o których mowa w § 1 obciążają:

- 1) wnioskodawcę - odpowiednio do zakresu spraw wskazanych we wniosku,
- 2) tymczasowo Skarb Państwa.

§ 3. Koszty działania kuratora przyznaje postanowieniem sąd rejestrowy zasądzając na rzecz kuratora należne mu kwoty od osób obowiązanych do pokrycia kosztów o których mowa w §2. Postanowienie to jest podstawą do prowadzenia egzekucji w zakresie kosztów należnych kuratorowi. Wynagrodzenie kuratora obowiązane do rozliczenia podatku od towarów i usług podwyższa się o kwotę podatku od towarów i usług, określoną zgodnie z obowiązującą stawką tego podatku.

§ 4. Przyznając postanowieniem koszty kuratorowi sąd rejestrowy orzeka jednocześnie o obowiązku zwrotu kosztów poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa solidarnie od osoby prawnej, dla której kurator został ustanowiony oraz osób obowiązanych do powołania lub wyboru organu uprawnionego do reprezentacji. Osoby te nie ponoszą jednak kosztów działania kuratora, jeżeli podjęły, z zachowaniem należytej staranności, czynności zmierzające do powołania lub wyboru organu uprawnionego do reprezentowania podmiotu.

§ 5. Sąd rejestrowy może postanowieniem przyznawać kuratorowi zaliczki na wydatki w miarę dokonywanych czynności.

Projektowana regulacja wprowadza zasadę, że w przypadku ustanowienia kuratora na wniosek – koszty jego działania i wynagrodzenia ponosi wnioskodawca.

W tym celu wnioskodawca powinien we wniosku określić zakres spraw w jakich kurator powinien działać.

Sąd rejestrowy rozpoznając wniosek o ustanowienie kuratora może jednak dojść do przekonania, że zachodzi konieczność szerszego działania kuratora i spełnione są przesłanki jego ustanowienia z urzędu. Wówczas upoważni kuratora do działania w szerszym zakresie, niż żądał tego wnioskodawca.

Po zakończeniu czynności kuratora, na jego wniosek sąd przyzna kuratorowi należne mu kwoty zasądzając od wnioskodawcy należność w części w jakiej kurator działał w zakresie żądania wniosku, zaś w części w jakiej sąd z urzędu upoważnił kuratora do działania zasądzi stosowną kwotę tymczasowo od Skarbu Państwa.

Aby sąd mógł właściwie określić jaka kwota przypada kuratorowi od wnioskodawcy, a jaka tymczasowo od Skarbu Państwa niezbędne jest, aby wnioskodawca określił we wniosku w jakim zakresie żąda działania kuratora. Jeśli wnioskodawca nie określi zakresu żądania sąd zastosuje art. 130 § 1 – 3 k.p.c.

Zgodnie z treścią projektowanego art. 603⁴ § 4 k.p.c. w postanowieniu zasądzającym wynagrodzenie i zwrot kosztów dla kuratora sąd rejestrowy zobowiąże solidarnie osobę prawną, dla której kurator został ustanowiony i osoby obowiązane do powołania lub wyboru zarządu do zwrotu kosztów poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

W większości przypadków w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością osobami odpowiedzialnymi za wybór zarządu są wspólnicy, w innych sytuacjach - członkowie komisji rewizyjnej lub rady nadzorczej. W fundacjach – członkowie rady fundacji itp. Odpowiedzialność finansowa członków tych organów będzie odpowiedzialnością za niewywiązanie się przez nich z przyjętych dobrowolnie obowiązków.

Skoro zgodnie z przyjętą przez polskiego ustawodawcę teorią organów, organ jest niezbędnym składnikiem osoby prawnej, a obowiązek powołania zarządu jako organu reprezentacji wynika *expressis verbis* z przepisów szczególnych (np. zgodnie z treścią art. 163 pkt 1 k.s.h. – do powstania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wymaga się powołania zarządu), to powołanie zarządu jest nie tylko prawem ale i obowiązkiem. Jeżeli zatem skutek zaniechania konkretnych osób podmiot nie posiada zarządu, to właśnie te osoby (gdy sam podmiot nie posiada stosownych środków) będą ponosić koszty wywołane koniecznością ustanowienia kuratora.

Proponowane rozwiązanie jest rozwiązaniem analogicznym do rozwiązania przyjętego w art. 32 ustawy o KRS w odniesieniu do kosztów działania kuratora ustanowionego na podstawie art. 26 powołanej ustawy.

Skoro w powołanym przepisie ustawodawca przyjął solidarną (wraz z podmiotem) odpowiedzialność finansową członków zarządu za ich zaniechanie skutkujące niewypełnieniem obowiązków rejestrowych, to na tej samej zasadzie odpowiadać będą osoby, które przez swoje zaniechanie doprowadziły do sytuacji, w której podmiot nie ma organu uprawnionego do reprezentacji, co pociąga za sobą bardzo poważne skutki zarówno dla podmiotu jak i dla obrotu prawnego.

Reasumując, koszty działania kuratora w części, w jakiej został on ustanowiony przez sąd rejestrowy z urzędu (na które składa się wynagrodzenie kuratora oraz zwrot uzasadnionych wydatków), solidarnie ponosić będą: podmiot i osoby zobowiązane/uprawnione do wyboru organu uprawnionego do reprezentacji.

Umowy i statuty regulujące sposób i tryb działania poszczególnych rodzajów podmiotów mogą w bardzo różny sposób kształtować zasady wyboru zarządu. Jeżeli tylko sąd rejestrowy będzie posiadał informacje o osobach zobowiązanych do wyboru zarządu (np. wspólnicy spółki z o.o., rada fundacji, której skład wpisany jest do

rejestr) to właśnie te osoby – solidarnie z podmiotem - obciąży kosztami związanymi z działaniem kuratora.

Mogą zdarzyć się sytuacje, w których sądowi nie będzie znany skład organu zobowiązanego (na podstawie umowy lub statutu) do powołania zarządu (np. akcjonariusze spółki akcyjnej lub walne zgromadzenie członków stowarzyszenia). W takiej sytuacji, decydując się na ustanowienie kuratora z urzędu, kosztami jego działania sąd obciąży podmiot, a gdy ten nie będzie posiadał wystarczających środków - Skarb Państwa. Jednakże – jak wynika z praktyki orzeczniczej sądów rejestrowych – przypadki takie należą do rzadkości.

Nie sposób też przyjąć, że okolicznością „uzasadniającą” obciążenie Skarbu Państwa kosztami działania kuratora jest konflikt między wspólnikami uniemożliwiający im podjęcie stosownej uchwały o powołaniu zarządu. Nie budzi wątpliwości, że spory między wspólnikami powodujące pat decyzyjny zdarzają się w obrocie dość często. Choć są to sytuacje niepożądane nie jest możliwe ich wyeliminowanie. Zgodnie z ogólnymi zasadami – jeżeli strony dążą do rozstrzygnięcia sporu przez sąd, to muszą uiścić stosowne opłaty oraz ponieść związane z tym wydatki. Tak też powinno być w sytuacji, gdy ze względu na spór między wspólnikami istnieje konieczność interwencji sądu przez ustanowienie dla spółki kuratora celem zabezpieczenia jej interesów oraz zachowania bezpieczeństwa obrotu prawnego.

Podkreślenia wymaga, że w omawianej sytuacji odpowiedzialność finansowa wspólników pozostaje bez związku z ich prawami korporacyjnymi. Nie wynika ona bowiem z istoty praw udziałowych, ale z przyjętego świadomie przez wspólników obowiązku wyboru zarządu. Jeżeli w umowie spółki wspólnicy postanowią, że wyboru zarządu dokonywać będzie rada nadzorcza lub np. imiennie wskazana osoba, to członkowie rady nadzorczej lub wskazana osoba będą ponosić koszty ustanowienia kuratora, gdy nie wywiążą się z dobrowolnie przyjętego obowiązku.

Przyjęcie przedstawionych powyżej rozwiązań uczyni nieopłacalnym zaniechanie powołania organu uprawnionego do reprezentacji oraz wzmocni pewność i bezpieczeństwo obrotu prawnego. Dodatkowo przeciwdziałać będzie celowym działaniom w szczególności wspólników spółek z o.o., którzy nie powołując zarządu (bądź innego organu uprawnionego do reprezentacji) wstrzymują bieg postępowań sądowych i egzekucyjnych z udziałem osoby prawnej.

Trudno byłoby uznać, iż prowadzenie na koszt Skarbu Państwa postępowania wywołanego bezczynnością wspólników (członków rady nadzorczej, komisji rewizyjnej itp.), często zamierzoną, jest zgodne z interesem publicznym.

1.2.3. Doprecyzowanie zakresu kompetencji i przesłanek ustanowienia kuratora na podstawie art. 26 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym

Wprowadzenie do systemu prawa przepisami art. 26 – 32 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym instytucji kuratora rejestrowego dla osób prawnych wpisanych do rejestru przedsiębiorców, równoległe do istniejącej instytucji kuratora materialnego z art. 42 k.c. (dla osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie będących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną) doprowadziło do rozbieżności w praktyce orzeczniczej, jak również w doktrynie, co do zakresu stosowania powołanych przepisów, jak również przesłanek powołania kuratora rejestrowego. Rodzące się na tym tle wątpliwości interpretacyjne wymagają wprowadzenia jednoznacznej regulacji.

Wskazać należy, iż zakres podmiotowy obu regulacji zarówno w aktualnym stanie prawnym jak i w projektowanej regulacji pokrywa się jedynie częściowo. Kurator z art. 42 k.c. powoływany jest dla osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie będących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, zaś kurator rejestrowy powołany jest jedynie dla osób prawnych wpisanych do rejestru przedsiębiorców (z wyłączeniem osób prawnych wpisanych do tego rejestru na podstawie art. 50 ustawy o KRS). Przesłanki ich powołania zostały ukształtowane odmiennie. Zgodnie z projektowanym nowym brzmieniem art. 42 § 1 k.c. powołanie kuratora materialnego może nastąpić w sytuacji, gdy osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną nie może prowadzić swoich spraw ze względu na brak organu lub brak w składzie organu powołanego do reprezentacji, zaś kuratora rejestrowego, gdy pomimo stosowania grzywien w toku postępowania przymuszającego osoba prawna nie wykonuje ciężących na niej obowiązków rejestrowych.

Ze względu na nieprecyzyjne brzmienie art. 28 ustawy o KRS, zgodnie z którym ustanowiony na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy kurator jest zobowiązany do niezwłocznego przeprowadzenia czynności wymaganych do wyboru lub powołania władz osoby prawnej w doktrynie podnoszono, że kurator ten może być ustanawiany również dla podmiotu, który nie posiada organu uprawnionego do reprezentacji.

Jednakże w przypadku braku zarządu sąd rejestrowy nie mógłby prowadzić postępowania przymuszającego, gdyż nie miałby kogo wezwać do złożenia wniosku lub dokumentów, których złożenie jest obowiązkowe, ani na kogo nakładać grzywny. Bez podjęcia tych czynności nie zostaną jednak spełnione przesłanki konieczne do ustanowienia kuratora na podstawie art. 26 ustawy o KRS.

W praktyce niektóre sądy rejestrowe przyjmują, że istnieją dwie niezależne podstawy prawne (art. 42 § 1 k.c. i art. 26 ust. 1 ustawy o KRS) umożliwiające temu samemu sądowi powołanie kuratora w analogicznych sytuacjach, do wykonania takich samych czynności.

Projektowana regulacja ma na celu jednoznaczne wskazanie, że kurator rejestrowy może być ustanawiany w sytuacji, gdy osoba prawna wpisana do rejestru przedsiębiorców posiadając zobowiązane do działania organy nie wykonuje obowiązków rejestrowych. Brak organu uniemożliwiający osobie prawnej prowadzenie swoich spraw, a w tym wykonanie obowiązków rejestrowych, powinien prowadzić do powołania kuratora na podstawie art. 42 k.c.

W aktualnym stanie prawnym kurator powołany na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o KRS ma doprowadzić do sytuacji, w której nowe władze osoby prawnej wypełnią obowiązki rejestrowe. Jeżeli nie dojdzie do wyboru nowych władz lub władze te nie wykonują obowiązków rejestrowych, kurator może podjąć czynności zmierzające do likwidacji osoby prawnej, a nawet (z powodu braku władz lub z innej ważnej przyczyny) wystąpić do sądu rejestrowego o rozwiązanie osoby prawnej.

Jak wynika z praktyki sądów rejestrowych, takie ukształtowanie uprawnień kuratora czyni tę instytucję nieefektywną.

W związku z powyższym proponuje się nadanie nowej treści art. 26 ust. 1 i dodanie ust. 1a w brzmieniu:

„Jeżeli pomimo stosowania grzywien wobec osób wchodzących w skład organu reprezentacji osoba prawna wpisana do rejestru przedsiębiorców nie wykonuje obowiązków, o których mowa w art. 24 ust. 1, sąd rejestrowy może ustanowić dla niej kuratora na okres nieprzekraczający roku. W szczególnie uzasadnionych

przypadkach, jeżeli czynności kuratora nie mogły zostać zakończone przed upływem okresu, na który został ustanowiony sąd może przedłużyć ustanowienie kuratora na okres nieprzekraczający roku.

1a. W przypadku, gdy osoba prawna nie posiada organu uprawnionego do reprezentowania lub w składzie tego organu zachodzą braki uniemożliwiające jego działanie ust. 1 nie stosuje się.

Nowa redakcja ust. 1 art. 26 ustawy o KRS wyraźnie wskazuje, że w przypadku, gdy osoba prawna pomimo wezwania sądu nie wykonuje obowiązków, o których mowa w art. 24 ust. 1 ustawy o KRS grzywny nakładane są na osoby wchodzące w skład organu reprezentacji. Kwestia ta budziła dotychczas rozbieżności. Jedne sądy rejestrowe nakładały grzywnę na członków organu uprawnionego do reprezentowania podmiotu, inne – na sam podmiot.

Z sześciu miesięcy do roku przedłużono okres, na jaki kurator rejestrowy może być ustanowiony oraz wskazano, że jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach sąd może przedłużyć ustanowienie kuratora, jeżeli jego czynności nie mogły zostać zakończone przed upływem okresu, na jaki został ustanowiony.

W dodanym do art. 24 ustawy o KRS ust. 1a przesądzono, że w przypadku, gdy podmiot nie posiada organu uprawnionego do reprezentacji lub w jego składzie zachodzą braki uniemożliwiające jego działanie nie można dla osoby prawnej ustanowić kuratora rejestrowego, zaś zgodnie z projektowanym nowym brzmieniem art. 31 ustawy o KRS jeżeli już po ustanowieniu kuratora na podstawie art. 26 ustawy o KRS okaże się, że osoba prawna nie ma organu uprawnionego do reprezentacji lub w jego składzie zachodzą braki uniemożliwiające jego działanie okoliczność ta będzie podstawą do odwołania kuratora rejestrowego. Wówczas bowiem zaistnieje podstawa do powołania kuratora na podstawie art. 42 Kodeksu cywilnego.

Jeżeli ustanowienie kuratora ma doprowadzić do wykonania przez podmiot obowiązku rejestrowego, to kurator ten - w pierwszej kolejności powinien mieć legitymację do złożenia w imieniu osoby prawnej wniosku lub dokumentów, których złożenie jest obowiązkowe - jeżeli dokumenty te istnieją.

Proponuje się zatem nadanie art. 28 ustawy o KRS nowego brzmienia:

Art. 28 ust. 1. Kurator ustanowiony na podstawie art. 26 ust. 1 niezwłocznie składa do sądu rejestrowego w imieniu osoby prawnej wnioski o wpis albo dokumenty, których złożenie jest obowiązkowe, jeżeli dokumenty stanowiące podstawę wpisu albo podlegające złożeniu do akt rejestrowych zostały sporządzone.

2. Osoby uprawnione do reprezentowania osoby prawnej niezwłocznie wydają kuratorowi, na jego żądanie, dokumenty, o których mowa w ust. 1.

3. W przypadku naruszenia ust. 2 kurator może podjąć czynności zmierzające do odwołania dotychczasowego oraz wyboru albo powołania nowego składu organu uprawnionego do reprezentowania osoby prawnej."

Zgodnie z proponowanym nowym brzmieniem art. 28 ustawy o KRS kurator zastąpi zarząd wyłącznie w zakresie złożenia do sądu rejestrowego wniosku lub dokumentów. Przykładowo w sytuacji, gdy podmiot sporządził sprawozdanie finansowe (które odpowiada wymogom ustawy o rachunkowości), a zarząd – wbrew istniejącemu obowiązkowi - nie złożył tego sprawozdania do sądu rejestrowego, kurator będzie mógł w imieniu podmiotu złożyć takie sprawozdanie do sądu i na tym skończy się jego rola. W takiej sytuacji nie będzie potrzeby przeprowadzania szeregu czynności zmierzających do odwołania istniejącego i powołania nowego zarządu.

Podkreślenia wymaga, że dla pewności i bezpieczeństwa obrotu prawnego zdecydowanie większe znaczenie ma fakt rzeczywistego złożenia wniosku lub

dokumentów do sądu rejestrowego niż długotrwała i przeważnie nieefektywna (choć kosztowna) procedura zmiany władz podmiotu.

Racjonalnym rozwiązaniem jest rozszerzenie kompetencji kuratora rejestrowego o upoważnienie go do złożenia do sądu rejestrowego wniosku bądź dokumentu tj. wykonanie ciążącego na osobie prawnej obowiązku, w sytuacji, gdy mimo beczynności podmiotu istnieje możliwość wykonania przez kuratora tego obowiązku (dostępne są mu dokumenty stanowiące podstawę wpisu). Powoływanie kuratora rejestrowego dla osoby prawnej nie wykonującej obowiązków rejestrowych i zobligowanie go jedynie do niezwłocznego przeprowadzenia czynności wymaganych do wyboru lub powołania władz osoby prawnej, albo do podjęcia czynności zmierzających do likwidacji osoby prawnej, w tym wystąpienia do sądu rejestrowego o rozwiązanie osoby prawnej bez przyznania mu legitymacji do złożenia odpowiedniego wniosku do sądu rejestrowego, w sytuacji gdy ma on dostęp do dokumentów stanowiących podstawę wpisu nie sprawdziło się w praktyce. Należy zatem wyposażać kuratora „rejestrowego” w kompetencję umożliwiającą mu zastąpienie podmiotu w wykonaniu obowiązku rejestrowego i zobligować osobę prawną do wydania kuratorowi niezbędnych dokumentów.

Uprawnieniu kuratora do złożenia wniosku lub dokumentów, których złożenie jest obowiązkowe odpowiada obowiązek wydania tych dokumentów przez osoby uprawnione do reprezentowania osoby prawnej (projektowany art. 28 ust. 2 ustawy o KRS).

Uwzględniając, że kurator rejestrowy będzie powoływany w sytuacji, gdy organ reprezentacji osoby prawnej uchyla się od wykonania obowiązków rejestrowych, do zadań kuratora rejestrowego w pierwszej kolejności będzie należało złożenie do sądu rejestrowego wniosku lub dokumentów, których złożenie jest obowiązkowe, a dopiero gdy takie „proste” zastąpienie władz podmiotu nie będzie możliwe - przeprowadzenie czynności zmierzających do odwołania dotychczasowego i wyboru lub powołania nowego składu organu uprawnionego do reprezentacji (projektowany art. 28 ust. 3 ustawy o KRS).

Zgodnie z nowym brzmieniem art. 29 ustawy o KRS kurator będzie mógł wystąpić do sądu rejestrowego o rozwiązanie osoby prawnej i ustanowienie likwidatora, jeżeli na skutek naruszenia obowiązków wynikających z art. 28 ust. 2 ustawy o KRS nie będzie możliwe złożenie wniosku lub dokumentów, o których mowa w art. 28 ust. 1 ustawy o KRS albo nie dojdzie do wyboru lub powołania jej nowych władz w terminie 6 miesięcy od dnia ustanowienia kuratora albo nowo wybrane lub powołane władze nie będą wykonywały obowiązków, o których mowa w art. 24 ust. 1 ustawy o KRS.

Zgodnie z nowym brzmieniem art. 31 ust. 1 ustawy o KRS sąd rejestrowy na wniosek lub z urzędu odwoła kuratora przed upływem terminu, na który został ustanowiony, jeżeli obowiązki o których mowa w art. 24 ust. 1 zostały wykonane albo gdy okaże się, że osoba prawna nie ma organu uprawnionego do reprezentacji lub w jego składzie zachodzą braki uniemożliwiające jego działanie. Natomiast zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 31 ust. 2 ustawy o KRS sąd rejestrowy z urzędu odwoła kuratora, jeżeli nienależycie będzie on wykonywał swoje obowiązki.

2. Zmiany związane z wykorzystaniem nowych technologii informatycznych oraz konieczne do implementacji dyrektywy 2012/17/UE

System teleinformatyczny Krajowego Rejestru Sądowego, zbudowany przed 2001 rokiem nie wykorzystuje w pełni nowoczesnych technologii informatycznych. Aktualny poziom rozwoju informatyki pozwala na jej zastosowanie w szerokim zakresie łącznie z automatyzacją wielu czynności, które dziś są wykonywane ręcznie i pochłaniają zarówno stronom jak i pracownikom sądów wiele czasu.

Ogromne znaczenie dla pewności i bezpieczeństwa obrotu gospodarczego ma również łatwy dostęp do informacji zarówno o podmiocie jak i o prowadzonym przez sąd rejestrowy postępowaniu. Zgodnie z treścią art. 10 ust. 1 ustawy o KRS każdy ma prawo przeglądania akt rejestrowych podmiotów wpisanych do rejestru, chyba że ustawa stanowi inaczej, a zatem w świetle obowiązującego prawa możliwe jest udostępnienie każdemu zainteresowanemu pełnej informacji o prowadzonym przez sąd rejestrowy postępowaniu, wydanych orzeczeniach, wnioskach zgłoszonych przez strony.

Wykorzystanie nowych technologii w relacji strony z sądem znacznie skróci czas trwania postępowania. W szczególności w sytuacji, gdy sąd kieruje do strony wezwanie brakowe obieg korespondencji trwa nawet kilka tygodni. W przypadku wykorzystania komunikacji elektronicznej czas ten ulegnie znacznemu skróceniu.

Umożliwienie od dnia 1 kwietnia 2016 r. korzystania z profilu zaufanego EPUAP zarówno przy podpisywaniu wniosku jak i dokumentów do niego dołączonych znacznie ułatwiło stronie przygotowanie wniosku w formie elektronicznej.

Zastosowanie nowych technologii jest również niezbędne dla pełnej implementacji Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/17/UE z dnia 13 czerwca 2012 r. zmieniającej Dyrektywę Rady 89/666/EWG i Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/56/WE oraz 2009/101/WE w zakresie integracji rejestrów centralnych, rejestrów handlowych i rejestrów spółek (Dz.U.UE.L.2012.156.1).

Należy też mieć na uwadze, że zgodnie z przepisami dyrektywy 2012/17/UE (art. 4a dodany do dyrektywy 2009/101/WE) rejestry krajowe (w tym KRS) stanowią element składowy systemu integracji rejestrów BRIS, który zapewni wszystkim zainteresowanym szybki dostęp do dokumentów i informacji dotyczących spółek i oddziałów, wpisanych do rejestrów handlowych (rejestrów centralnych, rejestrów spółek) innych państw członkowskich Unii Europejskiej i EOG, o których mowa w art. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/101/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 48 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników, jak i osób trzecich (Dz.U.UE.L.2009.258.11) oraz w art. 2 ust. 1 dyrektywy Rady 89/666/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. dotyczącej wymogów ujawniania informacji odnośnie do oddziałów utworzonych w Państwie Członkowskim przez niektóre rodzaje spółek podlegające prawu innego państwa (Dz.U.UE.L.1989.395.36). BRIS umożliwi również wprowadzenie komunikacji pomiędzy rejestrami wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej i EOG w zakresie automatycznego przesyłania i odbierania informacji o wszczęciu i zakończeniu postępowań likwidacyjnych lub upadłościowych oraz o wykreśleniu spółki z rejestru między rejestrem właściwym dla spółki, a rejestrem oddziału tej spółki w innym państwie członkowskim oraz przesyłania i odbierania informacji o wpisaniu do Rejestru połączenia transgranicznego.

W związku z powyższym proponuje się:

- 2.1. Wprowadzenie obowiązku składania wszystkich wniosków do rejestru przedsiębiorców KRS z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego;
- 2.2. Stworzenie Centralnego Repozytorium Elektronicznych Wypisów Aktów Notarialnych;
- 2.3. Wprowadzenie obowiązku składania sprawozdań finansowych w formie elektronicznej w odpowiednim formacie danych;
- 2.4. Integrację Krajowego Rejestru Sądowego z systemem integracji rejestrów (BRIS), ustanowionym dyrektywą 2012/17/UE;
- 2.5. Stworzenie ogólnodostępnego portalu internetowego;
- 2.6. Rezygnację z publikacji wpisów w Monitorze Sądowym i Gospodarczym;
- 2.7. Udostępnienie w internecie pełnych danych o podmiocie;
- 2.8. Automatyczne przekazywanie danych zawartych w rejestrze zainteresowanym instytucjom;
- 2.9. Wdrożenie rozwiązania zapewniającego weryfikację istnienia dominacji i zależności w spółkach kapitałowych;
- 2.10. Automatyzację niektórych wpisów;

2.1. Wprowadzenie obowiązku składania wszystkich wniosków do rejestru przedsiębiorców KRS z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego

Wprowadzenie elektronicznej formy wniosków składanych do rejestru przedsiębiorców (i dołączonych do nich dokumentów stanowiących podstawę wpisu) znacznie ułatwi stronie złożenie wniosku i komunikację z sądem rejestrowym, a także przyspieszy wydanie przez sąd rejestrowy rozstrzygnięcia.

Aktualnie bolączką przedsiębiorców jest konieczność wypełniania wielu papierowych formularzy i załączników, w odniesieniu do których nie zawsze mają pełną wiedzę, w jaki sposób powinny zostać wypełnione poszczególne pola. Skutkuje to częstymi zwrotami wniosków (około 25%), co w sposób oczywisty znacznie oddala moment wydania przez sąd merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie.

Docelowo złożenie wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego będzie łatwiejsze, niż wypełnienie papierowych formularzy. Po pierwsze, system nie pozwoli na pozostawienie jako pustych pól, których wypełnienie jest obligatoryjne. O konieczności wypełnienia danego pola strona będzie informowana. Po drugie, system będzie zawierał szereg podpowiedzi np. możliwość wyboru z listy, co uniemożliwi wypełnienie wniosku w sposób wadliwy. Po trzecie, po zadeklarowaniu przez wnioskodawcę jaki jest przedmiot wniosku, system sam „wymusi” podanie przez stronę określonych danych. System będzie działał intuicyjnie i zostanie zbudowany w sposób przyjazny dla użytkownika. Już dziś w ramach działania tzw. systemu S24 zaobserwowano, że w przypadku złożenia wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego zwracanych jest zaledwie około 6% wniosków, a wskaźnik ten wraz z dopracowaniem systemu powinien się jeszcze zmniejszyć.

Oczywiście przy pierwszym skorzystaniu z systemu mogą pojawić się pewne trudności, jednak nie powinny być one większe, niż przy zapoznaniu się z nowym smartfonem. Biorąc pod uwagę, że zdecydowana większość społeczeństwa korzysta z nowoczesnych technologii, opanowanie sposobu działania systemu teleinformatycznego nie powinno nastręczać większych trudności.

Istotne znaczenie dla szybkości rozpoznania wniosku, a co za tym idzie dla dokonania wpisu do rejestru, ma wymiana informacji między wnioskodawcą, a

sądem. Im szybciej wnioskodawca będzie mógł przesłać wniosek do sądu lub uzyskać informację o skierowanym do niego wezwaniu brakowym, tym szybciej sąd będzie mógł ten wniosek rozpoznać. Aktualnie, aby uzyskać informację na jakim etapie jest postępowanie, wnioskodawca musi osobiście udać się do sądu lub uzyskać informację telefonicznie. I jedno i drugie rozwiązanie jest czasochłonne, zarówno dla wnioskodawcy jak i dla sądu.

Jeżeli wnioskodawca oczekuje na przesyłkę z sądu, a potem również drogą pisemną uzupełnia braki wniosku wydłużenie czasu trwania postępowania wynosi od kilku dni do nawet kilku tygodni. Strona musi mieć zatem możliwość uzupełnienia braków wniosku w toczącym się postępowaniu z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego.

Aby jednak postępowanie rejestrowe mogło zostać szybko i sprawnie przeprowadzone, nie wystarczy elektroniczna tylko pierwszego etapu tego postępowania.

Niezbędne jest umożliwienie sądowi rejestrowemu wydawania w formie elektronicznej zarówno wezwań kierowanych do strony (zarządzeń, postanowień) jak i zarządzeń o charakterze technicznym, kierowanych do pracowników sekretariatu.

Konieczne jest również usprawnienie pracy sądu na etapie tworzenia projektu orzeczenia. Aktualnie, dane wprowadzone przez wnioskodawcę do formularza udostępnionego w systemie teleinformatycznym muszą zostać wydrukowane w sądzie, a następnie ręcznie wprowadzone przez sekretarza sądowego do systemu wpisów. Sytuacja taka wymaga zmiany. Dane już raz wprowadzone do systemu informatycznego nie powinny być przepisywane.

Automatyczne przenoszenie danych z elektronicznego formularza do systemu wpisów pozwoli skrócić czas potrzebny na przygotowanie projektów orzeczeń i znacząco wpłynie na usprawnienie działalności sądu rejestrowego, w szczególności odciążą pracowników sekretariatu zajmujących się wprowadzaniem danych do systemu.

Powyższe rozwiązanie jest rozwiązaniem o charakterze technicznym, nie wymaga zmian legislacyjnych, ale stanowi element pewnej całościowej zmiany dotyczącej procedowania sądu rejestrowego.

Również orzeczenia kończące postępowanie będą wydawane i doręczane w formie elektronicznej.

Dodatkowym ułatwieniem dla wnioskodawców będzie usługa newslettera, pozwalająca na generowanie powiadomień o doręczanych stronie dokumentach sądowych. Oznacza to, że wnioskodawca otrzyma niezwłocznie powiadomienie na wskazany przez siebie adres emailowy, że umieszczono na jego koncie dokumenty sądowe.

Wprowadzenie elektronicznej formy dla dokumentów składanych do rejestru przedsiębiorców KRS jest również niezbędne dla sprawnego funkcjonowania systemu integracji rejestrów BRIS. Obecnie dokument złożony przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, spółkę akcyjną, spółkę komandytowo-akcyjną lub spółkę europejską do akt rejestrowych w formie papierowej jest przekazywany z sądu rejestrowego do katalogu EKDS w formie zdigitalizowanej, dopiero po otrzymaniu z systemu teleinformatycznego wniosku o udostępnienie jego kopii i po przetworzeniu tego dokumentu na formę elektroniczną. Taki model przetwarzania dokumentów objętych katalogiem wydłuża czas oczekiwania na dokument dla osób nim zainteresowanych, podczas gdy istotą systemu BRIS jest zapewnienie zainteresowanemu otrzymywania dokumentu niezwłocznie po wypełnieniu elektronicznego formularza zamieszczonego na portalu Komisji Europejskiej, jakim

jest portal „E-Sprawiedliwość”. Proponowana zmiana spowoduje, że każdy dokument stanowiący podstawę wpisu będzie dostępny natychmiast, co będzie stanowiło odczuwalne ułatwienie dla przedsiębiorców i innych zainteresowanych.

Ponadto zakładając, że w ramach systemu BRIS zainteresowanie dokumentami z EKDS będzie znacznie większe niż dotychczas (w ramach międzynarodowej wymiany informacji), zachowanie dotychczasowej ścieżki skanowania dokumentów przez sądy rejestrowe mogłoby doprowadzić do paraliżu ich pracy.

Przyjęcie powyższych rozwiązań, z jednej strony, będzie ogromnym ułatwieniem dla przedsiębiorców, którzy będą mogli załatwić sprawy rejestrowe nie tylko bez konieczności wizyty w sądzie, ale praktycznie bez odchodzenia od komputera. Strona nie będzie już musiała oczekiwać na przesyłkę listową z sądu, będzie mogła samodzielnie, w każdej chwili sprawdzić, czy sąd wydał już orzeczenie w sprawie, czy np. skierował do strony wezwanie brakowe. Informacja będzie dostępna na koncie niezwłocznie po wydaniu przez sąd orzeczenia, a strona uzyska możliwość szybkiej odpowiedzi na wezwanie sądu, korzystając z systemu teleinformatycznego. Z drugiej strony, w znaczny sposób powinna ulec poprawie sprawność postępowania, co spowoduje duże oszczędności finansowe i kadrowe w sądzie rejestrowym.

Dla realizacji przedstawionych powyżej założeń proponuje się wprowadzenie z dniem 1 czerwca 2017 r. obowiązku składania wszystkich wniosków (wpisowych i niewpisowych) do rejestru przedsiębiorców KRS oraz dokumentów stanowiących podstawę wpisu z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego. Wiąże się to z koniecznością wprowadzenia zmian legislacyjnych i technicznych w szczególności w zakresie:

- dostosowania przepisów prawa i systemu teleinformatycznego do obowiązku składania wszystkich wniosków do rejestru przedsiębiorców KRS oraz dokumentów stanowiących podstawę wpisu lub podlegających dołączeniu do akt rejestrowych z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego;
- umożliwienia stronom i sądom wymiany korespondencji z wykorzystaniem systemu bez konieczności ponownego wypełniania formularza (wezwania brakowe, uzupełnienia braków wniosku) w ramach prowadzonego postępowania;
- wydawania przez sąd rejestrowy w toku postępowania zarządzeń o charakterze technicznym (nieorzecznym) w formie elektronicznej;
- połączenia systemu teleinformatycznego, w którym składane będą wnioski z systemem wpisów, co umożliwi automatyczne (po podjęciu decyzji przez orzekającego) sporządzenie projektu postanowienia bez konieczności ręcznego wpisywania danych przez pracowników sekretariatu;
- umożliwienia wprowadzenia korekt w treści automatycznie wygenerowanego projektu postanowienia oraz jego uzupełnienia o uzasadnienie;
- doręczania orzeczeń i pism sądowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego;
- prowadzenia od dnia 1 czerwca 2017 r. akt rejestrowych podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców KRS w formie elektronicznej i ich udostępnianie w czytelni akt oraz za pośrednictwem systemu teleinformatycznego;
- zapewnienia digitalizacji pism wpływających i wysyłanych w formie papierowej do i z akt rejestrowych prowadzonych w formie elektronicznej;
- wprowadzenia usługi newslettera;
- umożliwienia złożenia środków zaskarżenia z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego;

- udostępniania akt rejestrowych prowadzonych w formie elektronicznej sądowi odwoławczemu.

Podkreślić należy, że podmioty podlegające wpisowi wyłącznie do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej będą mogły skorzystać z dobrodziejstwa złożenia wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, ale nie będą miały takiego obowiązku. Zgodnie z aktualnie obowiązującą regulacją, jeżeli zdecydują się na złożenie wniosku z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, to tą samą drogą będą otrzymywać korespondencję z sądu.

Realizacja przedstawionych powyżej celów wymaga zasadniczej zmiany ustawy o KRS oraz działu VI tytułu II księgi II części I ustawy Kodeks postępowania cywilnego. Zmiany w obu ustawach zostaną poniżej omówione kompleksowo z uwagi na ich nierozłączny charakter.

W pierwszej kolejności za uzasadnione należy uznać omówienie zmiany zakresu pojęciowego „sprawy rejestrowej”, co bezpośrednio wiąże się z pojęciem „postępowania rejestrowego”. W aktualnie obowiązującym stanie prawnym art. 694¹ § 1 k.p.c. stanowi, że przepisy zawarte w dziale VI stosuje się do postępowania w sprawach o wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym. Za „sprawy rejestrowe” ustawodawca uznaje więc jedynie sprawy o wpis w rejestrze. Biorąc pod uwagę, że zakres spraw należących do właściwości sądu rejestrowego, które nie są sprawami o wpis jest coraz większy, poza zakresem stosowania działu VI k.p.c. pozostaje znaczna liczba spraw rozpoznawanych przez sąd rejestrowy. Do tych spraw sąd rejestrowy zobowiązany jest stosować przepisy ogólne k.p.c. o postępowaniu nieprocesowym.

Taki stan rzeczy jest niepożądany, a praktyka znacznej liczby sądów rejestrowych wskazuje na szerszą interpretację pojęcia „sprawy rejestrowej”, niż wskazywałaby na to definicja zawarta w art. 694¹ § 1 k.p.c. Można w tym miejscu posłużyć się przykładem, który przemawia za koniecznością zmiany istniejącego stanu rzeczy. W przypadku złożenia przez spółkę wniosku o wpis do rejestru informacji o zmianie wspólników, będziemy mieli do czynienia z postępowaniem rejestrowym w rozumieniu ww. przepisu. Jeśli sąd wniosek o wpis uwzględni, postanowienie o wpisie, jako wydane zgodnie z wnioskiem, stosownie do treści art. 694⁶ §1 k.p.c. nie będzie podlegało uzasadnieniu. Jeśli natomiast wniosek spółki będzie dotyczył jedynie złożenia do akt rejestrowych listy wspólników, bez konieczności dokonywania zmiany wpisu w rejestrze, wówczas już nie będziemy mieli do czynienia z postępowaniem o wpis (a tylko do tych stosuje się dział VI). Postępowanie takie zakończy się wydaniem przez sąd postanowienia o przyjęciu listy wspólników do akt rejestrowych, a postanowienie to, choć wydane zgodnie z wnioskiem i co do istoty sprawy, jako wydane w sprawie innej niż o wpis do rejestru, winno być uzasadnione według zasad ogólnych k.p.c. (art. 357 § 2 k.p.c. w zw. z art. 517 kpc). Przykłady takie można mnożyć.

Wydaje się, że przy tak znacznej liczbie postępowań innych, niż o wpis do rejestru i zróżnicowanej praktyce sądów rejestrowych nadszedł czas na wprowadzenie zasady, zgodnie z którą sąd rejestrowy do wszystkich postępowań pozostających w zakresie jego właściwości stosował będzie te same przepisy proceduralne.

Ponadto, w związku z elektronizacją postępowania rejestrowego, zasadniczym kryterium rozróżnienia wniosków składanych do sądów rejestrowych, stanie się podział na wnioski składane za pośrednictwem systemu teleinformatycznego i wnioski składane tradycyjnie drogą papierową. To ten właśnie podział wyznaczał

będzie różnice, co do skutków dokonania lub nie dokonania czynności w określony sposób.

W związku z powyższym proponuje się zmianę art. 694¹ § 1 k.p.c. przez wskazanie, że przepisy zawarte w dziale VI (postępowanie rejestrowe) stosuje się do wszystkich postępowań w sprawach, do których właściwy jest sąd rejonowy (sąd gospodarczy) prowadzący Krajowy Rejestr Sądowy (sprawy rejestrowe). Taka definicja „sprawy rejestrowej” pozwoli na stosowanie przepisów działu VI k.p.c. do wszystkich postępowań, do których właściwy jest sąd rejestrowy, chyba, że przepisy szczególne wyraźnie odnoszą się jedynie do sprawy o wpis lub złożenie do akt dokumentu na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy o KRS.

Konsekwencją rozszerzenia stosowania przepisów działu VI k.p.c. do wszystkich, co do zasady, postępowań prowadzonych przez sąd rejestrowy jest konieczność wprowadzenia zmian kolejnych przepisów tego działu.

Artykuł 694² k.p.c. reguluje kwestię właściwości sądu rejestrowego. Przepis ten stanowi, że w sprawach rejestrowych wyłącznie właściwy jest sąd rejonowy (sąd gospodarczy) właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę podmiotu, którego wpis dotyczy (sąd rejestrowy). Jest to właściwość wyłączną sądu rejestrowego, ale dotyczy jedynie spraw o wpis do rejestru. Gdyby nawet przyjąć, że w zmienionej (w rozumieniu art. 694¹ § 1 k.p.c.) definicji „sprawy rejestrowej” zawierają się również sprawy inne niż o wpis, to jednak sformułowanie odwołujące się do „podmiotu, którego wpis dotyczy” zawęży zakres stosowania tego przepisu wyłącznie do spraw o wpis.

W sprawach innych niż o wpis do rejestru właściwość sądu rejestrowego określają przepisy szczególne, albo przepisy k.p.c. właściwe dla postępowania nieprocesowego (art. 508 k.p.c.).

Mając na uwadze powyższe proponuje się zmianę treści art. 694² k.p.c. przez nadanie mu brzmienia: „W sprawach rejestrowych wyłącznie właściwy jest:

1) w sprawach o wpis - sąd rejonowy (sąd gospodarczy) właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę podmiotu, którego wpis dotyczy,

2) w pozostałych sprawach rejestrowych – sąd rejonowy (sąd gospodarczy) właściwy ze względu na siedzibę podmiotu, którego sprawa dotyczy. Przepisu art. 508 § 1 zd. 1 nie stosuje się.”

Punkt pierwszy nowelizowanego art. 694² k.p.c. zasadniczo odpowiada dotychczasowej treści tego przepisu. Natomiast punkt drugi uzupełnia regulację dotyczącą właściwości sądu rejestrowego w odniesieniu do spraw innych, niż sprawy o wpis do rejestru i wskazuje, że w tego typu sprawach wyłącznie właściwy jest sąd rejonowy (sąd gospodarczy) właściwy ze względu na siedzibę podmiotu, którego **sprawa** dotyczy. Biorąc pod uwagę, że za sprawę rejestrową uznaje się każdą sprawę należącą do właściwości sądu rejestrowego, nie powinno budzić wątpliwości, że sądem wyłącznie właściwym miejscowo dla spraw innych, niż sprawy o wpis do rejestru (o których traktuje pkt 1) jest sąd rejestrowy właściwy ze względu na siedzibę podmiotu, którego sprawa (niewpisowa) dotyczy.

Powyższa regulacja nie budzi wątpliwości, gdy wnioskodawcą jest podmiot niepodlegający wpisowi do KRS (np. osoba fizyczna). W tym przypadku, o sądzie rejestrowym można mówić jedynie w kontekście sądu właściwego dla podmiotu, którego wniosek dotyczy.

Dla tej kategorii spraw, w których zarówno wnioskodawca jak i podmiot, którego wniosek dotyczy podlegają wpisowi do KRS proponuje się *expressis verbis* wyłączenie stosowania art. 508 § 1 zd. 1 k.p.c., aby nie powstały wątpliwości, czy

właściwym sądem rejestrowym do rozpoznania takiej sprawy może być sąd właściwy dla siedziby wnioskodawcy.

W aktualnym stanie prawnym art. 694³ § 1 k.p.c. stanowi, że wniosek o wpis do KRS składa podmiot podlegający wpisowi do tego rejestru, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Proponuje się objęcie normą tego przepisu wszystkich – wpisowych i niewpisowych - wniosków kierowanych do sądu rejestrowego, z zastrzeżeniem, że wnioski mogą być kierowane również przez inne podmioty, jeżeli przepis szczególny tak stanowi. Zmiana polega więc na objęciu zakresem tego przepisu również wniosków innych, niż wnioski o wpis, które i dziś mogą być przecież kierowane do sądu rejestrowego przez podmiot, którego dany wniosek dotyczy. Proponowana zmiana nie ogranicza w żaden sposób możliwości składania wniosków przez podmioty inne, niż podmiot, którego wniosek dotyczy, bo uprawnienie do składania takich wniosków wynika z przepisów szczególnych. Zwrot „podmiot podlegający wpisowi do tego rejestru” należy rozumieć szeroko, jako podmiot, którego dany wniosek (wpisowy bądź nie wpisowy) dotyczy.

Zmiany wymaga również art. 694⁶ § 1 k.p.c. regulujący kwestię sporządzania uzasadnień. Zgodnie z aktualnym brzmieniem powołanego przepisu, postanowienie co do istoty sprawy wydane zgodnie z wnioskiem nie wymaga uzasadnienia. Analizując brzmienie tego przepisu po rozszerzeniu zakresu pojęcia „sprawy rejestrowej” również o sprawy inne, niż sprawy o wpis do rejestru można byłoby uznać, że nie jest konieczne uzasadnianie postanowień co do istoty sprawy (również w sprawach innych niż sprawy o wpis) także w sytuacji, gdy w postępowaniu oprócz wnioskodawcy brał również udział uczestnik lub uczestnicy. Przykładowo, wydając postanowienie w trybie art. 212 § 4 k.s.h. sąd nie miałby obowiązku uzasadniania postanowienia jeśli uwzględniłby żądanie wnioskodawcy.

Wydaje się, że takie rozwiązanie byłoby zbyt daleko idące. Wobec tego, proponuje się wyłączyć obowiązek sporządzenia uzasadnienia tak, jak miało to miejsce do tej pory – w odniesieniu do postanowień w przedmiocie wpisu oraz dodatkowo, zwolnić sąd z obowiązku uzasadniania postanowienia o złożeniu dokumentów do akt rejestrowych, jeżeli postanowienia te zostały wydane zgodnie z wnioskiem.

Projektowana regulacja wyłączy konieczność sporządzania uzasadnienia do postanowień dotyczących np. złożenia do akt rejestrowych listy współników bądź nowego adresu członka zarządu itp.

Uzupełnieniem powyższej regulacji będzie dodawany do art. 694⁶ k.p.c. §1¹. Dotyczy on spraw, (niebędących sprawami o wpis oraz złożenie dokumentów do akt rejestrowych), w których wnioskodawca jest jedynym uczestnikiem, a orzeczenie co do istoty sprawy jest zgodne z wnioskiem. Wówczas sąd również nie będzie musiał sporządzać uzasadnienia. Chodzi tutaj np. o postanowienie o wyznaczeniu biegłego rewidenta.

W obowiązującym stanie prawnym ustawa o KRS reguluje jedynie kwestie dotyczące składania do sądu rejestrowego wniosków o wpis w Rejestrze. Aktualnie wnioski o wpis w Rejestrze składa się na urzędowym formularzu albo na formularzu udostępnionym w systemie teleinformatycznym (art. 19 ust. 2 ustawy o KRS). Jak już wyżej wskazano, wnioski o wpis nie są jedynymi wnioskami, które rozpoznaje sąd rejestrowy.

Proponowane zmiany mają na celu objęcie regulacją zawartą w ustawie o KRS zarówno wniosków o wpis jak i innych wniosków rozpoznawanych przez sąd rejestrowy, z zachowaniem zasady wyrażonej w art. 7 ustawy o KRS, zgodnie z którą do postępowania przed sądami rejestrowymi stosuje się przepisy postępowania

cywilnego o postępowaniu nieprocesowym (w tym dział VI k.p.c.), chyba że ustawa stanowi inaczej.

W związku z wprowadzeniem obowiązku składania wszystkich (wpisowych i niewpisowych) wniosków do rejestru przedsiębiorców KRS wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, celem projektowanej regulacji jest maksymalne ujednolicenie wymogów formalnych dotyczących tego typu wniosków oraz formy dokumentów do nich dołączanych, a także sposobu ich poświadczania za zgodność oraz skutków naruszenia tych wymogów.

Treść projektowanego art. 19 ustawy o KRS określa – z jednej strony wymogi stawiane wnioskowi składanemu za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, z drugiej strony zasady składania wniosków w tradycyjnej formie papierowej. Właśnie ze względu na sposób złożenia wniosku (system teleinformatyczny lub forma papierowa), odmiennie określone zostały kwestie np. uiszczenia opłaty i skutków jej braku, uchybień formalnych wniosku lub niezachowania odpowiedniej formy wniosku. Przyczyną wprowadzenia takiego rozróżnienia jest możliwość wykorzystania obowiązujących od dnia 8 września 2016 r. nowych regulacji prawnych k.p.c., dotyczących składania wniosków za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (z pewnymi ich modyfikacjami wynikającymi ze specyfiki postępowania przed sądami rejestrowymi), a także wykorzystanie nowoczesnych technologii, które mogą w niektórych czynnościach zastąpić działanie sądu. Przykładowo w przypadku braku uiszczenia opłaty w systemie teleinformatycznym wniosek nie zostanie w ogóle przekazany do sądu rejestrowego, zaś w przypadku nieopłaconego wniosku złożonego tradycyjną drogą papierową, konieczne jest (i będzie) wydanie zarządzenia o zwrocie wniosku.

W art. 19 ust. 1 ustawy o KRS zachowano dotychczasową zasadę, że wpis w rejestrze dokonywany jest na wniosek, chyba że przepis szczególny przewiduje wpis z urzędu. Tak jak dotychczas, to na podmiocie podlegającym wpisowi do rejestru będzie ciążył obowiązek zgłoszenia wniosku o wpis/zmianę wpisu w rejestrze celem aktualizacji danych ujawnianych w KRS.

W art. 19 ust. 2 ustawy o KRS wprowadzono zasadę że wnioski dotyczące podmiotu podlegającego wpisowi do rejestru przedsiębiorców składane będą wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Pod pojęciem „wniosku dotyczącego podmiotu podlegającego wpisowi do rejestru przedsiębiorców” należy rozumieć nie tylko wniosek o wpis (choć te stanowią najbardziej liczną grupę wniosków), ale i każdy inny wniosek, o ile dotyczy w/w podmiotu i należy do właściwości sądu rejestrowego. Zastosowanie konstrukcji „podmiotu podlegającego wpisowi” pozwoli na objęcie zakresem tego przepisu również podmiotów, które jeszcze nie zostały wpisane do rejestru i dopiero ubiegają się o ten wpis. W stosunku do aktualnego stanu prawnego zmiana polega więc na obowiązku złożenia wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o ile dotyczył on będzie podmiotu podlegającego wpisowi do rejestru przedsiębiorców. Obowiązek skorzystania z systemu teleinformatycznego obejmie więc każdego składającego wniosek dotyczący ww. podmiotu (może to być sam podmiot jak i inny wnioskodawca działający na podstawie przepisów szczególnych).

Zgodnie z treścią art. 126 § 5 k.p.c., pismo procesowe wniesione za pośrednictwem systemu teleinformatycznego opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP. Przepis ten znajdzie również zastosowanie do wniosków składanych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego do sądu rejestrowego.

Warto wskazać, że obowiązek ten będzie dotyczył także podmiotów, o których mowa w art. 49 ust. 1 ustawy o KRS, jeżeli zostaną wpisane do rejestru przedsiębiorców. Jeżeli więc np. fundacja będzie chciała uzyskać wpis do rejestru przedsiębiorców, to wniosek taki będzie musiała złożyć za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, a po uzyskaniu wpisu do tego rejestru wszystkie wnioski zmianowe będzie zobowiązana składać również za pośrednictwem systemu.

Zauważyć należy, iż proponowane rozwiązanie pozostaje w zgodności z art. 3 ust. 3 Dyrektywy 2009/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 września 2009 r w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 48 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników, jak i osób trzecich. (Dz. U. UE L z dnia 1 października 2009 r.).

W przypadku, gdy pomimo obowiązku złożenia wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego wniosek zostanie złożony w tradycyjnej postaci papierowej, zastosowanie znajdzie art. 125 § 2¹ k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 7 ustawy o KRS), zgodnie z którym jeżeli przepis szczególny (a takim jest art. 19 ust. 2 ustawy o KRS) tak stanowi albo dokonano wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, pisma procesowe w tej sprawie wnosi się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Pisma niewniesione za pośrednictwem systemu teleinformatycznego nie wywołują skutków prawnych, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu, o czym sąd poucza wnoszącego pismo.

Jeżeli wnoszący pismo nie został wcześniej pouczony o treści art. 125 § 2¹ zdanie 2 k.p.c. (np. składane pismo jest jego pierwszym pismem w sprawie), to na podstawie projektowanego art. 694^{3a} § 3 k.p.c. przewodniczący wezwie wnioskodawcę do złożenia pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w terminie tygodniowym, pouczając jednocześnie o treści art. 125 § 2¹ zd.2 k.p.c., a w przypadku poprawnego złożenia wniosku w systemie teleinformatycznym w terminie tygodniowym, na podstawie art. 130 § 3 k.p.c. wniosek wywoła skutek od chwili jego wniesienia (tj. od chwili wniesienia wniosku w formie papierowej). Przyjęte rozwiązanie odpowiada aktualnie obowiązującej na podstawie art. 19 ust. 3 w zw. z art. 19 ust. 4 ustawy o KRS regulacji. Prawa strony zostaną zatem zachowane.

Przechodząc do omówienia rozwiązań zaproponowanych w projektowanym art. 19 ust. 3 i ust. 4 ustawy o KRS podkreślić należy, że w odniesieniu do podmiotów podlegających wpisowi do rejestru stowarzyszeń i do RDN projektowana regulacja otwiera nowe możliwości. Projekt pozostawia bowiem jako zasadę składanie wniosków w formie papierowej i jednocześnie umożliwia składanie wniosków za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, jeżeli podmiot dokona takiego wyboru.

W projektowanym ust. 3 art. 19 ustawy o KRS przewiduje się, że wnioski o wpis w rejestrach, o których mowa art. 1 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o KRS będą mogły być składane w dwojaki sposób: pisemnie na urzędowych formularzach (czyli tak jak dotychczas) lub za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. W przypadku naruszenia tych zasad, na podstawie projektowanego art. 19 ust. 9 ustawy o KRS wniosek o wpis do rejestru stowarzyszeń lub RDN złożony nie na urzędowym formularzu i nie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego będzie podlegał zwrotowi. Rygor ten dotyczy przypadków, gdy np. wniosek o wpis do rejestru stowarzyszeń nowej fundacji lub stowarzyszenia strona złożyłaby zwykłym pismem.

Stosownie do treści art. 19 ust. 4 ustawy o KRS, w przypadku wniosków innych niż o wpis, a dotyczących podmiotów o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 i 3

ustawy o KRS (np. wniosek o uchylenie uchwały stowarzyszenia, wniosek o rozwiązanie stowarzyszenia) wnioskodawca również będzie miał możliwość złożenia wniosku w formie papierowej lub za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Zauważyć należy, że projektowana zmiana pozwala stronie skorzystać z systemu teleinformatycznego w przypadku składania także innych wniosków niż wnioski o wpis, jednocześnie pozostawiając możliwość złożenia wszelkich wniosków, niebędących wnioskami o wpis, dotyczących ww. podmiotów również w dotychczasowej formie tj. formie pisemnej.

Projekt przewiduje nowe rozwiązania w zakresie dotyczącym sposobu uiszczania opłaty sądowej w sprawach należących do właściwości sądu rejestrowego oraz skutków jej nieuiszczenia. W aktualnym stanie prawnym obowiązek uiszczenia opłaty sądowej jednocześnie ze złożeniem wniosku dotyczy jedynie wniosków o wpis do rejestru (art. 19 ust. 2 ustawy o KRS), a innych wniosków tylko wtedy, gdy są wnoszone przez pełnomocnika na zasadach wynikających z art. 130² § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 7 ustawy o KRS. W pozostałych przypadkach sąd zobowiązany jest stosować zasady ogólne wynikające z treści art. 130 § 1 i 2 k.p.c. Przykładowo, w sprawie o wyznaczenie biegłego, czy o złożenie dokumentu do akt rejestrowych, jeżeli wnioskodawca nie uiszczy opłaty sądowej, przewodniczący zobowiązany jest wezwać stronę działającą bez pełnomocnika do jej uiszczenia pod rygorem zwrotu wniosku. Niewątpliwie takie dodatkowe wezwanie powoduje wydłużenie czasu trwania postępowania.

W projektowanym art. 19 ust. 5 ustawy o KRS wprowadza się jako zasadę obowiązek uiszczania opłaty sądowej jednocześnie ze złożeniem wniosku, a regulacja ta znajduje zastosowanie w odniesieniu do **każdego** wniosku składanego w postępowaniu przed sądem rejestrowym, niezależnie od tego, czy jest to wniosek wpisowy, czy niewpisowy oraz, czy jego złożenie następuje za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, czy też w formie papierowej.

Proponowane rozwiązanie wpłynie pozytywnie na przyspieszenie postępowania rejestrowego. Wprowadzenie obowiązku uiszczania opłat wraz z wnioskiem nie może być uznane za nadmierne obciążenie dla składającego wniosek, albowiem w postępowaniu rejestrowym wysokość opłat sądowych jest stała.

Aktualnie istnieje już obowiązek uiszczenia opłaty sądowej bez wezwania w wypadku, gdy składany jest wniosek o wpis do rejestru. Skoro więc w tej kategorii spraw ustawodawca uznał takie rozwiązanie za słuszne, to logicznym jest objęcie takim samym rozwiązaniem również innych kategorii wniosków. Omawiana propozycja stanowi kolejny przejaw ujednolicenia zasad rządzących postępowaniem przed sądem rejestrowym. Ponadto zgodnie z treścią § 2 ust. 1 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 października 2015 r. w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe (Dz. U. z dnia 4 listopada 2015 r.), wniesienie pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe, zwanego dalej "systemem teleinformatycznym", przez użytkownika następuje m.in. przez: nieodwracalne zainicjowanie procedury uiszczenia opłaty sądowej za pomocą udostępnianego przez system teleinformatyczny mechanizmu zapewniającego identyfikację wnoszącego opłatę, o ile pismo podlega opłacie, a przepis szczególny nie stanowi inaczej. Ww. przepis „wymusza” więc złożenie wniosku wraz z opłatą.

Projektowane przepisy art. 19 ust. 6 i 7 ustawy o KRS określają skutki nieuiszczenia opłaty wraz z wniesieniem wniosku.

Art. 19 ust. 6 ustawy o KRS odnosi się do wniosków składanych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Zgodnie z treścią tego przepisu wniosek złożony za pośrednictwem systemu teleinformatycznego bez opłaty nie wywołuje skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem wniosku do sądu, o czym sąd poucza wnoszącego pismo. Przy czym w postępowaniu rejestrowym bez znaczenia pozostaje, czy złożenie wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego jest obowiązkiem strony wynikającym z przepisu szczególnego (projektowany art. 19. ust. 2 ustawy o KRS), czy też jest skutkiem dokonanego przez stronę wyboru (projektowany art. 19 ust. 4 ustawy o KRS). Konieczność wprowadzenia odrębnej (w odniesieniu do treści art. 130 § 6 k.p.c.) regulacji wynika z faktu, że art. 130 § 6 k.p.c. nie dotyczy sytuacji, gdy strona dobrowolnie skorzystała z prawa wnoszenia wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Natomiast intencją projektowanych zmian jest wprowadzenie tych samych zasad uiszczania opłat wraz z wnioskiem zawsze, gdy jest on składany za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

W projektowanym art. 19 ust. 7 ustawy o KRS przewidziano zwrot wniosku w wypadku nieuiszczenia opłaty sądowej wraz z wnioskiem, gdy wniosek został złożony w tradycyjnej formie papierowej, przy czym zasada ta obejmuje również wnioski inne, niż wnioski o wpis.

Od wprowadzenia w życie przepisów ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym trwa dyskusja - zarówno w orzecznictwie jak i w doktrynie - nad doprecyzowaniem pojęcia „nieprawidłowo wypełnionego formularza”.

W projektowanym art. 19 ust. 8 ustawy o KRS proponuje się ograniczenie możliwości dokonywania zwrotu wniosku o wpis do rejestru, ze względu na nieprawidłowe wypełnienie wniosku (zarówno w postaci formularza jak i wniosku udostępnianego w systemie teleinformatycznym) wyłącznie do sytuacji, gdy z powodu nieprawidłowego wypełnienia nie jest możliwe nadanie wnioskowi prawidłowego biegu.

Rygor zwrotu wniosku sądy winny stosować z rozwagą bacząc, aby stosowanie powołanego przepisu nie stało się jedynie „sztuką dla sztuki”, skutkując powielaniem przez wnioskodawcę składania kolejnych wniosków, gromadzeniem w aktach rejestrowych zbędnych dokumentów i przedłużaniem procesu rejestracji danych, które obligatoryjnie – zgodnie z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa – podlegają ujawnieniu w rejestrze.

Jeżeli wnioskodawca błędnie (niezgodnie z objaśnieniami) wypełni niektóre z pól papierowego formularza, bądź ich nie wykreśli, a uchybienie to nie uniemożliwia ustalenia treści i zakresu żądania wniosku, zaś dołączone do wniosku dokumenty, stanowiące podstawę wpisu są kompletne i pozwalają na wydanie merytorycznego orzeczenia w sprawie, sąd winien merytorycznie orzec w sprawie. Nadmierny formalizm w zakresie wypełniania formularzy nieuchronnie prowadzi do sytuacji, w których z jednej strony – wnioskodawca, aby uzyskać wpis do rejestru składa wniosek kilkakrotnie, zanim zostanie on przez sąd uznany za „poprawnie wypełniony”, co znacznie oddala moment dokonania wpisu i jednocześnie stanowi zaprzeczenie jednej z podstawowych zasad Krajowego Rejestru Sądowego, a to zasady szybkości wpisu i pewności obrotu, z drugiej zaś – zmusza sąd do badania *de facto* tego samego wniosku kilkakrotnie – zarówno pod względem formalnym jak i merytorycznym – co stanowi zbędne, dodatkowe obciążenie zarówno dla referendarzy sądowych jak i sędziów orzekających w Wydziałach Gospodarczych Krajowego Rejestru Sądowego.

Określony przez ustawodawcę w omawianym przepisie rygor zwrotu wniosku, miał na celu zmobilizowanie wnioskodawców do rzetelnego przygotowania i

składania wniosków z jednoczesnym uiszczeniem stosownych opłat po to, aby przyspieszyć postępowanie rejestrowe, aby czas oczekiwania od momentu złożenia wniosku do wydania przez sąd merytorycznego orzeczenia był jak najkrótszy. Tymczasem – ze względu na zbyt ogólnie określoną przesłankę zwrotu wniosku jako „nieprawidłowo wypełniony formularz” zdarza się, że przepis ten wywołuje odwrotny od zamierzonego skutek.

Aktualnie coraz częściej podnoszony jest postulat skrócenia czasu rozpoznania wniosku przez sąd rejestrowy. Jeżeli jednym ze sposobów osiągnięcia tego celu może być doprecyzowanie przesłanek zwrotu wniosku, to dążeniom tym ustawodawca winien wyjść na przeciw.

Podkreślenia wymaga, że wnioski o wpis składane w systemie teleinformatycznym w zdecydowanie mniejszym zakresie będą narażone na zwrot, albowiem system będzie „wspierał” wnioskodawcę w wypełnieniu wniosku przez liczne podpowiedzi i pouczenia. Jednak nie można wykluczyć sytuacji, że taki zwrot nastąpi.

Przepis projektowanego art. 19 ust. 10 ustawy o KRS przewiduje, że w razie zwrócenia wniosku zgodnie z treścią art. 19 ust. 7 – 9 i ust. 12 może on być ponownie złożony w terminie 7 dni od daty doręczenia zarządzenia o zwrocie. Jeżeli wniosek ponownie złożony nie jest dotknięty brakami, wywołuje skutek od daty pierwotnego wniesienia. Skutek ten nie następuje w razie kolejnego zwrotu wniosku, chyba że zwrot nastąpił na skutek braków uprzednio niewskazanych.

W związku z wprowadzeniem jako zasady komunikacji elektronicznej między sądem rejestrowym, a podmiotem wpisanym do rejestru przedsiębiorców KRS, niezbędne jest określenie ścieżki tej komunikacji. Aby nie było wątpliwości, co do prawidłowości złożenia przez podmiot wniosku, albo prawidłowości doręczenia stronie pisma sądowego, za zasadne uznano wprowadzenie obowiązku założenia przez podmiot wpisany do KRS, a korzystający z systemu teleinformatycznego konta w tym systemie. Konto będzie posiadało niepowtarzalny identyfikator, który powiązany zostanie z numerem KRS. Hasło do konta ustali sam podmiot. Z punktu widzenia komunikacji między podmiotem, a sądem rejestrowym nie jest istotne, kto konkretnie ze strony podmiotu będzie miał dostęp do konta. Po złożeniu wniosku sąd i tak zgodnie z zasadami ogólnymi będzie badał, czy wniosek i dołączone do niego dokumenty zostały podpisane w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami. Natomiast to, kto rzeczywiście przygotowuje wniosek w systemie pozostaje bez znaczenia, podobnie jak w aktualnym stanie prawnym sąd nie wnika w to, kto rzeczywiście wypełnił formularze, ważne jest, kto je podpisał.

Podmioty podlegające wpisowi do rejestru przedsiębiorców najpóźniej w momencie, gdy będą chciały złożyć wniosek, będą musiały założyć konto, które **zostanie przyporządkowane do tego podmiotu** po stwierdzeniu, że wniosek o założenie konta został złożony przez osoby uprawnione do jego reprezentacji.

Jeżeli podmiot wpisany wyłącznie do rejestru stowarzyszeń będzie chciał skorzystać z dobrodziejstwa złożenia wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego również będzie musiał założyć w tym systemie konto.

Od momentu założenia konta przez podmiot wpisany do rejestru przedsiębiorców wszelka komunikacja między tym podmiotem, a sądem (zarówno w postępowaniach wszczętych na wniosek jak i z urzędu) odbywać się będzie wyłącznie za pośrednictwem tego konta (projektowany art. 19 ust. 11 ustawy o KRS). Co prawda przepis ten odwołuje się do pojęcia wniosku, niemniej jednak odnieść to należy do wszelkich pism składanych do sądu rejestrowego, w tym apelacji, zażalenia lub skargi.

Natomiast jeżeli konto założy np. stowarzyszenie lub fundacja wpisana wyłącznie do rejestru stowarzyszeń, to jedynie w ramach postępowania prowadzonego wskutek złożenia wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego sąd będzie dokonywał doręczeń na konto. Natomiast w przypadku wszczęcia postępowania z urzędu, sąd będzie komunikował się ze stowarzyszeniem lub fundacją tradycyjnie w formie papierowej. Jeżeli stowarzyszenie po jakimś czasie znowu będzie chciało złożyć wniosek za pośrednictwem systemu, to będzie mogło skorzystać z założonego już wcześniej konta, a komunikacja między nim, a sądem w tym postępowaniu odbywać się będzie z wykorzystaniem uprzednio założonego konta.

Podmiot składający wniosek za pośrednictwem systemu teleinformatycznego nie będzie mógł korzystać z konta założonego dla innego podmiotu lub konta osoby fizycznej. Wniosek złożony z konta innego niż konto podmiotu składającego wniosek będzie od razu podlegał zwrotowi (bez wezwania o jego złożenie z konta podmiotu), a zarządzenie o zwrocie będzie doręczane na konto, z którego złożono wniosek (projektowany art. 19 ust. 12 i 13 usatwy o KRS).

Wskazać należy, że w systemie teleinformatycznym będzie możliwość założenia konta również przez osoby fizyczne, które będą chciały skomunikować się z sądem rejestrowym.

Jedynie w przypadku, gdy wniosek składał będzie pełnomocnik będzie on mógł korzystać ze swojego konta (konta osoby fizycznej), a przepisy art. 19 ust. 11 – 13 ustawy o KRS nie znajdą zastosowania. Doręczeń pełnomocnikowi sąd będzie dokonywał na zasadach ogólnych.

Wprowadzenie obowiązku założenia konta dla podmiotu wpisanego do KRS i składającego wniosek w systemie teleinformatycznym zabezpieczy przed ewentualnymi problemami związanymi ze zmianą składu osobowego w podmiocie lub nawet zmianą pracowników. Aktualnie w systemie teleinformatycznym konto może być założone na osobę fizyczną bez względu na to, czy osoba ta jest w jakikolwiek sposób związana z podmiotem, czy też nie. W przypadku jakiegokolwiek sporu, zerwania kontaktów między podmiotem, a osobą fizyczną, na którą założone było konto, przerwana zostałaby komunikacja między sądem, a podmiotem. Od razu w takiej sytuacji pojawiłby się problem prawidłowego doręczenia pism kierowanych przez sąd do strony, co mogłoby również skutkować nieważnością znacznej liczby postępowań.

Rozwiązaniem znacznie bardziej bezpiecznym jest założenie konta dla podmiotu, które to konto pozostanie jedno i niezmiennie przez cały okres „życia” podmiotu. W przypadku pojawienia się problemów z dostępnością do konta (np. wskutek zmiany zarządu) opracowana zostanie procedura zmiany hasła do konta.

Elektronizacja postępowania rejestrowego wymaga również dalszych zmian przepisów Działu VI Kodeksu postępowania cywilnego.

Zgodnie z projektowanym art. 694^{2a} k.p.c. jeżeli postępowanie przed sądem rejestrowym odbywa się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego czynności sądu, referendarza i przewodniczącego utrwalane są wyłącznie w tym systemie, a wytworzone w ich wyniku dane w postaci elektronicznej opatrywane są kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Przepis ten stwarza podstawę prawną dla sądu rejestrowego w osobie sędziego lub referendarza, a także przewodniczącego, do podejmowania w toku postępowania w systemie teleinformatycznym wszelkich czynności, zarówno o charakterze technicznym jak i orzeczniczym. Przesądza jednocześnie, że dokonane czynności opatrywane są podpisem jak wyżej.

Rozszerzenie zakresu przedmiotowego art. 694³ § 1 k.p.c. omówione zostało szczegółowo na str. 27 niniejszego uzasadnienia.

Zaproponowano uchylenie art. 694³ § 3 k.p.c. albowiem stanowiłby on powtórzenie art. 126 § 5 k.p.c., który znajdzie bezpośrednie zastosowanie również do postępowań rejestrowych.

Ze względu na bezpieczeństwo i pewność obrotu, biorąc pod uwagę, że wszystkie wnioski dotyczące podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców będą składane za pośrednictwem systemu teleinformatycznego wprowadzono w art. 694³ § 3² k.p.c. wymóg dołączania do wniosku składanego przez pełnomocnika wierzytelnego odpisu pełnomocnictwa, co skutkowało koniecznością wyłączenia stosowania art. 89 § 1¹ k.p.c.

Biorąc pod uwagę skutki jakie dla obrotu prawnego i gospodarczego wywołuje treść wpisów w rejestrze oraz związane z treścią tego wpisu domniemanie, niezbędnym jest zbadanie przez sąd rzeczywistego umocowania pełnomocnika do złożenia danego wniosku. Za niewystarczające z powyższych względów należy uznać samo powołanie się na pełnomocnictwo.

Uchylenie art. 694³ § 5 k.p.c. wynika z faktu, iż przepis ten stanowiłby zbędne powtórzenie regulacji zawartej w art. 131¹ § 1 i 2 k.p.c. Artykułowi 694³ § 4 k.p.c. nadano nowe brzmienie, o czym szczegółowo poniżej, w części dotyczącej doręczeń.

W dodawanych art. 694^{3a} k.p.c. i art. 694^{3b} określono zasady procedowania w sytuacji, gdy wniosek został złożony za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (bez względu na to, czy obowiązek złożenia wniosku w ten sposób wynika z przepisu szczególnego, czy jest skutkiem wyboru strony).

Projektowany art. 694^{3a} § 1 k.p.c. wprowadza zasadę, że w przypadku złożenia wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego wszelkie kolejne pisma w sprawie, bez względu na to, czy pochodzą od wnioskodawcy, czy uczestnika, będą musiały być złożone za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, z wyłączeniem środków zaskarżenia, do rozpoznania których właściwy jest Sąd Najwyższy. Dla przykładu, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego konieczne będzie zarówno uzupełnienie wniosku o wpis, jak i złożenie odpowiedzi na wniosek przez uczestnika postępowania. W świetle powyższego konieczne stało się wyłączenie stosowania art. 125 § 2⁴ k.p.c. i art. 131 § 2¹ k.p.c. Przepisy te zezwalają bowiem na rezygnację z korzystania z systemu teleinformatycznego na różnych etapach postępowania, co byłoby sprzeczne z założeniem kontynuowania raz wszczętego postępowania w systemie teleinformatycznym.

Zgodnie z treścią art. 694^{3a} § 2 k.p.c. sąd rejestrowy przy pierwszym doręczeniu poucza o treści art. 125 § 2¹ zdania 2 k.p.c. Oznacza to, że sąd powinien pouczyć osobę, której dokonuje doręczenia, że ze względu na treść art. 19 ust. 2 ustawy o KRS (przepis szczególny) albo ze względu na fakt, że strona dokonała wyboru i wniosła pismo za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 19 ust. 3 ustawy o KRS) wszelkie pisma procesowe w sprawie zainicjowanej w systemie teleinformatycznym wnosi się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Pisma niewniesione za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, nie wywołują skutków prawnych, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu.

Pojęcie „pierwszego doręczenia” w zamiarze projektodawcy winno być rozumiane szeroko i dotyczyć każdego doręczenia dokonywanego przez sąd rejestrowy w toku postępowania. Nie jest przy tym istotne czy podmiot, któremu dokonuje się doręczenia ma status uczestnika. Chodzi bowiem o poinformowanie, że

każda korespondencja prowadzona z sądem rejestrowym w tej sprawie musi odbywać się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Regulacja zawarta w projektowanym art. 694^{3a} § 3 k.p.c. ma na celu ochronę osób, które wniosły pismo do sądu rejestrowego w formie papierowej nie będąc wcześniej pouczone o treści art. 125 § 2¹ zd. 2 k.p.c. Jeżeli pismo zostało wniesione w postaci papierowej, a wnoszący pismo nie został pouczone o treści w art. 125 § 2¹ zd. 2 k.p.c., a pismo dotyczy podmiotu podlegającego wpisowi do rejestru przedsiębiorców lub wniosek został złożony w sposób, o którym mowa w art. 694^{3a} § 1 k.p.c., przewodniczący wzywa do jego wniesienia za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w terminie tygodniowym, pouczając o treści art. 125 § 2¹ zd. 2. K.p.c. Przepis art. 130 § 3 stosuje się.

Zakresem tej regulacji objęto nie tylko pisma składane w już wszczętych postępowaniach, prowadzonych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, (np. zgłoszenie udziału w toczącym się postępowaniu), ale także pisma, które potencjalnie mogą skutkować wszczęciem postępowania z urzędu. Przy czym wymóg złożenia pisma za pośrednictwem systemu zarówno w trakcie już trwającego postępowania jak i pisma, które może stanowić podstawę do wszczęcia postępowania z urzędu dotyczy wyłącznie tych pism, które odnoszą się do podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców.

Pismo wniesione w określonym przez sąd terminie wywołuje skutek od chwili jego wniesienia w formie papierowej, co wynika z nakazu zastosowania w tym wypadku art. 130 §3 k.p.c.

Na podstawie projektowanego art. 694^{3a} § 4 k.p.c. złożoną z naruszeniem art. 694^{3a} § 1 k.p.c. apelację, zażalenie albo skargę na orzeczenie referendarza sądowego sąd odrzuci, jeśli strona nie uczyniła zadość wezwaniu, o którym mowa w § 3, czyli pomimo pouczenia i wezwania sądu do złożenia pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego nie zrobiła tego.

W odniesieniu do środków zaskarżenia przewidziano konieczność ich odrzucenia postanowieniem sądu, albowiem nie wydaje się uzasadnione jedynie poinformowanie strony, że nie wywołały one skutku jaki ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu, gdyż w ten sposób doszłoby do zamknięcia stronie możliwości zaskarżenia czynności sądu. Możliwość zaskarżenia postanowienia o odrzuceniu dodatkowo wzmacnia prawa strony.

W tym miejscu należy podkreślić, że za pośrednictwem systemu teleinformatycznego dokonywane będą również doręczenia pism i orzeczeń sądu. Zbędnym było jednak tworzenie na potrzeby postępowania przed sądem rejestrowym dodatkowych regulacji dotyczących doręczeń (poza szczegółowo opisanym poniżej art. 694³ § 4 k.p.c.), a to z uwagi na treść art. 131¹ § 1 i 2 k.p.c. Stosownie do tego przepisu, sąd dokonuje doręczeń za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (doręczenie elektroniczne), jeżeli adresat wniósł pismo za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Biorąc pod uwagę, że podmiot podlegający wpisowi do rejestru przedsiębiorców będzie miał obowiązek utworzenia konta w systemie teleinformatycznym, zaś podmiot wpisany wyłącznie do rejestru stowarzyszeń będzie zakładał takie konto wtedy, gdy będzie chciał złożyć wniosek za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, do art. 694³ § 4 k.p.c. wprowadzono regulację, zgodnie z którą doręczenia elektroniczne dla podmiotu podlegającego wpisowi do KRS dokonuje się na konto założone dla tego podmiotu w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie rejestrowe. Przez „doręczenia elektroniczne” należy rozumieć takie sytuacje, kiedy bądź to na mocy przepisu szczególnego, bądź

wskutek wyboru samej strony spełnione zostały przesłanki do dokonywania doręczeń w tej właśnie formie (art. 131¹ § 1 k.p.c.).

Oczywistym jest, że przynajmniej w początkowej fazie działania systemu nie uda się uniknąć dokonywania doręczeń w tradycyjnej formie pisemnej. Dotyczyć to będzie jedynie tych sytuacji, gdy strona składająca pismo w zwykłej formie pisemnej nie była wcześniej pouczona o treści art. 125 § 2¹ zd. 2 k.p.c. i niezbędne stanie się skierowanie do niej wezwania na podstawie art. 694^{3a} § 3 k.p.c., a wezwanie to będzie musiało przyjąć zwykłą formę papierową.

W projektowanym art. 694^{3b} przewiduje się, że do pisma wnoszonego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego dołącza się elektroniczne odpisy załączników. Umieszczenie tego przepisu oraz treść kolejnych przepisów k.p.c. przesądza o tym, że przepis ten w zamiarze projektodawcy ma dotyczyć wyłącznie odpisów załączników w sprawach innych, niż sprawy o wpis do rejestru lub złożenie dokumentu do akt rejestrowych. Odpowiada on także założeniu, iż dział VI ma dotyczyć wszystkich postępowań toczących się przed sądem rejestrowym, a nie jedynie spraw o wpis. Projektodawca przyjął, że w sprawach innych, niż sprawy o wpis i sprawy o złożenie dokumentów do akt rejestrowych wystarczające będzie dołączenie do wniosku wyłącznie elektronicznego odpisu dokumentu rozumianego jako cyfrowe odwzorowanie, powszechnie zwane scanem dokumentu. Natomiast formę dokumentów dołączanych do wniosków o wpis do rejestru lub o dołączenie dokumentu do akt rejestrowych określa art. 694⁴ k.p.c.

Zgodnie z treścią projektowanego art. 694⁴ § 1 k.p.c. dokumenty, na których podstawie dokonuje się wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego albo podlegające złożeniu do akt rejestrowych na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym składa się w oryginałach albo poświadczonych urzędowo odpisach lub wyciągach. Aktualna treść tego przepisu została uzupełniona o dokumenty podlegające złożeniu do akt rejestrowych na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy o KRS.

Nowe brzmienie art. 694⁴ § 2 k.p.c. oprócz tego, że jako zmiana wynikowa treści § 1 powołanego przepisu obejmuje zakresem przedmiotowym również dokumenty podlegające dołączeniu do akt rejestrowych, wprowadza ogólną regułę, że dokumenty składane jako załączniki do wniosku o wpis **sporządzone w postaci elektronicznej** opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym (ePUAP).

Niezbędne stało się uregulowanie takich sytuacji, gdy strona bądź to obligatoryjnie bądź wskutek własnego wyboru będzie składała wniosek za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, ale dokumenty które musi dołączyć do tego wniosku sporządzone zostały w formie papierowej. W takiej sytuacji przewidziano dwa rozwiązania.

Zgodnie z treścią projektowanego art. 694⁴ § 2² i § 2³ k.p.c., jeżeli dokumenty podlegające dołączeniu do wniosku o wpis lub o dołączenie do akt rejestrowych zostały sporządzone w postaci papierowej, do wniosku dołącza się:

- 1) elektronicznie poświadczone odpisy przez notariusza albo występującego w sprawie pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym, albo
- 2) elektroniczne odpisy dokumentów.

W przypadku dołączenia do wniosku jedynie elektronicznych odpisów dokumentów (scanów) strona zobowiązana będzie bez wezwania przesać do sądu rejestrowego oryginał tego dokumentu albo jego urzędowo poświadczony odpis lub wyciąg w terminie 3 dni od daty złożenia pisma. Przyjęcie takiego rozwiązania jest niezbędne, gdyż z jednej strony, z uwagi na prowadzenie akt w systemie teleinformatycznym, koniecznym jest dołączenie do wniosku załączników w postaci

elektronicznej, z drugiej strony sąd rejestrowy musi mieć wgląd w dokumenty w formie oryginału lub poświadczonych urzędowo odpisu.

W sytuacji, gdy podmiot nie dołączy do wniosku załączników w formie elektronicznej, wówczas zastosowanie znajdzie art. 130 § 1-4 k.p.c. Przewodniczący wezwie wnioskodawcę do dołączenia dokumentów w przewidzianej formie w terminie tygodnia pod rygorem zwrotu wniosku (projektowany art. 694⁴ § 2⁵ k.p.c.).

Jeżeli natomiast strona nie wykona obowiązku wynikającego z treści art. 694⁴ § 2³ k.p.c. sąd, na zasadach ogólnych wezwie ją do przesłania tych dokumentów określając dodatkowy termin – pod rygorem oddalenia wniosku. Przesłanie dokumentów w oryginałach lub urzędowo poświadczonych odpisach nie powinno stanowić dla podmiotu żadnego problemu, albowiem podmiot składając wniosek o wpis jest w ich posiadaniu (do wniosku dołączył ich elektroniczne odpisy).

Zgodnie z treścią projektowanego art. 694⁴ § 2⁴ k.p.c. podmioty dokonujące zgłoszenia okoliczności o których mowa w art. 41 pkt 1 i 2 ustawy o KRS mogą samodzielnie dokonać elektronicznego poświadczenia dokumentów. Poświadczenie takie nastąpi z chwilą wprowadzenia dokumentu do systemu teleinformatycznego (odpowiednie stosowanie art. art. 129 § 2¹ k.p.c.).

Uzasadnionym jest przyznanie organom podatkowym, celnym i ZUS-owi możliwości samodzielnego poświadczenia dokumentów.

Elektronizacja postępowania rejestrowego skutkuje również koniecznością zmiany przepisów w odniesieniu do sposobu prowadzenia i udostępniania akt rejestrowych.

Proponuje się dodanie do obecnej treści art. 9 ust. 1 ustawy o KRS zdania drugiego, zgodnie z którym akta rejestrowe dla podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców prowadzi się wyłącznie w systemie teleinformatycznym. W związku z powyższym, od dnia 1 czerwca 2017 r. akta rejestrowe dla podmiotów już wpisanych do rejestru przedsiębiorców oraz podmiotów, które po tej dacie zostaną do rejestru przedsiębiorców wpisane będą prowadzone i dostępne wyłącznie w formie elektronicznej. Sąd rejestrowy nie będzie dokonywał przetworzenia dotychczasowych akt rejestrowych na postać elektroniczną i zamieszczał ich niejako „z urzędu” w systemie teleinformatycznym. Prowadzenie akt w ww. systemie będzie natomiast faktycznie rozpoczynało się od złożenia, po dniu wejścia w życie ustawy wniosku dotyczącego podmiotu podlegającego wpisowi do rejestru przedsiębiorców. Z nowego brzmienia art. 9 ust 1 wynika natomiast, że akta podmiotów podlegających wpisowi do rejestru stowarzyszeń oraz RDN nadal będą prowadzone w dotychczasowej formie papierowej.

Przez dodanie do art. 9 ustawy o KRS ust. 1a przesądzono, że w formie elektronicznej prowadzi się również akta spraw o wpis, gdy wniosek o wpis został rozpoznany negatywnie oraz że forma elektroniczna przewidziana jest też dla spraw innych, niż sprawy o wpis do rejestru, a dotyczących podmiotu podlegającego wpisowi do rejestru przedsiębiorców.

Ze względu na wprowadzenie ogólnej zasady prowadzenia akt rejestrowych w formie elektronicznej dla podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców zakres stosowania art. 10 ust. 5 ustawy o KRS należało ograniczyć do akt podmiotów wpisanych do rejestru stowarzyszeń i RDN. Wskazanie na „wyłącznie” wpis do rejestru stowarzyszeń jest uzasadnione faktem, że jeśli podmiot będzie wpisany do rejestru stowarzyszeń oraz do rejestru przedsiębiorców to akta rejestrowe tego podmiotu podlegają zasadom właściwym dla akt podmiotów wpisanych do tego ostatniego rejestru. Są więc one prowadzone od momentu wpisu

wyłącznie w formie elektronicznej aż do chwili jego wykreślenia z rejestru przedsiębiorców.

Artykuł 10 ust. 1 ustawy o KRS otrzyma brzmienie: „Każdy ma prawo przeglądania akt rejestrowych podmiotów wpisanych do Rejestru oraz zbioru dokumentów, o którym mowa w ust. 1a, chyba że ustawa stanowi inaczej”. Jednocześnie projektowany ust. 1a definiuje zbiór dokumentów jako zbiór dokumentów złożonych w formie papierowej, w odniesieniu do podmiotów dla których akta rejestrowe są prowadzone w systemie teleinformatycznym. Wprowadzenie takiego zbioru dokumentów jest uzasadnione tym, że dla podmiotów podlegających wpisowi do rejestru przedsiębiorców, akta rejestrowe będą prowadzone wyłącznie w systemie teleinformatycznym, a więc dosyłane w formie papierowej oryginały lub urzędowo poświadczone odpisy dokumentów muszą być gdzieś składane. Stworzenie i prowadzenie takiego jawnego zbioru dokumentów związane jest z nowym brzmieniem art. 694⁴ § 2³ k.p.c., który nakłada na strony obowiązek przesyłania w oryginale lub urzędowo poświadczonym odpisie dokumentów stanowiących podstawę wpisu do rejestru, jeżeli zostały one sporządzone w formie papierowej.

Novum jeśli chodzi o sposób udostępniania akt rejestrowych stanowi rozwiązanie przewidziane w dodawanym do art. 10 ustawy o KRS ust. 1b. Przepis ten stanowi, że akta rejestrowe prowadzone w systemie teleinformatycznym udostępniane będą:

- 1) za pośrednictwem ogólnodostępnych sieci teleinformatycznych,
- 2) w siedzibie sądu rejestrowego, z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego.”;

Każdy więc za pośrednictwem sieci teleinformatycznych będzie mógł zapoznać się z treścią akt rejestrowych, jeżeli będą one prowadzone w systemie teleinformatycznym. Nie będzie zatem żadnego problemu np. z analizą sprawozdania finansowego podmiotu. Możliwe będzie zapoznanie się z aktami rejestrowymi z każdego miejsca, w którym jest dostęp do internetu, bez potrzeby osobistego udawania się do właściwego sądu rejestrowego albo pisemnego zwracania się do sądu o przesłanie kopii dokumentów i oczekiwania, bądź to na udostępnienie akt (w niektórych sądach rejestrowych kilka dni), bądź na przesłanie dokumentów. Dostęp ten będzie możliwy w zasadzie przez całą dobę.

W praktyce sądów rejestrowych pojawiały się wątpliwości co do tego, czy akta spraw rozpoznawanych przez sąd rejestrowy, przed ich prawomocnym zakończeniem stanowią część akt rejestrowych, a wobec tego, czy są objęte jawnością o której mowa art. 8 i 10 ust. 1 ustawy o KRS.

Za zasadne uznano dodanie do art. 10 ustawy o KRS ust. 1c, który jednoznacznie przesądzi o jawności każdej sprawy podlegającej rozpoznaniu przez sąd rejestrowy od chwili jej wpływu. Reguła ta dotyczy zarówno spraw o wpis jak i spraw niewpisowych. Akta takiej sprawy, podobnie jak akta rejestrowe podmiotu wpisanego do rejestru przedsiębiorców, będą mogły być przeglądane w systemie teleinformatycznym.

W praktyce występują wątpliwości, czy informacje przekazane z Krajowego Rejestru Karnego do Krajowego Rejestru Sądowego na podstawie art. 21a ustawy o KRS, w sytuacji, gdy nie stanowią podstawy rozstrzygnięcia sądu mogą być przechowywane w jawnych aktach rejestrowych. Wydaje się, że informacje takie – jako dane wrażliwe powinny być wyłączane z jawnych akt rejestrowych i przechowywane w zbiorze dokumentów niejawnych.

Ponadto, w związku z utworzeniem opisanego w pkt 2.2 niniejszego projektu Centralnego Repozytorium Elektronicznych Wypisów Aktów Notarialnych może się

zdarzyć, że strona we wniosku poda błędny numer elektronicznego wypisu w repozytorium i do wniosku zostanie dołączony wypis aktu notarialnego, który w ogóle nie jest związany ze sprawą rejestrową. W takiej sytuacji dokument taki również powinien być wyłączony z jawnych akt rejestrowych.

Dodatkowo należy wskazać, że czasami dołączane są do akt rejestrowych dokumenty, które co do zasady nie podlegają dołączeniu do tych akt, ale strona ubiegając się np. o przywrócenie terminu dołączyła do wniosku dokumentację medyczną. Wydaje się, że w takich sytuacjach osoba, której te dokumenty dotyczą powinna mieć prawo złożenia wniosku o usunięcie takich dokumentów z jawnych akt rejestrowych. Ponieważ jednak dokumenty te stanowią podstawę wydania przez sąd rozstrzygnięcia np. w przedmiocie przywrócenia terminu, nie można ich zupełnie z akt usunąć. W takim przypadku, na podstawie projektowanego art. 12 ust. 4 ustawy o KRS dokumenty takie – na wniosek zainteresowanego – będą wyłączone z jawnych akt rejestrowych i składane w oddzielnie prowadzonym zbiorze dokumentów niejawnych.

W związku z powyższym w art. 10 ustawy o KRS dodano ust. 4a, zgodnie z którym z akt rejestrowych wyłącza się i składa w oddzielnie prowadzonym zbiorze dokumentów niejawnych:

- 1) elektroniczne wypisy lub wyciągi aktów notarialnych dołączone do wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego z Centralnego Repozytorium Elektronicznych Wypisów Aktów Notarialnych (zwanego dalej Repozytorium) na skutek nieprawidłowego oznaczenia przez wnioskodawcę albo na skutek nieprawidłowego działania systemu;
- 2) informacje otrzymane z Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego w trybie określonym w art. 21a, jeżeli nie stanowią one podstawy rozstrzygnięcia sądu rejestrowego lub dotyczą osób, które nie podlegają wpisowi do Rejestru;
- 3) dokumenty usunięte z akt na podstawie (projektowanego) przepisu art. 12 ust. 4 ustawy o KRS.

Zgodnie z aktualną treścią art. 10 ust. 6 ustawy o KRS sąd, w którym są przechowywane akta rejestrowe podmiotu, wydaje w formie papierowej poświadczone kopie dokumentów złożonych do akt. Przepis ten nie przewiduje możliwości wydawania kopii dokumentów w formie elektronicznej mimo, że art. 3 ust. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/101/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 48 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników, jak i osób trzecich (Dz.U.UE.L.2009.258.11) zobowiązuje państwa członkowskie do udostępniania kopii dokumentów w formie papierowej lub elektronicznej. Ponadto dyrektywa przewiduje, że kopie wydawane w formie papierowej są, co do zasady poświadczone „za zgodność z oryginałem”, chyba że wnioskodawca z takiego poświadczenia zrezygnuje. Kopie natomiast wydawane w formie elektronicznej nie są poświadczone, chyba że wnioskodawca takiego poświadczenia zażąda.

Wobec powyższego proponuje się nadanie art. 10 ust. 6 nowego brzmienia:

Kopie, także poświadczone, dokumentów złożonych do akt rejestrowych są wydawane w formie papierowej lub elektronicznej:

- 1) jeżeli akta rejestrowe są prowadzone w systemie teleinformatycznym – przez każdy sąd rejestrowy;
- 2) jeżeli akta rejestrowe są prowadzone w formie papierowej - przez sąd rejestrowy, w którym są przechowywane akta rejestrowe podmiotu.

Przepis ten w zmienionym brzmieniu uwzględnia wprowadzane zmiany technologiczne (prowadzenie akt rejestrowych podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców KRS w formie elektronicznych) umożliwiające dostępność do tych akt praktycznie z każdego miejsca. A zatem, również każdy sąd rejestrowy będzie mógł wydać kopię dokumentu złożonego do akt, bez względu na to, czy akta te znajdują się w tym właśnie, czy też w innym sądzie rejestrowym. Przykładowo wnioskodawca będzie mógł zwrócić się np. na piśmie do sądu rejestrowego w Rzeszowie o wydanie kopii dokumentu złożonego do akt rejestrowych prowadzonych w systemie teleinformatycznym przez sąd rejestrowy w Gdańsku.

2.2. Stworzenie Centralnego Repozytorium Elektronicznych Wypisów Aktów Notarialnych

Aby możliwe było składanie przez strony wszystkich dokumentów dołączonych do wniosku w formie elektronicznej, niezbędne jest stworzenie rozwiązań prawnych i technicznych umożliwiających złożenie w ten sposób dokumentów stanowiących podstawę wpisu do rejestru.

Bardzo często podmioty wpisane do KRS (w szczególności spółki z o.o. i spółki akcyjne) zobowiązane są na mocy przepisów szczególnych do dokonania określonej czynności w formie aktu notarialnego, a następnie dołączenia tego aktu do wniosku o wpis do KRS.

Celem ułatwienia stronie złożenie do sądu rejestrowego dokumentu sporządzonego w formie aktu notarialnego, stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia, proponuje się w ustawie – Prawo o notariacie dodanie po art. 92 art. 92a, który będzie stanowił podstawę prawną utworzenia przez Krajową Radę Notarialną Centralnego Repozytorium Elektronicznych Wypisów Aktów Notarialnych (zwanego dalej Repozytorium), które prowadzone będzie w systemie teleinformatycznym. Krajowa Rada Notarialna zobowiązana będzie do zapewnienia notariuszom, sądom oraz innym organom państwowym uprawnionym na podstawie przepisów odrębnych dostępu do Repozytorium oraz zapewnienia ochrony danych zgromadzonych w Repozytorium przed nieuprawnionym dostępem, przetwarzaniem oraz zmianą lub utratą.

Na podstawie dodawanego do art. 92 prawa o notariacie § 11, jeżeli akt notarialny będzie zawierał w swej treści dane stanowiące podstawę wpisu do KRS, albo podlegał będzie złożeniu do akt rejestrowych podmiotu wpisanego do rejestru przedsiębiorców KRS, notariusz będzie miał obowiązek pouczyć stronę aktu o sposobie i trybie składania wniosku w postępowaniu rejestrowym oraz o obowiązku podania w tym wniosku numeru wypisu lub wyciągu aktu w Repozytorium.

Zgodnie z projektowanymi przepisami art. 92a § 2 i art. 110a § 3 ustawy prawo o notariacie, niezwłocznie po sporządzeniu aktu notarialnego, który ze względu na swą treść podlega zgłoszeniu do rejestru przedsiębiorców KRS notariusz umieści elektroniczny wypis tego aktu w Repozytorium, opatrując wypis kwalifikowanym podpisem elektronicznym oraz kwalifikowaną pieczęcią elektroniczną notariusza, określonymi w przepisach odrębnych. Rozwiązanie to znajdzie zastosowanie również do protokołów, o których mowa w art. 80 § 4 ustawy prawo o notariacie (projektowany art. 92a § 4 ustawy prawo o notariacie).

Niezbędne jest również wprowadzenie do ustawy prawo o notariacie w dodawanym do art. 8 § 2, pojęcia kwalifikowanej pieczęci elektronicznej.

W projektowanym w ustawie prawo o notariacie art. 92a § 6 i § 7 zaproponowano, aby z chwilą umieszczenia wypisu lub wyciągu w Repozytorium

notariusz otrzymywał za pośrednictwem systemu teleinformatycznego zawiadomienie, które zawiera numer dokumentu w Repozytorium i wydawał stronie aktu poświadczona kopię tego zawiadomienia.

Ponadto adnotację o umieszczeniu elektronicznego wypisu aktu w Repozytorium notariusz będzie zaznaczał na akcie, wskazując numer dokumentu w Repozytorium, a także dzień, miesiąc i rok oraz godzinę i minutę jego umieszczenia w Repozytorium.

Wnioskodawca składając wniosek do sądu rejestrowego, we właściwym polu wskaże jaki numer w Repozytorium ma akt notarialny, który chce dołączyć do wniosku. W momencie zarejestrowania wniosku przez sąd rejestrowy (*de facto* w momencie nadania sygnatury sprawy) dokument, którego numer w Repozytorium został wskazany we wniosku zostanie automatycznie przekazany za pośrednictwem systemu teleinformatycznego z Repozytorium i dołączony do wniosku (projektowany art. 19c ust. 1 i ust. 2 ustawy o KRS).

Elektroniczny wypis aktu notarialnego będzie dosłownym powtórzeniem oryginału, jednak poprawki i przekreślenia znajdujące się w oryginale nie będą zamieszczane w wypisie (projektowany art. 110a § 2 ustawy prawo o notariacie).

Zgodnie z treścią projektowanego art. 110a § 1 ustawy prawo o notariacie na wniosek strony aktu notarialnego lub osoby wymienionej w art. 110 § 1 i 2 albo wtedy, gdy przepis szczególny tak stanowi, notariusz będzie wydawał osobie uprawnionej elektroniczny wypis aktu notarialnego.

Jeżeli akt notarialny zawiera w swej treści dane stanowiące podstawę wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS albo podlega złożeniu do akt rejestrowych podmiotu podlegającego wpisowi do rejestru przedsiębiorców KRS, na żądanie strony aktu notariusz będzie mógł umieścić w repozytorium także elektroniczny **wyciąg** tego aktu notarialnego (art. 92a § 5 ustawy prawo o notariacie).

Do elektronicznych wypisów aktów notarialnych odpowiednio stosowane będą również przepisy art. 109, art. 109a i art. 110 ustawy prawo o notariacie.

Zgodnie z projektowanym przepisem art. 112a § 3 ustawy prawo o notariacie regulacja dotycząca elektronicznych wypisów aktów notarialnych znajdzie odpowiednie stosowanie do elektronicznych wyciągów i odpisów aktów notarialnych.

Projektowany art. 92a § 8 ustawy prawo o notariacie zawiera delegację do określenia w drodze rozporządzenia przez Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji i po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej sposobu sporządzenia elektronicznego wypisu i wyciągu aktu notarialnego, ich elektronicznych formatów, warunków organizacyjno-technicznych ich przekazywania do repozytorium, ich przechowywania oraz zapewnienia sądom dostępu do nich, a także trybu informowania Ministra Sprawiedliwości i sądów o ewentualnych przerwach w dostępie do Repozytorium, uwzględniając minimalne wymagania dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej, bezpieczeństwo danych, w tym ochronę przed nieuprawnionym ujawnieniem i dostępem.

Kompleksowa regulacja w zakresie przesyłania do sądu rejestrowego elektronicznych wypisów aktów notarialnych skutkuje koniecznością uchylenia art. 694⁴ § 3 k.p.c.

W pierwszym etapie, tj. od 1 czerwca 2017 r. Repozytorium obejmie akty notarialne, które strona musi dołączyć do wniosku o wpis do KRS lub złożyć do akt rejestrowych, a także akty notarialne obejmujące czynności, o których notariusz zobowiązany jest z urzędu zawiadomić właściwy sąd rejestrowy (projektowane przepisy art. 79 § 2 i art. 92 § 11 ustawy prawo o notariacie). Docelowo w

Repozytorium umieszczane będą elektroniczne wypisy wszystkich aktów i protokołów notarialnych (projektowany art. 92a § 3 ustawy prawo o notariacie).

Rozbudowa repozytorium będzie przedmiotem odrębnych prac analitycznych i koncepcyjnych.

Strona zobowiązana będzie do uiszczenia opłaty za umieszczenie elektronicznego wypisu aktu notarialnego w repozytorium, jednak opłata ta nie będzie mogła być wyższa, niż aktualna opłata za wypis aktu notarialnego w formie papierowej. Strona nie poniesie zatem żadnych dodatkowych kosztów w związku z umieszczeniem aktu w repozytorium.

2.3. Wprowadzenie obowiązku składania sprawozdań finansowych w formie elektronicznej w odpowiednim formacie danych

Sprawozdanie finansowe stanowi istotne źródło informacji o kondycji finansowej podmiotu. Od dłuższego już czasu obrót gospodarczy zgłasza potrzebę wprowadzenia elektronicznych sprawozdań finansowych (np. w formacie xml), co pozwoli na efektywne wykorzystanie danych zawartych w takich sprawozdaniach przez np. przekrojowe zestawienie poszczególnych danych.

Zgodnie z treścią art. 40 pkt 2-8 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym w dziale 3 rejestru przedsiębiorców wpisuje się wzmiankę o złożeniu rocznego sprawozdania finansowego i rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego z oznaczeniem dat ich złożenia i roku obrotowego (pkt 2); wzmiankę o złożeniu opinii biegłego rewidenta (pkt 3); wzmiankę o złożeniu uchwały bądź postanowienia o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego oraz o podziale zysku lub pokryciu straty (pkt 4); wzmiankę o złożeniu sprawozdania z działalności (pkt 5); wzmiankę o braku obowiązku sporządzenia i złożenia sprawozdania finansowego (pkt 7); informację o dniu kończącym rok obrotowy (pkt 8).

Biorąc pod uwagę, że większość podmiotów składa do sądu rejestrowego sprawozdanie finansowe w okresie od maja do września, każdego kolejnego roku, w tych okresach sądy rejestrowe „zalewane” są wnioskami o ujawnienie w rejestrze wzmianki o złożeniu sprawozdania. W efekcie znacząco wzrasta liczba spraw, a sądy rejestrowe nie są w stanie opanować wpływu. Podkreślenia wymaga, że z roku na rok rośnie liczba podmiotów zobowiązanych do składania sprawozdań finansowych do sądu rejestrowego.

Skutkiem powyższego, na każdego z orzeczników i pracowników sekretariatu w omawianym okresie przypada około 50-100 takich spraw dziennie. Bieżące rozpoznane i techniczne „obsłużenie” takiej liczby spraw jest niewykonalne. Siłą rzeczy wydłużeniu ulega również czas oczekiwania na rozpoznanie innych wniosków niż wniosek o wpis wzmianki o złożeniu sprawozdania.

Niebagatelny jest również problem związany z przechowywaniem stale rozrastających się akt rejestrowych. W wielu sądach składnice akt są przepełnione, w niedługiej perspektywie zabraknie miejsca na składowanie akt rejestrowych zawierających sprawozdania finansowe w papierowej formie.

W związku z powyższym projekt przewiduje wprowadzenie obowiązku sporządzania i składania sprawozdań finansowych w formie elektronicznej w odpowiednim formacie danych, ułatwiającym późniejsze wykorzystanie tych danych, co skutkuje koniecznością zmiany treści art. 45 i art. 69 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości. W art. 45 ust. 1 zaproponowano dodanie ust. 1f w brzmieniu:

„W przypadku podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, sprawozdanie finansowe sporządza się w postaci elektronicznej.”

Format danych zawartych w sprawozdaniu (np. xml) zostanie określony w rozporządzeniu wykonawczym wydanym przez Ministra Finansów w porozumieniu z Ministrem Cyfryzacji i Ministrem Sprawiedliwości (dodany do art. 69 ustawy o rachunkowości ust. 5).

Do art. 69 ust.1 ustawy o rachunkowości proponuje się dodać ust. 1h w brzmieniu: „w przypadku podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, kierownik jednostki składa we właściwym rejestrze sądowym roczne sprawozdanie finansowe w postaci elektronicznej.”

Aby podmiot mógł złożyć w postaci elektronicznej pełny komplet dokumentów zaproponowano, aby również opinia i raport z badania sprawozdania finansowego sporządzane były w postaci elektronicznej i opatrywane kwalifikowanym podpisem elektronicznym kluczowego biegłego rewidenta przeprowadzającego badanie (art. 65 ust. 7 ustawy o rachunkowości w nowym brzmieniu).

Dla kompletności procesu automatycznej weryfikacji sprawozdania finansowego niezbędne jest umożliwienie podmiotowi elektronicznego poświadczenia za zgodność z oryginałem dokumentów dołączanych do sprawozdania, takich jak: uchwała bądź postanowienie o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej oraz uchwała o podziale zysku lub pokryciu straty. Poświadczenie nastąpi przez wprowadzenie tych dokumentów do systemu teleinformatycznego (projektowany art. 694⁴ § 2⁶ k.p.c.)

Tak sporządzone i przesłane do sądu rejestrowego sprawozdanie będzie automatycznie weryfikowane przez system teleinformatyczny pod kątem kompletności złożonych dokumentów, prawidłowości ich podpisania, a także wysokości uiszczonej opłaty (projektowany art. 19d ust. 1 ustawy o KRS).

Gdy wniosek i dołączone do niego dokumenty będą poprawne, będzie następował automatyczny wpis wzmianki do rejestru o złożeniu przez podmiot sprawozdania finansowego za dany okres, bez konieczności wydawania w tym zakresie postanowienia (dodawany do art.20 ustawy o KRS ust. 1f).

W przypadku negatywnego wyniku weryfikacji (np. niezgodności danych osób wpisanych w rejestrze w skład zarządu na dzień sporządzenia sprawozdania z podpisami złożonymi pod sprawozdaniem), wniosek będzie podlegał rozpoznaniu na zasadach ogólnych (projektowany art. 19d ust. 2 ustawy o KRS).

Dokumenty składające się na sprawozdanie finansowe (tak jak wszystkie inne dokumenty stanowiące podstawę wpisu do rejestru, a sporządzone w postaci elektronicznej) powinny być opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub podpisem potwierdzonym profilem zaufanym (e-PUAP) (projektowany art. 694⁴ § 2 k.p.c.).

Przedstawione propozycje pozostają w zgodzie z prawem wspólnotowym, w szczególności z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG oraz dyrektywą 2009/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 września 2009 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 48 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich

równoważności, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników, jak i osób trzecich.

Wymagania stawiane przez powyższe dyrektywy, to udostępnienie przez państwo należycie zatwierdzonych rocznych sprawozdań finansowych i sprawozdań z działalności wraz z opinią biegłego rewidenta lub firmy audytorskiej oraz zapewnienie możliwości składania powyższych dokumentów w formie elektronicznej.

Projektowana regulacja wzmacnia realizację prawa unijnego, gdyż składanie sprawozdań finansowych w postaci elektronicznej w określonym formacie danych ułatwi dostęp do tych sprawozdań, a także wykorzystanie zawartych w nich danych przez zainteresowane podmioty ze wszystkich państw członkowskich UE i EOG.

2.4. Integracja Krajowego Rejestru Sądowego z systemem integracji rejestrów, ustanowionym dyrektywą 2012/17/UE (systemem „BRIS”)

Dyrektywa 2012/17/UE, wprowadzając art. 4a do dyrektywy 2009/101/WE ustanawia system integracji rejestrów BRIS, na który składają się: rejestry handlowe (rejestry centralne lub rejestry spółek) państw członkowskich UE i EOG, platforma, portal E-Sprawiedliwość jako europejski elektroniczny punkt dostępu oraz opcjonalne punkty dostępu (ewentualnie utworzone w danym państwie członkowskim).

Implementację art. 4a dyrektywy 2009/101/WE do polskiego porządku prawnego stanowić będzie projektowany art. 1 ust. 3 ustawy o KRS określający, że Rejestr wchodzi w skład systemu integracji rejestrów (w rozumieniu dyrektywy 2012/17/UE). Utworzenie i eksploatacja połączeń Rejestru z systemem integracji rejestrów, zgodnie dodawanym w art. 4 ust. 2 ustawy o KRS pkt 4 będzie należało do zadań Centralnej Informacji KRS.

Z uwagi na specyfikę systemu BRIS, w projektowanym przepisie art. 4a ustawy o KRS określono zadania Centralnej Informacji KRS związane z obsługą systemu BRIS.

System BRIS służy realizacji następujących celów:

- a) ułatwieniu dostępu dla przedsiębiorców i innych zainteresowanych do dokumentów i informacji zamieszczonych w rejestrach handlowych (rejestrach centralnych, rejestrach spółek) wszystkich państw członkowskich UE i EOG;
- b) stworzeniu i usprawnieniu komunikacji pomiędzy rejestrami handlowymi (rejestrami centralnymi, rejestrami spółek) państw członkowskich UE i EOG.

Szczegółowa treść i forma informacji przekazywanych między rejestrami państw członkowskich określona została w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2015/884 z dnia 8 czerwca 2015 r., ustanawiającym specyfikacje techniczne i procedury niezbędne dla systemu integracji rejestrów ustanowionego dyrektywą 2009/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz. U. UE L144/1).

Struktura tych informacji zostanie dookreślona w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie ustroju i organizacji Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego oraz trybu i sposobu udzielania informacji z Krajowego Rejestru Sądowego i wydawania kopii dokumentów z katalogu, a także struktury udostępnianych informacji o podmiotach wpisanych do Rejestru oraz cech wydruków umożliwiających ich weryfikację z danymi w Rejestrze (Dz. U. 2011.297.1760), stąd niezbędna jest zmiana delegacji do wydania tego rozporządzenia, którą uwzględnia projektowane brzmienie art. 6 pkt 1 ustawy o KRS.

Pozostałe kwestie natury techniczno – organizacyjnej, związane z funkcjonowaniem systemu integracji rejestrów, zostaną uregulowane w aktach wykonawczych.

Ad. a) Ułatwienie dostępu dla przedsiębiorców i innych zainteresowanych do dokumentów i informacji zamieszczonych w rejestrach handlowych (rejestrach centralnych, rejestrach spółek) wszystkich państw członkowskich UE i EOG.

Aktualnie osoba poszukująca informacji o spółkach i oddziałach objętych dyrektywą 2012/17/UE (czy dotyczących ich dokumentów) wpisanych do rejestru innego państwa członkowskiego ma jedynie możliwość przeszukiwania tych danych oddzielnie w każdym rejestrze. Jest to przedsięwzięcie bardzo czasochłonne i wiąże się z wieloma innymi problemami, jak np. koniecznością tłumaczenia; zapoznania się ze zróżnicowaną strukturą rejestrów poszczególnych państw członkowskich oraz różnymi sposobami składania wniosku.

System BRIS ma ułatwić użytkownikom uzyskanie informacji i dokumentów z rejestrów handlowych (rejestrów centralnych, rejestrów spółek) wszystkich państw członkowskich UE i EOG w następujący sposób:

- dostęp do dokumentów i informacji, o których mowa art. 2 dyrektywy 2009/101/WE oraz art. 2 ust. 1 dyrektywy 89/666/EWG, będzie możliwy poprzez jeden, europejski elektroniczny punkt dostępu, którym ma być portal E-Sprawiedliwość z wykorzystaniem jednego, standardowego formularza wyszukiwania dla wszystkich rejestrów objętych systemem BRIS (art. 1 ust. 3 dyrektywy 89/666/EWG oraz art. 3b ust. 2 dyrektywy 2009/101/WE, dodane dyrektywą 2012/17/UE);
- wyszukiwanie informacji o spółkach będzie możliwe we wszystkich językach urzędowych UE (art. 3b ust. 3 dyrektywy 2009/101/WE, dodany dyrektywą 2012/17/UE);
- wprowadzenie listy tzw. etykiet wyjaśniających dane o spółkach, dostępnych we wszystkich językach urzędowych UE, odnoszących się do tych informacji i typów dokumentów udostępnianych przez rejestry (art. 3b ust. 3 dyrektywy 2009/101/WE, dodany dyrektywą 2012/17/UE);
- wszystkie rejestry zapewnią wnioskodawcom bezpłatny dostęp do następujących informacji o spółkach objętych zakresem dyrektywy: nazwa i forma prawna spółki, siedziba spółki i państwo członkowskie, w którym jest ona zarejestrowana; numer wpisu spółki do rejestru (art. 3c ust. 2 dyrektywy 2009/101/WE, dodany dyrektywą 2012/17/UE).

Jak wynika z art. 4d dyrektywy 2009/101/WE, dodanego dyrektywą 2012/17/UE, wprowadzenie systemu integracji rejestrów w żaden sposób nie wpływa na opłaty pobierane na szczeblu krajowym.

Informacje uzyskiwane z rejestrów wszystkich państw będą prezentowane na portalu E-Sprawiedliwość w zestandaryzowanej formie, tj. wnioskodawca otrzyma pakiet w/w bezpłatnych informacji i dokumentów z opisem dokumentów zgodnym ze specyfikacją techniczną systemu integracji rejestrów (m.in. z informacją o opłacie lub braku wymogu jej pobierania).

W ramach systemu integracji rejestrów BRIS polski rejestr będzie udostępniał informacje wpisane do rejestru przedsiębiorców (oczywiście – zgodnie z zakresem dyrektywy 2012/17/UE – dotyczące tylko spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, spółek akcyjnych oraz spółek komandytowo-akcyjnych, spółek europejskich oraz oddziałów objętych dyrektywą 89/666/EWG) w postaci pakietu czterech bezpłatnych informacji, oraz odrębnie – w postaci „dokumentu” aktualnej informacji o podmiocie

albo informacji o wykreśleniu podmiotu z Rejestru oraz listę wszystkich dokumentów umieszczanych w katalogu EKDS, których udostępnianie (w tym również wydawanie) jest wymagane dyrektywą 2009/101/WE i dyrektywą 89/666/EWG. W przypadku, gdy postanowienie sądu o wykreśleniu będzie nieprawomocne, zostanie to zaznaczone w nagłówku aktualnej informacji. W tym zakresie niezbędna będzie zmiana rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie ustroju i organizacji Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego oraz trybu i sposobu udzielania informacji z Krajowego Rejestru Sądowego i wydawania kopii dokumentów z katalogu, a także struktury udostępnianych informacji o podmiotach wpisanych do Rejestru oraz cech wydruków umożliwiających ich weryfikację z danymi w Rejestrze (Dz.U.2011.297.1760).

Implementację ww. uregulowań dyrektywy 2017/12/UE stanowi projektowany art. 4a pkt 1 oraz pkt 2 ustawy o KRS. Na chwilę obecną Centralna Informacja, zgodnie z art. 4 ust. 3a tej ustawy, wydaje z katalogu, drogą elektroniczną, kopie dokumentów, które są poświadczane za zgodność z dokumentami znajdującymi się w aktach rejestrowych podmiotu. Natomiast w myśl art. 4 ust. 4a ustawy Centralna Informacja bezpłatnie udostępnia, w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych, aktualne informacje o podmiotach wpisanych do Rejestru oraz listę dokumentów zawartych w katalogu. Z tego względu nałożenie na Centralną Informację obowiązku wydawania tych dokumentów również na potrzeby systemu integracji rejestrów jest naturalną konsekwencją rozwiązań przyjętych wcześniej na gruncie krajowym.

Implementacja dyrektywy 2012/17/UE stwarza okazję do doprecyzowania treści przepisu art. 8a ust. 1 ustawy o KRS w zakresie dotyczącym rodzaju dokumentów stanowiących podstawę powołania i odwołania członków organów spółek (aktualne brzmienie art. 8a ust. 1 pkt 4 ustawy o KRS stwarza wątpliwości interpretacyjne, co do tego, czy udostępnieniu w katalogu podlegają także inne niż uchwały dokumenty, które są podstawą powołania i odwołania członków organów spółek) oraz dokumentów dotyczących zawiązania i zgłoszenia do rejestru spółki z o.o., której umowę zawarto przy wykorzystaniu wzorca umowy udostępnianego w systemie teleinformatycznym (przepis ten częściowo stanowi powtórzenie wcześniejszych regulacji, poza tym zamieszczanie wszystkich wymienionych tu dokumentów w katalogu nie jest zasadne). W związku z powyższym, art. 8a ust. 1 pkt 4 ustawy o KRS został doprecyzowany oraz uchylono art. 8a ust. 1 pkt 6 tej ustawy. Skutkiem uchylenia tego ostatniego przepisu jest konieczność zmiany brzmienia art. 38 pkt 8 lit. f oraz art. 45 ust. 1b ustawy o KRS.

Ad. b) Stworzenie i usprawnienie komunikacji pomiędzy rejestrami handlowymi (rejestrami centralnymi, rejestrami spółek) państw członkowskich UE i EOG.

B1)

Zgodnie z art. 3d ust. 1, dodanym dyrektywą 2012/17/UE do dyrektywy 2009/101/WE, za pośrednictwem systemu integracji rejestrów, rejestr, w którym wpisana jest spółka, udostępnia niezwłocznie informacje o wszczęciu i zakończeniu wszelkich postępowań likwidacyjnych lub upadłościowych oraz o wykreśleniu spółki z rejestru, jeżeli wiąże się to z konsekwencjami prawnymi w państwie członkowskim rejestru, w którym wpisana jest ta spółka. Zgodnie z art. 3d ust. 2 za pośrednictwem systemu integracji rejestrów rejestr, w którym wpisany jest oddział, zapewnia niezwłoczny odbiór informacji, o których mowa w ust. 1.

Aktualnie nie istnieje obowiązek wymiany informacji między rejestrem spółki mającej siedzibę w danym państwie członkowskim UE(EOG), a rejestrem jej oddziału mającym siedzibę w innym państwie członkowskim, dotyczących wszczęcia i zakończenia postępowań likwidacyjnych lub upadłościowych, czy wykreślenia spółki. Obowiązek zgłoszenia tego typu zdarzeń do rejestru oddziału spoczywa na osobie upoważnionej do reprezentowania spółki w oddziale. Spółki bardzo często nie wykonują tych obowiązków, co skutkuje tym, że wierzyciele są pozbawieni aktualnych, istotnych informacji dotyczących kondycji finansowej przedsiębiorcy zagranicznego (tj. spółki macierzystej), a po wykreśleniu spółki z Rejestru właściwego dla miejsca jej siedziby, jej oddział nadal pozostaje w rejestrze innego państwa. Na chwilę obecną z informacji uzyskanych z innych państw członkowskich UE i EOG wynika, że w przypadku ok. 160 wciąż zarejestrowanych w Polsce oddziałów doszło do wykreślenia ich spółek macierzystych.

Implementacja tego przepisu polega na wprowadzeniu w ustawie o KRS przepisów regulujących obowiązek przekazywania i odbierania ww. informacji z systemu integracji rejestrów.

Przewiduje się, iż przekazywanie z polskiego rejestru za pośrednictwem systemu integracji rejestrów informacji o otwarciu likwidacji, zakończeniu likwidacji, o ogłoszeniu upadłości, zakończeniu postępowania upadłościowego, czy wykreśleniu spółek objętych systemem integracji rejestrów, zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2015/884, będzie następowało w sposób automatyczny i bez konieczności ich tłumaczenia, po dokonaniu wpisu przez sąd rejestrowy. Przekazywanie tych informacji będzie należało do zadań Centralnej Informacji, zgodnie z projektowanym art. 4a pkt 3 ustawy o KRS. W tym zakresie dokonana zostanie również modyfikacja systemu wpisów m.in. o charakterze technicznym.

Informacje o otwarciu likwidacji, zakończeniu likwidacji, ogłoszeniu upadłości, zakończeniu postępowania upadłościowego oraz o wykreśleniu, dotyczące spółki macierzystej przekazywane z rejestrów innych państw członkowskich, będą odbierane z systemu integracji rejestrów przez polski system w języku polskim, zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2015/884 i automatycznie zamieszczane w rejestrze (projektowany art. 20 ust. 1g ustawy o KRS).

Wpisy tych danych nie będą podlegały opłacie sądowej ani opłacie za ogłoszenie, co zostało uregulowane w dodawanym do art. 20 ustawy o KRS ust. 1h.

Dokumenty zawierające informacje przekazane z systemu BRIS będą automatycznie dołączane do akt rejestrowych, co zostało uregulowane w dodawanym do art. 9 ustawy o KRS ust. 6.

Wpisy, o których mowa powyżej będą dotyczyły przedsiębiorców zagranicznych, głównych oddziałów zagranicznych zakładów ubezpieczeń oraz głównych oddziałów zagranicznych zakładów reasekuracji, a dokonywane będą w dziale 1 Rejestru, w dodatkowo utworzonym polu, zgodnie z projektowanymi przepisami art. 38 pkt 14 lit. e oraz z art. 38 pkt 15 lit. e ustawy o KRS.

Z uwagi na to, że system integracji rejestrów zakłada wymianę jedynie podstawowych informacji o spółce macierzystej, a informacje te nie wyczerpują katalogu danych podlegających obowiązkowi ujawnienia w rejestrze, zarówno na podstawie dyrektywy Rady 2009/101/WE, jak i przepisów ustawy o KRS (np. dane likwidatora), niezbędne jest utrzymanie obowiązku składania przez przedsiębiorcę zagranicznego wniosków o zmianę wpisu w KRS, w zakresie nieobjętym systemem BRIS.

Z art. 5a ust. 4 dodanego dyrektywą 2012/17/UE do dyrektywy 89/666/EWG wynika, iż państwa członkowskie określają procedurę, jaka ma być stosowana po

otrzymaniu informacji o wszczęciu i zakończeniu wszelkich postępowań likwidacyjnych lub upadłościowych oraz o wykreśleniu spółki z rejestru. Procedura ta ma zapewnić, by w przypadku rozwiązania spółki lub jej wykreślenia z rejestru z innego powodu, z rejestru wykreślono także bez nieuzasadnionej zwłoki oddziały tej spółki. Zgodnie z art. 5a ust. 5 dyrektywy 89/666/EWG - ust. 4 zdanie drugie nie ma zastosowania do oddziałów spółek, które zostały wykreślone z rejestru w wyniku jakiegokolwiek zmiany formy prawnej danej spółki, połączenia lub podziału, lub transgranicznego przeniesienia jej siedziby.

Specyfikacja techniczna systemu integracji rejestrów będzie przewidywała mechanizmy pozwalające na ogólną identyfikację grupy przyczyn wykreślenia przedsiębiorcy zagranicznego, o których mowa w art. 5a ust. 5 dyrektywy 89/666/EWG.

W celu implementacji art. 5a przepisu dyrektywy 89/666/EWG, dodanego dyrektywą 2012/17/UE, przewiduje się wprowadzenie następującej procedury:

Po otrzymaniu z systemu BRIS informacji o wykreśleniu przedsiębiorcy zagranicznego z przyczyn nieskutkujących wykreśleniem oddziału, tj. o których mowa w art. 5a ust. 5 dyrektywy 89/666/EWG wpis w Rejestrze informacji o wykreśleniu nastąpi automatycznie, a dokument zawierający taką informację zostanie automatycznie złożony do akt rejestrowych.

Po otrzymaniu z systemu BRIS informacji o wykreśleniu przedsiębiorcy zagranicznego z **przyczyn skutkujących wykreśleniem oddziału**, wpis tej informacji (w dziale I rejestru) również nastąpi automatycznie, a dokument zawierający taką informację zostanie złożony automatycznie do akt rejestrowych.

Co istotne, biorąc pod uwagę, iż wykreślenie spółki macierzystej skutkuje utratą bytu również przez jej oddział, na podstawie projektowanego art. 21d pkt 1 ustawy o KRS, sąd rejestrowy po otrzymaniu z właściwych rejestrów za pośrednictwem systemu integracji rejestrów informacji, o wykreśleniu przedsiębiorcy zagranicznego, zagranicznego zakładu ubezpieczeń albo zagranicznego zakładu reasekuracji skutkującego wykreśleniem ich oddziałów, z urzędu zobowiązany będzie wszcząć postępowanie o wykreślenie oddziału z rejestru i na podstawie projektowanego art. 45 ust. 5a ustawy o KRS niezwłocznie wydać postanowienie o wykreśleniu takiego oddziału z KRS.

Przyjęcie powyższej regulacji uzasadnia fakt, iż co do zasady oddział nie jest podmiotem prawa (tj. nie przysługują mu prawa rzeczowe ani obligacyjne, nie posiada również zdolności sądowej). Podmiotem prawa jest przedsiębiorca zagraniczny, którego oddział stanowi jedynie formę prowadzenia przez niego działalności gospodarczej, w innym państwie członkowskim. Dalsze utrzymywanie w Rejestrze wpisów dotyczących oddziałów przedsiębiorców zagranicznych, którzy już nie istnieją ponieważ zostali wykreśleni z właściwego rejestru w innym państwie członkowskim będzie wprowadzało w błąd interesariuszy i może negatywnie wpływać na bezpieczeństwo obrotu gospodarczego.

Wykreślenie głównych oddziałów zagranicznych zakładów ubezpieczeń oraz głównych oddziałów zagranicznych zakładów reasekuracji z Rejestru (z uwagi na odmienny status tych podmiotów przejawiający się w możliwości nabywania praw i zaciągania zobowiązań oraz możliwości pozywania i bycia pozywanym), będzie odbywać się na dotychczasowych zasadach, po przeprowadzeniu przez te podmioty postępowania likwidacyjnego, na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U.2015.1844).

Konsekwencją propozycji zawartej w art. 45 ust. 5a ustawy o KRS jest konieczność wprowadzenie stosownych zmian do ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o

swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2015 r., nr 584), dalej zw. „ustawą o s.d.g.”.

Obecnie na podstawie art. 91 ust. 1 pkt 2 ustawy o s.d.g minister właściwy do spraw gospodarki wydaje decyzję o zakazie wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę zagranicznego w ramach oddziału w przypadku, gdy nastąpiło otwarcie likwidacji przedsiębiorcy zagranicznego, który utworzył oddział, lub przedsiębiorca ten utracił prawo wykonywania działalności gospodarczej. Jak wynika z treści art. 91 ust. 2 powołanej ustawy, w przypadku wydania decyzji o zakazie wykonywania działalności gospodarczej minister właściwy do spraw gospodarki zawiadamia osobę upoważnioną w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego o obowiązku wszczęcia postępowania likwidacyjnego oddziału w oznaczonym terminie, nie krótszym niż 30 dni. Odpis decyzji minister przesyła do właściwego sądu rejestrowego. Na podstawie art. 92 ustawy o s.d.g. do likwidacji oddziału stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu spółek handlowych o likwidacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Z wieloletniej praktyki wynika, że opisana powyżej procedura jest mało efektywna.

Uwzględniając, że wpis do Rejestru informacji o wykreśleniu przedsiębiorcy zagranicznego z właściwego rejestru w innym państwie członkowskim będzie zamieszczany w rejestrze automatycznie, będzie również ogłaszany, a na podstawie projektowanego art. 45a ust. 5 ustawy o KRS oddział takiego przedsiębiorcy będzie wykreślany przez sąd rejestrowy z urzędu, niezbędna jest zmiana przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Z uwagi na powyższe proponuje się zmianę treści art. 91 powołanej ustawy przez dodanie ust. 1a. W wyniku tej zmiany uchylona zostanie kompetencja ministra właściwego do spraw gospodarki do wydawania decyzji o zakazie wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę zagranicznego w sytuacji, gdy informacja o otwarciu likwidacji lub o wykreśleniu przedsiębiorcy zagranicznego została zamieszczona w rejestrze przedsiębiorców na podstawie projektowanego art. 20 ust. 1g ustawy o KRS.

W konsekwencji należy również znieść obowiązek przekazywania przez sąd rejestrowy takiej informacji o otwarciu likwidacji przedsiębiorcy zagranicznego ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, poprzez stosowną zmianę art. 44 ust. 1a ustawy o KRS.

Uchylenie kompetencji ministra właściwego do spraw gospodarki do wydawania decyzji o zakazie wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę zagranicznego, w sytuacji gdy informacja ta zostanie automatycznie zamieszczona w Rejestrze z systemu BRIS, powoduje konieczność wprowadzenia zmian do ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2016 r., poz. 1256) w celu zabezpieczenia ewentualnych roszczeń pracowników zatrudnionych w oddziale przedsiębiorcy zagranicznego, w razie niewypłacalności takiego pracodawcy.

W konsekwencji należy uzupełnić w art. 8 powołanej wyżej ustawy przesłanki niewypłacalności pracodawcy przez wprowadzenie nowego ust. 1a w brzmieniu:

„Niewypłacalność pracodawcy, o którym mowa w art. 2 ust. 1, zachodzi również w razie niezaspokojenia przez pracodawcę roszczeń pracowniczych z powodu braku środków finansowych, gdy na podstawie art. 20 ust. 1g ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym w rejestrze przedsiębiorców zamieszczony został wpis informacji o otwarciu likwidacji przedsiębiorcy zagranicznego albo o wykreśleniu przedsiębiorcy zagranicznego z przyczyn

skutkujących wykreśleniem jego oddziału, który nie został poprzedzony wpisem o otwarciu likwidacji ani wpisem o ogłoszeniu upadłości tego przedsiębiorcy.”

Należy mieć na uwadze, iż projektowany art. 8 ust. 1a ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, w części dotyczącej likwidacji przedsiębiorcy zagranicznego, jako przesłanki niewypłacalności pracodawcy w zasadzie odpowiada regulacji dotychczasowego art. 8 ust. 4 tej ustawy, stosowanego do przedsiębiorców zagranicznych objętych systemem BRIS.

Wprowadzenie nowej przesłanki niewypłacalności przedsiębiorcy (tj. wpisu do rejestru przedsiębiorców informacji o wykreśleniu przedsiębiorcy zagranicznego z przyczyn skutkujących wykreśleniem jego oddziału, który to wpis nie został poprzedzony wpisem o otwarciu likwidacji ani wpisem o ogłoszeniu upadłości tego przedsiębiorcy) konieczne jest dla zabezpieczenia roszczeń pracowników zatrudnionych w oddziale w sytuacji, gdy wykreślenie przedsiębiorcy zagranicznego nastąpiło na podstawie przepisów innego państwa członkowskiego, dopuszczających rozwiązanie spółki i wykreślenie jej z rejestru bez wcześniejszego prowadzenia likwidacji, czy postępowania upadłościowego, np. w sytuacji nieskładania przez przedsiębiorcę sprawozdań finansowych.

W konsekwencji uzupełnienia wymaga art. 8 ust. 2 ww. ustawy przez wprowadzenie dodatkowej daty niewypłacalności tj. daty dokonania wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym, w przypadkach określonych w art. 8 ust. 1a tej ustawy.

W ramach systemu BRIS sąd rejestrowy będzie również otrzymywał informację dotyczącą otwarcia i zakończenia postępowania upadłościowego. Z uwagi jednak na regulacje rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego nie będzie potrzeby wprowadzenia w prawie polskim dodatkowych regulacji dotyczących likwidacji oddziału przedsiębiorcy zagranicznego w takiej sytuacji.

B2)

System BRIS ułatwi i przyspieszy także wymianę informacji między rejestrami o tym, że transgraniczne połączenie spółek stało się skuteczne.

Aktualnie na podstawie art. 516¹³ § 4 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1030 z późn. zm.), stanowiącego implementację do polskiego porządku prawnego art. 13 dyrektywy 2005/56/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych - sąd rejestrowy niezwłocznie zawiadamia organ rejestrowy właściwy dla spółki przejmowanej bądź każdej ze spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki o wpisie do rejestru transgranicznego połączenia. Najczęściej takie zawiadomienie przekazywane jest przez przesłanie odpisu postanowienia do rejestrów innych państw członkowskich drogą pocztową, co powoduje znaczne spowolnienie wymiany informacji i w konsekwencji bardzo późne wykreślenie łączących się spółek z rejestru. Powstają też problemy dotyczące tłumaczenia orzeczenia sądu polskiego na inne języki.

Dyrektywa 2012/17/UE przewiduje usprawnienie przesyłania takiego zawiadomienia poprzez wykorzystanie systemu BRIS, tj. przez wysyłanie za jego pośrednictwem komunikatu zawierającego informacje określone w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2015/884 do rejestrów państw członkowskich właściwych dla spółki przejmowanej bądź każdej ze spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki, bez konieczności tłumaczenia go na język państwa tych rejestrów.

W związku z powyższym na podstawie projektowanego art. 4a pkt 4 ustawy o KRS, po dokonaniu przez sąd rejestrowy wpisu połączenia transgranicznego do Rejestru – Centralna Informacja przekaze automatycznie, za pośrednictwem systemu integracji rejestrów - do właściwych rejestrów państw członkowskich - informacje o połączeniu transgranicznym.

Przeniesienie tego obowiązku z sądu rejestrowego na Centralną Informację czyni bezzasadnym dalsze utrzymywanie art. 516¹³ § 4 Kodeksu spółek handlowych, proponuje się zatem uchylenie tego przepisu.

Niezbędne stało się wprowadzenie do treści art. 45 ust. 5 ustawy o KRS zastrzeżenia, że przepis ten ż nie ma zastosowania do połączeń transgranicznych.

Natomiast w sytuacji, gdy w procesie transgranicznego połączenia spółek polska spółka będzie spółką przejmowaną lub spółką łączącą się, stosowny komunikat o połączeniu transgranicznym, wpisanym do rejestru innego państwa członkowskiego, wpłynie do KRS w języku polskim za pośrednictwem systemu integracji rejestrów i zostanie automatycznie zamieszczony w Rejestrze. Treść i forma tego komunikatu jest określona w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2015/884.

Również dokumenty zawierające informację z systemu integracji rejestrów o połączeniu transgranicznym będą automatycznie dołączane do akt rejestrowych, na podstawie projektowanego art. 9 ust. 6 ustawy o KRS.

Na podstawie dodawanego art. 21d pkt 2 ustawy o KRS po otrzymaniu z właściwych rejestrów za pośrednictwem systemu integracji rejestrów informacji o połączeniu transgranicznym sąd rejestrowy z urzędu podejmie czynności zmierzające do wykreślenia krajowej spółki przejmowanej w wyniku takiego połączenia.

2.5. Stworzenie ogólnodostępnego portalu internetowego

Istotne znaczenie dla pewności i bezpieczeństwa obrotu ma szybkość i łatwość w dostępie do informacji zgromadzonych zarówno w Krajowym Rejestrze Sądowym jak i w aktach rejestrowych podmiotu. O ile możliwy jest szybki dostęp do aktualnych danych o podmiocie na stronie ms.gov.pl, o tyle dostęp do dokumentów zgromadzonych w aktach rejestrowych - ze względu na ich papierową formę - wymaga zwrócenia się do sądu rejestrowego o ich udostępnienie.

W związku z powyższym, dla ułatwienia dostępu do dokumentów zgromadzonych w aktach rejestrowych, a także przyspieszenia pozyskiwania informacji o toczącym się (lub zakończonym) postępowaniu, proponuje się wykorzystanie nowych technologii przez stworzenie ogólnodostępnego portalu internetowego, na którym udostępniane będą dokumenty sądowe wytworzone w systemie teleinformatycznym wydziałów Krajowego Rejestru Sądowego, a także dokumenty złożone przez stronę. Co warto podkreślić – ze względu na jawność akt rejestrowych, dostęp do tych informacji będzie nieograniczony. Każdy będzie mógł do nich sięgnąć. Na portalu udostępniane będą te dokumenty, które zostały złożone w postaci elektronicznej lub zdigitalizowane przez sąd.

Portal ten będzie jednym „miejscem”, które będzie zawierało wszystkie informacje dotyczące Krajowego Rejestru Sądowego.

Skoro zatem od dnia 1 czerwca 2017 r. planuje się składanie wszystkich wniosków i dołączonych do nich dokumentów (w odniesieniu do rejestru

przedsiębiorców KRS) w postaci elektronicznej, to dokumenty te utworzą akta elektroniczne podmiotu, które dostępne będą na portalu.

Docelowo będzie to oznaczało ujawnienie na portalu akt rejestrowych podmiotu, albowiem poszczególne sprawy (prowadzone pod oddzielnymi sygnaturami) wraz z dołączonymi do nich dokumentami, składające się na akta rejestrowe, będą udostępnione na portalu. Będzie zatem można przejrzeć na portalu albo dokumenty zgromadzone pod danym numerem KRS, albo np. pod daną sygnaturą, bez konieczności zwracania się do sądu rejestrowego o udostępnienie tych dokumentów i bez potrzeby udawania się do sądu.

Zaproponowane rozwiązanie w sposób znaczący ułatwi dostęp do akt rejestrowych. Jak wynika z praktyki sądów rejestrowych i uczestników obrotu dziś, aby zapoznać się z aktami rejestrowymi w większości sądów rejestrowych trzeba złożyć zapotrzebowanie na akta z kilkudniowym wyprzedzeniem. Ujawnienie akt na platformie spowoduje, że będą one dostępne bez ograniczeń czasowych.

Przyjęcie powyższych rozwiązań nie tylko ułatwi dostęp do akt ale również odciąży sekretariaty sądów rejestrowych, gdyż zmniejszy się liczba pracowników niezbędnych do obsługi czytelników akt.

2.6. Rezygnacja z publikacji wpisów w Monitorze Sądowym i Gospodarczym

Udostępnienie w internecie pełnej treści rejestru oraz stworzenie ogólnodostępnego portalu, na którym umieszczane będą wszystkie orzeczenia i pisma sądowe wytworzone w systemie informatycznym wydziałów KRS w pełni realizuje wynikający z art. 3 ust. 5 Dyrektywy 2009/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 48 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników, jak i osób trzecich - obowiązek ujawnienia dokumentów i informacji określonych w art. 2 dyrektywy.

Proponuje się zatem rezygnację z publikacji wpisów w Monitorze Sądowym i Gospodarczym i zmianę art. 13 ust. 1 ustawy o KRS przez wskazanie, że wpisy do Rejestru podlegają ogłoszeniu w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Przyjęcie proponowanego rozwiązania spowoduje, że po wydaniu przez sąd rejestrowy postanowienia o wpisie do rejestru, w systemie teleinformatycznym dane te automatycznie (jednocześnie) zostaną wprowadzone zarówno do rejestru jak i opublikowane.

Proponowane rozwiązanie spełnia wymogi art. 3 ust. 5 tzw. dyrektywy jawności, który to przepis pozwala państwom członkowskim na podjęcie suwerennej decyzji o możliwości zastąpienia publikacji w biuletynie krajowym środkami o jednakowym skutku, co obejmuje przynajmniej wykorzystanie systemu, w którym ujawnione dane będą dostępne w porządku chronologicznym za pomocą centralnej platformy elektronicznej.

Proponowane rozwiązanie zagwarantuje również jednoczesność dokonania wpisu i jego publikacji. Nadto, zmniejszy się obciążenie finansowe podmiotu, gdyż nie będzie pobierana opłata z ogłoszenia.

Zmiana treści przepisów: art. 15, art. 16, art. 20 ust 1d, częściowo art. 20c ust. 3, art. 42, art. 49 ust. 2, art. 58 ustawy o KRS jest konsekwencją likwidacji ogłaszania

wpisów w MSiG i wprowadzenia jako zasady ogłaszania tych wpisów w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych.

Ponadto zachodzi również potrzeba zmiany przepisów ustawy z dnia 22 grudnia 1995 roku o wydawaniu Monitora Sądowego i Gospodarczego. Proponuje się uchylene art. 1 ust. 3 pkt 1, albowiem wpisy w rejestrze nie będą już publikowane w MSiG.

Konieczna jest zmiana brzmienia art. 1 ust. 3a ustawy o wydawaniu m.s.i.g. albowiem również wpisy z urzędu nie będą publikowane w monitorze.

W art. 2 ust. 1 ustawy o m.s.i.g. zaproponowano skreślenie zwrotu: „datę wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego”, albowiem **wpisy** w rejestrze nie będą już publikowane w Monitorze. Jednakże z przepisów ustaw szczególnych (np. w k.s.h. ogłoszenie o wszczęciu likwidacji) nadal będzie wynikał obowiązek publikacji pewnych okoliczności w Monitorze. W związku z tym zasadne jest podanie w ogłoszeniu numeru KRS podmiotu, którego to ogłoszenie dotyczy.

Projektowana regulacja co prawda spowoduje zmniejszenie wpływów do budżetu państwa, jednak należy mieć na uwadze, że opłaty za ogłoszenia powinny pokrywać koszty tych ogłoszeń, a nie stanowić dodatkowej daniny publicznej stanowiącej dochód budżetu państwa.

2.7. Udostępnienie w internecie pełnych danych o podmiocie

Zgodnie z treścią art. 4 ust. 4a ustawy o KRS, Centralna Informacja bezpłatnie udostępnia, w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych, aktualne informacje o podmiotach wpisanych do Rejestru oraz listę dokumentów zawartych w katalogu. Proponuje się rozszerzenie zakresu udostępnianych w tej formie informacji przez wskazanie, że Centralna Informacja udostępnia w internecie również pełne dane o podmiocie, pełny rejestr. Wdrożenie proponowanego rozwiązania z jednej strony – ułatwi zainteresowanym dostęp do danych o podmiocie od momentu jego powstania – z drugiej strony – pozwoli na ograniczenie zasobów kadrowych w oddziałach CI KRS.

Konsekwencją zmiany treści art. 4 ust. 4a ustawy o KRS jest uzupełnienie treści art. 4 ust. 4aa ustawy o KRS przez wskazanie, że również samodzielnie pobrane wydruki komputerowe **pełnych informacji o podmiotach** wpisanych do rejestru mają moc zrównaną z mocą dokumentów wydawanych przez CI KRS, jeżeli posiadają cechy umożliwiające ich weryfikację z danymi zawartymi w rejestrze.

2.8. Automatyczne przekazywanie danych zawartych w rejestrze zainteresowanym instytucjom

Przepisy prawa nakładają na sąd rejestrowy lub CI KRS szereg obowiązków związanych z zawiadamianiem właściwych instytucji o określonych wpisach w rejestrze.

Proponuje się zatem stworzenie funkcjonalności, która pozwoli na automatyczne przekazywanie danych z rejestru zainteresowanym instytucjom. Od strony użytkownika zewnętrznego może to być subskrypcja informacji o zmianie dla danej pozycji rejestru działająca na zasadzie newslettera, funkcjonująca analogicznie jak informacja przekazywana wnioskodawcy po dokonaniu wpisu. Stworzenie takiej funkcjonalności znacznie odciąży sekretariaty sądowe w zakresie wysyłania korespondencji oraz obiegu doręczeń pism sądowych.

Podstawę prawną dla takich rozwiązań technicznych będzie stanowił projektowany art. 21 ust. 4 ustawy o KRS, który stanowi, że jeżeli przepisy szczególne nakładają obowiązek przekazywania określonych danych z rejestru uprawnionym podmiotom, przekazanie to następuje automatycznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Konkretne przypadki, kiedy zachodzi konieczność przekazania określonych danych przewidują przepisy szczególne.

2.9. Wdrożenie rozwiązania zapewniającego weryfikację istnienia dominacji i zależności w spółkach kapitałowych

Kodeks spółek handlowych przewiduje w art. 200 § 1 i art. 362 § 4 zakaz nabywania udziałów i akcji spółki dominującej przez spółkę albo spółdzielnię zależną. Regulacja dominacji i zależności przewidziana w art. 4 § 1 pkt 4 k.s.h. jest ujęta w kodeksie bardzo szeroko. Nie wszystkie tego typu zdarzenia sąd rejestrowy może samodzielnie ustalić. Problemem jest, w jaki sposób i w którym momencie można stwierdzić, że stosunek dominacji nastąpił. Ustalenie tej zależności jest istotne, gdyż brak wiedzy w tym zakresie może doprowadzić do wpisania do rejestru wspólnika (spółki zależnej) w sytuacji nieważności nabycia udziałów lub akcji. Proponowane rozwiązanie powinno stanowić ułatwienie przy dokonywaniu wpisów nowego wspólnika oraz przy zmianie informacji o posiadanych udziałach spółki, której dotyczy wpis. Projekt przewiduje sygnalizowanie przez system informatyczny możliwości wystąpienia dominacji polegającej na posiadaniu przez spółkę dominującą większości udziałów w spółce zależnej, a także sytuacji, w której członkowie zarządu spółki dominującej stanowią więcej niż połowę członków zarządu spółki lub spółdzielni zależnej. Informacja taka będzie stanowić impuls dla sądu rejestrowego do dalszego wyjaśniania stosunku zależności.

2.10. Automatyzacja niektórych wpisów

Zgodnie z treścią art. 14a. ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, przedsiębiorca niezatrudniający pracowników może zawiesić wykonywanie działalności gospodarczej na okres od 30 dni do 24 miesięcy. Z powyższego wynika, że maksymalny dopuszczalny okres zawieszenia wynosi 24 miesiące. W przypadku przedsiębiorców wpisanych do CEIDG niezłożenie przez przedsiębiorcę wniosku o wpis wznowienia wykonywania działalności gospodarczej przed upływem 24 miesięcy od dnia zawieszenia wykonywania tej działalności, skutkuje wykreśleniem takiego przedsiębiorcy z urzędu z CEIDG (art. 34 ust. 5 pkt 1 u.o.s.d.g.).

W ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym brak jest przepisów, które pozwalałyby na skuteczne egzekwowanie od przedsiębiorcy złożenia wniosku o wpis informacji o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej. Jak wynika z praktyki sądów rejestrowych, prowadzone przez nie postępowania przymuszające nie są skuteczne.

Ze względu na określenie przez ustawodawcę maksymalnego okresu zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej na 24 miesiące nawet, gdy strona (wskutek prowadzonego postępowania przymuszającego) złoży stosowny wniosek, to i tak data wpisu do rejestru informacji o wznowieniu wykonywania działalności nie może przypadać na dzień późniejszy niż 24 miesiące od daty zawieszenia. Przyjęcie odmiennego poglądu skutkowałoby akceptacją sytuacji, w

której okres zawieszenia trwa *de facto* dłużej niż wskazane przez ustawodawcę 24 miesiące, zaś strona mogłaby przedłużać okres zawieszenia w sposób dowolny, po prostu nie składając stosownego wniosku. Nietrudno wyobrazić sobie sytuację, w której strona przymuszona przez sąd rejestrowy składa wniosek i wskazuje datę następującą np. kilka miesięcy po upływie okresu 24 miesięcy od dnia zawieszenia. Skoro maksymalnym okresem zawieszenia jest okres 24 miesięcy, to nie ma przeszkód, by wpis w rejestrze przedsiębiorców informacji o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej następował automatycznie wraz z upływem okresu 24 miesięcy od dnia zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej.

Wobec tego, art. 14a ust. 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej proponuje się nadać brzmienie: „zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej oraz wznowienie wykonywania działalności gospodarczej następuje na wniosek przedsiębiorcy, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej”. Przepisem szczególnym byłby projektowany art. 20d ustawy o KRS, w którym proponuje się, aby w przypadku niezłożenia wniosku o wpis informacji o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej przed upływem okresu 24 miesięcy od dnia zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej, wpis informacji o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej następował przez automatyczne zamieszczenie w Rejestrze daty wznowienia, którą byłby dzień następujący po upływie okresu 24 miesięcy od dnia zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej.

Proponuje się zmianę treści art. 14a ust. 6 u.o.s.d.g. przez wskazanie, że zawieszenie trwa do dnia wskazanego we wniosku, przy założeniu, że nie może być to dzień wcześniejszy, niż dzień złożenia wniosku i trwa do dnia wskazanego we wniosku o wpis informacji o wznowieniu wykonywania działalności, który nie może być wcześniejszy, niż dzień złożenia wniosku, z zastrzeżeniem ust. 6a.

Jednocześnie proponuje się dodanie do art. 14a u.o.s.d.g. ust. 6a zgodnie z którym, w przypadku przedsiębiorców podlegających obowiązkowi wpisu do KRS okres zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej trwa nie dłużej niż do dnia poprzedzającego dzień automatycznego wpisu informacji o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej na zasadach określonych odrębnymi przepisami.

Podkreślić należy, że proponowane rozwiązania znajdą zastosowanie tylko w sytuacji, gdy podmiot nie złożył wcześniej wniosku o wpis i samodzielnie nie określił daty wznowienia mieszczącej się w granicach, o których mowa w art. 14a ust. 1 u.o.s.d.g.

Ponieważ materialnoprawną podstawę dla wpisu do działu VI KRS informacji o zawieszeniu albo wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej stanowi art. 44 ust. 1 pkt 4a ustawy o KRS, zaś dotychczasowa treść art. 20c ust. 1 i 2 ustawy o KRS jest *de facto* normą techniczną (zawrtaą we właściwym rozporządzeniu), proponuje się uchylenie art. 20c ust. 1 i ust. 2 jako regulacji zbędnych.

Ze względu na wprowadzenie możliwości dokonywania automatycznego wpisu do rejestru informacji o wznowieniu działalności niezbędna jest zmiana treści art. 20c ust. 3 ustawy o KRS, ponieważ wpisy, o których mowa w tym przepisie nie zawsze będą dokonywane na wniosek. Proponuje się nadanie art. 20c ust. 3 ustawy o KRS brzmienia: „Wniosek o wpis informacji o zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej oraz wniosek o wpis informacji o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej jest zwolniony z opłat sądowych. Wpisy w przedmiocie zawieszenia i wznowienia wykonywania działalności gospodarczej nie podlegają ogłoszeniu, o którym mowa w art. 13.

3. Uproszczenie dokonywania tzw. wpisów ewidencyjnych do rejestru przedsiębiorców oraz zmiana sposobu i zakresu ujawniania informacji o zaległościach płatniczych podmiotu

Piętnastoletnia praktyka funkcjonowania Rejestru Dłużników Niewypłacalnych Krajowego Rejestru Sądowego (dalej RDN) oraz analiza aktualnego stanu faktycznego i prawnego w zakresie ujawniania informacji o zaleganiu przez podmiot z zapłatą jego wymagalnych zobowiązań daje podstawy do stwierdzenia, że RDN nie jest rejestrem, który wzmacniałby pewność i bezpieczeństwo obrotu oraz pełnił funkcję informacyjną i ostrzegawczą o niesolidnych kontrahentach.

Należy zauważyć, że liczba spraw o wpis do RDN rośnie szybciej, niż spraw o wpis do rejestru przedsiębiorców i rejestru stowarzyszeń, co obrazują dane przytoczone na wstępie niniejszego opracowania.

Postępowania o wpis do RDN często są czasochłonne i wymagają nieproporcjonalnych nakładów (czasu pracy, jak i finansowych) w stosunku do osiągniętych rezultatów, jak również w stosunku do zainteresowania społecznego danymi ujawnionymi w RDN.

Również w odniesieniu do kategorii tzw. wpisów ewidencyjnych w dziale 4 Krajowego Rejestru Sądowego niezbędne jest uproszczenie procedury ich dokonywania.

W związku z powyższym proponuje się wprowadzenie następujących rozwiązań:

3.1. Uproszczenie postępowania odnośnie do tzw. wpisów ewidencyjnych w dziale 4;

3.2. Określenie minimalnej kwoty zaległości podlegającej wpisowi do działu 4 rejestru z jednoczesnym umożliwieniem dokonania jednego wpisu na podstawie kilku tytułów wykonawczych;

3.3. Ujawnianie w Centralnym Rejestrze Restrukturyzacji i Upadłości informacji o zaległościach płatniczych podmiotu;

3.4. Rezygnację z wpisu do RDN dłużników alimentacyjnych i ujawnienie w CEIDG informacji o przedsiębiorcach zalegających z płatnością należności alimentacyjnych;

3.5. Zakończenie dokonywania nowych wpisów do RDN w dniu 31 stycznia 2018 r.;

3.6. Wprowadzenie regulacji umożliwiającej wykreślenie dłużnika z RDN w sytuacji, gdy zobowiązanie wygasło.

3.1. Uproszczenie postępowania w odniesieniu do tzw. wpisów ewidencyjnych w dziale 4

W zakresie wpisów dokonywanych przez sąd rejestrowy z urzędu znaczną grupę stanowią tzw. wpisy ewidencyjne. Istotą tego typu wpisów jest ujawnienie w rejestrze informacji o orzeczeniach wydanych przez sąd lub organ administracyjny lub egzekucyjny (np. sąd upadłościowy, komornika). W tego typu sprawach sąd rejestrowy nie przeprowadza kontroli czynności leżących u podstaw wpisu, nie bada zasadności i poprawności wydania orzeczenia stanowiącego podstawę wpisu. Przykładowo, sąd rejestrowy nie bada, czy sąd upadłościowy zasadnie wydał postanowienie o ogłoszeniu upadłości lub komornik właściwie umorzył postępowanie egzekucyjne.

Wpisami ewidencyjnymi w rejestrze przedsiębiorców są:

a/ wpisy w dziale 1 dotyczące:

- dodania - po ogłoszeniu upadłości podmiotu wpisanego do rejestru - do firmy oznaczenia „w upadłości”, a w postępowaniach o ogłoszenie upadłości prowadzonych na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 31 grudnia 2015 r. – „w upadłości likwidacyjnej” albo „w upadłości układowej” – art. 45 ust. 1 ustawy o KRS,
- wykreślenia informacji, że kapitał nie został pokryty, w sytuacji gdy wpłynęło oświadczenie wszystkich członków zarządu o pokryciu kapitału (dotyczy spółki z o.o., której umowę zawarto przy wykorzystaniu wzorca udostępnianego w systemie teleinformatycznym) – art. 45 ust. 1b ustawy o KRS,

b/ wpis w dziale 2 dotyczący wykreślenia prokurentów i rodzaju prokury - po ogłoszeniu upadłości albo otwarciu postępowania sanacyjnego – art. 45 ust. 1b ustawy o KRS,

c/ wpisy w dziale 4 dotyczące:

- informacji o zabezpieczeniu majątku dłużnika w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości albo w postępowaniu restrukturyzacyjnym przez ustanowienie tymczasowego nadzorcy sądowego lub zarządcy przymusowego i jego zmianach lub o nadzorcy sądowym lub zarządcy ustanowionym w postępowaniu restrukturyzacyjnym, który pełni funkcję po prawomocnym umorzeniu postępowania restrukturyzacyjnego w związku ze złożeniem uproszczonego wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego albo uproszczonego wniosku o ogłoszenie upadłości – art. 41 pkt 4 ustawy o KRS,
- informacji o zawieszeniu prowadzonych przeciwko dłużnikowi egzekucji - art. 41 pkt 4 ustawy o KRS,
- informacji o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2015 r. poz. 233 i 978) - art. 41 pkt 4 ustawy o KRS,
- informacji o umorzeniu egzekucji sądowej lub administracyjnej prowadzonej przeciwko przedsiębiorcy, z uwagi na fakt, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych – art. 41 pkt 5 ustawy o KRS,

d/ wpis w dziale 5 dotyczący wzmianki o powołaniu i odwołaniu kuratora (również w przypadku gdy kuratora ustanawia sąd rejestrowy, to sąd ten najpierw wydaje postanowienie o ustanowieniu kuratora z określeniem jego kompetencji, a dopiero po uprawomocnieniu tego postanowienia wydaje z urzędu odrębne postanowienie o wpisie kuratora do rejestru i to orzeczenie ma już charakter tylko ewidencyjny) - art. 43 ustawy o KRS,

e/ wpisy w dziale 6 dotyczące:

- informacji o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego,
- informacji o ogłoszeniu upadłości,
- informacji o ukończeniu powyższych postępowań,
- informacji o uchyleniu układu,
- informacji o osobie zarządcy przymusowego, syndyka, nadzorcy sądowego, zarządcy, zarządcy zagranicznego oraz o osobach powołanych w toku postępowania restrukturyzacyjnego albo upadłościowego do reprezentowania dłużnika albo upadłego (reprezentant dłużnika albo upadłego lub przedstawiciel dłużnika albo upadłego) - art. 44 ust. 1 pkt 5 ustawy o KRS,

Na gruncie obecnie obowiązujących przepisów również w przypadku wpisów ewidencyjnych wymagane jest wydanie przez sąd postanowienia o wpisie do

rejestr, jego uzasadnienie (postępowanie prowadzone jest bowiem z urzędu) i doręczenie uczestnikowi postępowania. Od postanowienia przysługuje środek zaskarżenia.

W sytuacji, gdy sąd albo komornik doręcza uczestnikowi postępowania postanowienie, które jest podstawą dokonania ewidencyjnego wpisu do rejestru, uczestnik doskonale wie, że miało miejsce zdarzenie, które jest podstawą takiego wpisu (np. ogłoszenie upadłości, ukończenie postępowania upadłościowego, otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego albo umorzenie postępowania egzekucyjnego przeciwko przedsiębiorcy z powodu jego bezskuteczności). Co więcej, podstawą wpisu może być tylko prawomocne orzeczenie sądu albo komornika.

Wobec powyższego proponuje się dodanie w art. 21 ustawy o KRS po ust. 1 ustępu 1a, zgodnie z którym organ wydający orzeczenie stanowiące podstawę wpisu ewidencyjnego tj. sąd, sędzia komisarz, komornik, organ administracji publicznej przy doręczeniu orzeczenia zobowiązany będzie pouczyć podmiot, że orzeczenie to może stanowić podstawę wpisu w Rejestrze. Podmiot, którego będzie dotyczył potencjalny wpis, uzyska już wówczas informację o możliwości ujawnienia treści orzeczenia w Rejestrze. Biorąc pod uwagę, że z reguły orzeczenie jest doręczane z pouczeniem co do środków zaskarżenia, nie wydaje się być jakimkolwiek dodatkowym obciążeniem dodatkowe pouczenie, którego będą dokonywać ww. organy.

W odniesieniu do wpisu ewidencyjnego polegającego na wykreśleniu z Rejestru wzmianki o tym, że kapitał zakładowy nie został pokryty (art. 38 pkt 8 ppkt f ustawy o KRS) proponuje się, aby dodawany w art. 694⁶ k.p.c § 3 zawierał regulację, zgodnie z którą sąd rejestrowy dokonując pierwszego wpisu spółki, o której mowa w art. 8a ust. 1 pkt 6 ustawy o KRS będzie pouczał wnioskodawcę o treści art. 45 ust. 1b ustawy o KRS. Oznacza to, że sąd będzie informował spółkę, (w odniesieniu do której wpisano w rejestrze wzmiankę o braku pokrycia kapitału zakładowego), że wzmianka ta zostanie wykreślona przez sąd z urzędu, po złożeniu stosownego oświadczenia przez zarząd spółki.

Po przesłaniu stosownego orzeczenia do sądu rejestrowego sąd ten – na dotychczasowych zasadach - będzie badał, czy zostały spełnione przesłanki dokonania wpisu i zarządzał wpis do rejestru lub postępowanie umarzał.

Na mocy dodawanego art. 45¹ ustawy o KRS, wydane przez sąd rejestrowy postanowienia w przedmiocie wpisów dokonanych na podstawie art. 41 pkt 4, art. 43, art. 44 ust.1 pkt 5, art. 45 ust.1 w zakresie dodania do firmy oznaczenia „w upadłości”, art. 45 ust. 1a i 1b nie będą wymagały doręczenia i nie będą podlegały zaskarżeniu.

Takie rozwiązanie nie naruszy praw uczestnika, gdyż będzie on wcześniej pouczony o tym, że treść orzeczenia będzie ujawniona w rejestrze.

Jak wynika z wieloletniej praktyki orzeczniczej sądów rejestrowych, skargi lub apelacje składane od postanowień zarządzających (ewidencyjny) wpis do rejestru w rzeczywistości nie dotyczą decyzji sądu rejestrowego, a odnoszą się do orzeczenia stanowiącego podstawę wpisu do KRS. Strony podnoszą zarzuty dotyczące treści orzeczenia sądu lub innego organu i kwestionują przykładowo zasadność oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

W takich przypadkach rozpoznanie skargi lub apelacji polega na wskazaniu w pisemnym uzasadnieniu, że sąd rejestrowy nie ingeruje w treść lub zasadność wydania orzeczenia stanowiącego podstawę dokonania wpisu do rejestru.

Nie ma zatem potrzeby utrzymywania środków zaskarżenia od tego typu orzeczeń sądów rejestrowych, czyli od postanowień zarządzających wpis do rejestru

treści rozstrzygnięcia innego sądu lub organu, gdyż orzeczenie sądu rejestrowego nie kształtuje żadnego nowego stanu.

Gdyby jednak doszło do wpisu niedopuszczalnego (czego nie można wykluczyć), to po powzięciu informacji w tym zakresie, sąd rejestrowy jest zobowiązany wszcząć postępowanie z urzędu na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów, w szczególności art. 12 ust. 3 ustawy o KRS.

Ze względu na istotne znaczenie dla pewności obrotu prawnego wpisywanych informacji (np. ogłoszenie upadłości), dane te powinny być ujawniane w rejestrze niezwłocznie. Projektowana regulacja nie pociągnie za sobą negatywnych następstw dla uczestników postępowania, a ponadto przyniesie oszczędności związane ze znaczną redukcją korespondencji wychodzącej z sądu rejestrowego oraz oszczędności czasu pracy orzeczników i sekretariatów sądów rejestrowych.

Ponieważ od dnia 1 lutego 2018 roku informacje o umorzeniu egzekucji administracyjnej lub sądowej prowadzonej przeciwko przedsiębiorcy, z uwagi na fakt, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych będą ujawniane w Centralnym Rejestrze Restrukturyzacji i Upadłości, uchylono art. 41 pkt 5 ustawy o KRS, aby nie dublować wpisu tych informacji w dwóch różnych rejestrach publicznych.

Jedynie na marginesie należy dodać, że również wpisy dokonywane w dziale 4 rejestru przedsiębiorców (na podstawie art. 41 pkt 1 i 2 ustawy o KRS) dokonywane są na podstawie decyzji właściwego organu państwowego. Są to zaległości podatkowe i celne, a także należności, do których poboru jest obowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych objęte egzekucją, jeżeli dochodzona należność nie została uiszczona w terminie 60 dni od daty wszczęcia egzekucji. Jednak tych postępowań nie można zaliczyć do kategorii tzw. wpisów ewidencyjnych, gdyż po pierwsze, są to wpisy dokonywane na wniosek wierzyciela, istnieje obowiązek doręczenia uczestnikowi odpisu wniosku, uczestnik – w zakresie określonym przez sąd terminie – ma możliwość ustosunkowania się do treści żądania, a wpis – zgodnie z art. 20 ust. 2a ustawy o KRS – jest dokonywany po uprawomocnieniu się postanowienia w przedmiocie wpisu. Po drugie, zdarza się, że w tego typu sprawach uczestnicy biorą aktywny udział. Pewna grupa postępowań kończy się umorzeniem, gdyż wnioskodawca cofa wniosek wobec uregulowania należności. Dlatego powyższych wpisów nie można zaliczyć do wpisów o charakterze ewidencyjnym. Jednakże celem uniknięcia dokonywania wielu wpisów w odniesieniu do tej samej osoby dotyczących niewielkich kwot (150 zł, 200 zł) proponuje się wprowadzenie pułapu minimalnej kwoty zaległości podlegającej ujawnieniu w rejestrze, o czym szczegółowo w pkt 3.2. niniejszego uzasadnienia.

Dodatkowo celem usprawnienia działania sądów proponuje się, aby w art. 46 ust. 2 ustawy o KRS wskazać, że po upływie 7 lat od dnia dokonania wpisu wpisy dokonane w dziale IV będą podlegać automatycznemu wykreśleniu.

W niewątpliwy sposób wprowadzenie automatyzacji we wskazanym zakresie odbędzie się z korzyścią tak dla podmiotów, których wpis dotyczy, jak i sądu rejestrowego. Podmiot nie będzie w tym przypadku zdany na sąd rejestrowy w zakresie podjęcia przez ten sąd czynności w przedmiocie wykreślenia. Nie będzie musiał też oczekiwać na uprawomocnienie się ewentualnego postanowienia o wykreśleniu, gdyż w tym przypadku nie będzie ono w ogóle wydawane. Odpadnie również potrzeba monitowania sądu przez osoby zainteresowane, by ten podjął czynności z urzędu. Proponowane rozwiązanie będzie korzystnym także dla sądu rejestrowego, który zostanie odciążony od dokonywania tego typu wykreśleń, które należy uznać za czynności o charakterze technicznym.

3.2. Określenie minimalnej kwoty zaległości podlegającej wpisowi do działu 4 rejestru z jednoczesnym umożliwieniem dokonania jednego wpisu na podstawie kilku tytułów wykonawczych

Zgodnie z treścią art. 41 pkt 1, 2, 3 ustawy o KRS w dziale 4 rejestru przedsiębiorców na wniosek wierzyciela dokonuje się wpisów obejmujących informacje o zaległościach podatkowych, celnych, należności, do których poboru jest obowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a także należności o charakterze prywatnoprawnym, jeżeli wierzyciel posiada tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko podmiotowi i nie został zaspokojony w terminie 30 dni od daty wezwania do spełnienia świadczenia.

Gdy do sądu wpłynie wniosek, sąd doręcza jego odpis uczestnikowi, który ma możliwość ustosunkowania się do żądań wniosku. Jeżeli uczestnik zakwestionuje żądanie wniosku, to jego stanowisko musi zostać doręczone wnioskodawcy. Czasem taka wymiana pism wymaga kilku doręczeń. Następnie sąd wydaje postanowienie w przedmiocie objętym treścią żądania wniosku, które jest doręczane obu stronom z pouczeniem o przysługującym środku zaskarżenia. Jeśli postanowienie nie zostanie zaskarżone, sąd dokonuje wpisu do rejestru. Zaświadczenie o wpisie jest doręczane wnioskodawcy.

Jak wynika z praktyki orzeczniczej bardzo często wnioski o wpis składane przez naczelników urzędów skarbowych lub oddziały ZUS obejmują zaległości w wysokości kilkudziesięciu złotych.

Wobec powyższego, projekt przewiduje wprowadzenie rozwiązania polegającego na określeniu dolnego limitu kwotowego dla łącznej kwoty zaległości podlegających ujawnieniu w dziale 4 rejestru.

Proponuje się dodanie po art. 41 ustawy o KRS art. 41a, który stanowi, że w przypadku wpisów o których mowa w art. 41 pkt 1-3 ustawy o KRS, łączna wysokość należności albo wierzytelności wpisywanej do rejestru na podstawie jednego postanowienia nie może być niższa niż 2.000 zł.

Dla oceny spełnienia ww przesłanki istotny będzie moment wydawania przez sąd rejestrowy postanowienia o wpisie, a nie moment złożenia wniosku. Jeżeli nawet wnioskodawca zażąda ujawnienia zaległości na kwotę mniejszą niż 2.000 zł, a w toku postępowania rozszerzy swoje żądanie lub dojdzie do połączenia spraw o wpis w ten sposób, że łączna kwota przekroczy pułap 2.000 złotych, wówczas sąd dokona wpisu zgodnie z żądaniem. Jeżeli kwota podlegająca wpisowi będzie niższa niż 2.000 złotych sąd wniosek oddali.

Podkreślenia wymaga, że już dziś w dziale IV rejestru przedsiębiorców można dokonać jednego wpisu na podstawie kilku tytułów wykonawczych.

Proponowane rozwiązanie pozwoli na wpisywanie do działu IV rejestru informacji o zaległościach podmiotów, które regularnie nie płacą swoich zobowiązań, choćby tych na niewielką kwotę, natomiast wyeliminuje wpisywanie drobnych zaległości mających charakter incydentalny.

Projektowana regulacja pozwoli również zaoszczędzić czas i obniżyć koszty, zarówno po stronie wnioskodawców jak i po stronie sądu.

Wnioskodawca będzie mógł objąć jednym wnioskiem kilka lub nawet kilkanaście tytułów wykonawczych w odniesieniu do jednego dłużnika i za pośrednictwem systemu teleinformatycznego wysłać do sądu jedną przesyłkę.

Sąd rejestrowy zamiast kilka lub nawet kilkunastokrotnie powielać te same czynności, w różnych postępowaniach, w odniesieniu do jednego dłużnika, z wniosku tego samego wierzyciela (doręczenia wniosków, wydanie postanowień o wpisie, ich doręczenie), będzie mógł przeprowadzić wszystkie czynności jeden raz, co znacznie przyspieszy procedowanie sądu, a co za tym idzie – dokonanie wpisu do rejestru i obniży koszty prowadzonego postępowania.

3.3. Ujawnianie w Centralnym Rejestrze Restrukturyzacji i Upadłości informacji o zaległościach płatniczych podmiotu

Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym na podstawie art. 55 ustawy o KRS, do rejestru dłużników niewypłacalnych wpisuje się z urzędu:

1) osoby fizyczne wykonujące działalność gospodarczą, jeżeli ogłoszono ich upadłość lub jeżeli wniosek o ogłoszenie ich upadłości został prawomocnie oddalony na podstawie art. 13 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe albo umorzono prowadzoną przeciwko nim egzekucję sądową lub administracyjną z uwagi na fakt, iż z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych;

1a) osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej, jeżeli ogłoszono ich upadłość;

2) wspólników ponoszących odpowiedzialność całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki, z wyłączeniem komandytariuszy w spółce komandytowej, jeżeli ogłoszono jej upadłość lub jeżeli wniosek o ogłoszenie jej upadłości został prawomocnie oddalony na podstawie art. 13 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe albo umorzono prowadzoną przeciwko nim egzekucję sądową lub administracyjną z uwagi na fakt, iż z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych;

3) dłużników, którzy zostali zobowiązani do wyjawienia majątku w trybie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu egzekucyjnym;

4) osoby, które przez sąd upadłościowy zostały pozbawione prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu;

5) dłużników, o których mowa w art. 1086 § 4 Kodeksu postępowania cywilnego.

Na podstawie art. 56 ustawy o KRS, na wniosek wierzyciela posiadającego tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko osobie fizycznej wpisuje się do rejestru dłużników niewypłacalnych dłużnika, który w terminie 30 dni od daty wezwania do spełnienia świadczenia nie zapłacił należności stwierdzonej tytułem wykonawczym.

Dane ujawnione w RDN (zarówno na podstawie wpisów dokonanych przez sąd rejestrowy z urzędu jak i na wniosek) nie cieszą się zainteresowaniem obrotu prawnego i gospodarczego. Dalsze prowadzenie tego Rejestru nie wydaje się zatem celowe i uzasadnione, gdy się zważy nadto, że na podstawie art. 5 ust. 1 w zw. z art. 456 pkt 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 roku – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2015 r. poz. 978 z późn. zm.) z dniem 1 lutego 2018 roku utworzony zostanie Centralny Rejestr Restrukturyzacji i Upadłości (dalej CRRU). Rejestr ten – najogólniej rzecz ujmując – będzie zawierał dane dotyczące prowadzonych postępowań restrukturyzacyjnych i upadłościowych, podmiotów biorących w nich udział, wydawanych przez sąd orzeczeń. W rejestrze tym każdy będzie mógł sprawdzić, czy wobec danej osoby toczyło się lub toczy postępowanie restrukturyzacyjne lub upadłościowe, oraz zapoznać się z danymi podlegającymi – na podstawie przepisów ustawy - obwieszczeniu lub ogłoszeniu. Reasumując, CRRU będzie pełnił funkcję

rejestru danych dotyczących podmiotów, których kondycja finansowa uległa pogorszeniu i z tego powodu prowadzone jest wobec nich postępowanie restrukturyzacyjne lub upadłościowe. W CRRU ujawniane będą m.in. orzeczenia w przedmiocie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej.

Skoro CRRU, jako rejestr publiczny, będzie obejmował dane związane z szeroko rozumianym brakiem wypłacalności lub zagrożeniem niewypłacalnością danego podmiotu, to za zasadne należy uznać zamieszczanie właśnie w tym rejestrze informacji o osobach, o których mowa w art. 55 pkt 1, 1a, 2 i 4 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Aby zapewnić kompletność danych CRRU o podmiotach niewypłacalnych proponuje się zmianę art. 5 ustawy – Prawo restrukturyzacyjne przez wskazanie, że w CRRU publikuje się ponadto informacje o osobach fizycznych, osobach prawnych oraz jednostkach organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, wobec których umorzono egzekucję sądową lub egzekucję administracyjną prowadzoną przez naczelnika urzędu skarbowego, dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych albo dyrektora izby celnej, z uwagi na fakt, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych.

W projektowanym art. 5 ust. 2a celowo ograniczono zamieszczanie informacji o umorzeniu egzekucji administracyjnej do przypadków, w których egzekucję prowadzą: naczelnik urzędu skarbowego, dyrektor oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych albo dyrektor izby celnej. Z dotychczasowej praktyki wynika bowiem, że najwięcej wpisów w RDN w tym przedmiocie, bo aż ponad 90 %, dokonano na wnioski właśnie tych organów egzekucyjnych, które wymieniono wyżej. Pozostałe organy egzekucyjne wymienione w ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2016 r. poz. 599, z późn. zm.), tj. właściwe organy gminy o statusie miasta oraz gminy wchodzącej w skład powiatu warszawskiego albo upoważniony przez te organy kierownik nieposiadającej osobowości prawnej jednostki organizacyjnej gminy, przewodniczący organu orzekającego w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, oraz dyrektorzy oddziałów regionalnych Agencji Mienia Wojskowego, jeżeli w ogóle kierowały wnioskami o wpis w RDN, to w znikomych ilościach. Mając na względzie, że zamieszczanie w CRRU informacji, o których mowa w projektowanym art. 5 ust. 2a, wiązać się będzie z koniecznością weryfikacji organów w systemie teleinformatycznym, za nieracjonalne uznano obejmowanie zakresem działania nowo konstruowanej normy tych organów egzekucyjnych, których udział w systemie byłby znikomy. Koszty stworzenia dodatkowej funkcjonalności systemu umożliwiającej ich weryfikację są bowiem niewspółmiernie wysokie do celu jaki ustawodawca zamierza osiągnąć publikując w rejestrze informacje o umorzeniu egzekucji z uwagi na fakt, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych. Oczywiście w przyszłości nie jest wykluczone ujawnianie w CRRU także przypadków umorzeń egzekucji przez pozostałe administracyjne organy egzekucyjne. Będzie to jednak zależało od stopnia informatyzacji tych organów.

W odniesieniu do sądowych organów egzekucyjnych obowiązek zamieszczenia informacji, o których mowa w projektowanym art. 5 ust. 2a, spoczywa co do zasady na komornikach. Wyjątek dotyczy egzekucji sądowej z przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego. Z uwagi na to, że tę egzekucję prowadzi sąd, to na nim spoczywać będzie ciężar zamieszczenia informacji w Rejestrze (projektowany art. 5 ust. 2e).

Jednocześnie w projektowanym art. 5 ust. 2b wskazano, że kwota lub suma kwot wierzytelności głównej/należności wraz z odsetkami objęta jedną publikacją nie

może być niższa niż 2000 zł. Jak wynika bowiem z praktyki orzeczniczej bardzo często wnioski o wpis składane przez naczelników urzędów skarbowych lub oddziały ZUS obejmują zaległości w wysokości kilkudziesięciu złotych. Nie wydaje się celowe i uzasadnione publikowanie w CRRU informacji o umorzeniu egzekucji, w których dochodzona jest należność w niewielkiej wysokości.

Wobec powyższego projekt przewiduje wprowadzenie rozwiązania polegającego na określeniu dolnego limitu kwotowego dla łącznej kwoty zaległości podlegających ujawnieniu w CRRU. Proponuje się wprowadzić jako minimalną kwotę 2 tysiące złotych. Proponowane rozwiązanie pozwoli na wpisywanie do CRRU dłużników, którzy regularnie nie płacą swoich zobowiązań, choćby tych na niewielką kwotę, natomiast wyeliminuje wpisywanie drobnych zaległości mających charakter incydentalny.

Zmiany w ustawach o: 1) komornikach sądowych i egzekucji, 2) administracji podatkowej, 3) postępowaniu egzekucyjnym w administracji są konsekwencją zmiany art. 5 w ustawie - Prawo restrukturyzacyjne.

Z uwagi na to, że na gruncie ustawy o komornikach sądowych oraz ustawy o administracji podatkowej, weryfikacja komorników oraz naczelników urzędów skarbowych w tzw. elektronicznym postępowaniu wieczystoksięgowym, odbywa się za pośrednictwem listy prowadzonej w systemie teleinformatycznym (odpowiednio art. 94a ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji oraz art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o administracji podatkowej), wydaje się racjonalnym przyjęcie analogicznego rozwiązania dla weryfikacji podmiotów zamieszczających informacje w CRRU. Prowadzona już lista może być bowiem wykorzystana także w innych systemach teleinformatycznych.

Analogiczną listę w systemie teleinformatycznym należałoby natomiast utworzyć w odniesieniu do dyrektorów oddziałów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wyznaczonych do działania jako organy egzekucyjne oraz dyrektorów izb celnych.

W projektowanym art. 5 ust. 2f ustawy prawo restrukturyzacyjne określono czas przechowywania w CRRU informacji, o których mowa w art. 5 ust. 2a. Zgodnie z tym przepisem informacje usuwane są z Rejestru automatycznie po upływie 7 lat od daty ich opublikowania.

Jednocześnie w art. 5 ust. 2g nałożono na komorników, a w przypadku, o którym mowa w ust. 2e, sąd oraz administracyjne organy egzekucyjne obowiązek niezwłocznej zmiany albo usunięcia z urzędu lub na wniosek podmiotu ujawnionego w Rejestrze informacji błędnych lub nieaktualnych. Rejestr nie może bowiem dezinformować jego potencjalnych użytkowników.

Na podstawie art. 13 ust. 4 i art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2015 r., poz. 233 j.t., dalej pr.up.) postanowienia o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości oraz postanowienia o ogłoszeniu upadłości będą podlegały obwieszczeniu w CRRU.

Na podstawie art. 376 ust. 5 ustawy pr.up. obwieszczeniu w CRRU będzie również podlegało postanowienie o zakazie prowadzenia działalności gospodarczej.

W związku z powyższym proponuje się skreślenie art. 376 ust. 4 ustawy pr.up., albowiem nie ma potrzeby dublowania ujawniania informacji o orzecznym zakazie w dwóch rejestrach publicznych. Natomiast niezbędne będzie zbudowanie komunikacji między KRS, a CRRU w odniesieniu do weryfikacji, czy wobec osoby wpisywanej do KRS nie orzeczono zakazu, o którym mowa w art. 376 ustawy pr. up.

W związku z powyższym proponuje się po art. 21b ustawy o KRS dodanie art. 21c w brzmieniu:

Sąd rejestrowy otrzymuje z rejestru o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 r - Prawo restrukturyzacyjne, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, informacje o obwieszczeniach dokonanych na podstawie art. 376 ust. 5 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku - Prawo upadłościowe w odniesieniu do osób wpisanych lub podlegających wpisowi w przypadku spółek handlowych, przedsiębiorstw państwowych, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeń w działach 2, 5 i 6 rejestru przedsiębiorców oraz rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

Podkreślenia wymaga, że zakres obwieszczeń w CRRU – dostępnych dla każdego – będzie szerszy, niż dotychczasowy wpis do RDN na podstawie art. 55 pkt 1, pkt 1a i pkt 4 ustawy o KRS.

Aby w CRRU ujawniane były również informacje o wspólnikach ponoszących odpowiedzialność całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki (z wyłączeniem komandytariuszy w spółce komandytowej) jeżeli ogłoszono jej upadłość lub jeżeli wniosek o ogłoszenie jej upadłości został prawomocnie oddalony na podstawie art. 13 ustawy – Prawo upadłościowe proponuje się uzupełnienie treści art. 51 ust. 1 pkt 1 powołanej ustawy przez wskazanie, że w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości sąd wskazuje imiona, nazwiska i numery pesel wspólników, którzy ponoszą odpowiedzialność całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki.

Analogicznie w przypadku wydania przez sąd postanowienia o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 ustawy pr.up. proponuje się dodanie do tego przepisu ust. 5, który zobowiąże sąd do wskazania w postanowieniu imion, nazwisk i numerów pesel wspólników, którzy ponoszą odpowiedzialność całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki.

Wówczas zarówno w przypadku ogłoszenia upadłości jak i oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 ustawy pr.up. dla obrotu dostępna będzie informacja o wspólnikach, którzy mogą ponosić odpowiedzialność za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem, co pozwoli osobom wchodzącym w relacje prawne i gospodarcze z takimi wspólnikami właściwie ocenić ich wiarygodność finansową.

Jak wynika z powyższego, od dnia 1 lutego 2018 r. to w CRRU, a nie w RDN zamieszczane będą dane, o których mowa w art. 55 pkt 1, 1a, 2 i 4 ustawy o KRS. Pozwoli to na zebranie w jednym rejestrze publicznym informacji dotyczących złej sytuacji finansowej podmiotu, który nie reguluje swoich zobowiązań finansowych, na różnych etapach postępowania rozpoznawczego jak i egzekucyjnego. Rozdrobnienie źródeł informacji o kondycji finansowej podmiotu wpłynęłoby negatywnie na pewność i bezpieczeństwo obrotu.

Zmiana ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 poz. 963, z późn. zm.) ma na celu usunięcie wątpliwości interpretacyjnych związanych ze stosowaniem art. 25c ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Otóż zgodnie z tym przepisem w toku postępowania o rozwiązanie podmiotu wpisanego do Rejestru bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego sąd rejestrowy może zwrócić się o udzielenie informacji niezbędnych do ustalenia, czy podmiot wpisany do Rejestru posiada zbywalny majątek i czy faktycznie prowadzi działalność, do organów podatkowych, organów prowadzących rejestry i ewidencje publiczne lub innych organów administracji publicznej oraz do organizacji społecznych. W praktyce powstała wątpliwość, czy ZUS jest obowiązany do udzielania sądowi rejestrowemu informacji, o których mowa w art. 25c ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Dlatego też w art. 68 ust. 1 ustawy o systemie

ubezpieczeń społecznych zaproponowano dodanie pkt 9 jednoznacznie przesadzającego tą kwestię.

3.4. Rezygnacja z wpisu do RDN dłużników alimentacyjnych i ujawnienie w CEIDG informacji o przedsiębiorcach zalegających z płatnością należności alimentacyjnych

Zgodnie z dyspozycją art. 55 pkt 5 ustawy o KRS do rejestru dłużników niewypłacalnych wpisuje się dłużników, o których mowa w art. 1086 § 4 Kodeksu postępowania cywilnego, czyli tych dłużników których zaległości alimentacyjne przekraczają okres 6 miesięcy. Komornik zobowiązany jest do złożenia wniosku o wpis takiego dłużnika do rejestru dłużników niewypłacalnych.

Z treści uzasadnienia do ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (data wejścia w życie 1 czerwca 2005 r.) wynika, że wprowadzeniu przepisów art. 1086 § 4 k.p.c. i art. 55 pkt 5 ustawy o KRS przyświecało zmotywowanie dłużnika do wywiązywania się ze swych obowiązków, w celu uniknięcia negatywnych konsekwencji wpisu do RDN.

W okresie obowiązywania powołanych powyżej przepisów zaobserwowano znaczny wzrost liczby spraw o wpis do RDN. O ile w 2004 roku (a więc przed wejściem w życie omawianej regulacji) było 28.690 spraw o wpis do RDN, to w 2011 roku tego typu spraw było już 80.159, z czego duży odsetek stanowią sprawy o wpis dłużników alimentacyjnych.

Jak wynika z danych statystycznych zagrożenie wpisem do RDN nie stanowi dla dłużników alimentacyjnych czynnika motywującego do uregulowania należności. Zgodnie z danymi Najwyższej Izby Kontroli w 2003 r. (a więc przed wejściem w życie omawianych przepisów) Fundusz Alimentacyjny wyegzekwował 11,4% wypłaconych świadczeń, zaś w 2009 i 2010 r. (a więc już po 4-5 latach obowiązywania przepisów) odpowiednio 12,4% i 13,01%.

Z powyższego wynika niezbicie, że wprowadzenie obowiązku wpisywania dłużników alimentacyjnych do RDN nie poprawiło w znaczący sposób ściągalności należności alimentacyjnych. Wzrost ściągalności tych należności o 1p.p. i 1.61p.p. po wejściu w życie omawianej regulacji ma charakter śladowy i prawdopodobnie jest skutkiem zwiększenia ogólnej liczby postępowań o egzekucję świadczeń alimentacyjnych.

Dziesięcioletni okres obowiązywania art. 55 pkt 5 ustawy o KRS i art. 1086 § 4 k.p.c. pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, że przyjęte w omawianych przepisach rozwiązanie nie doprowadziło do osiągnięcia zamierzonego rezultatu.

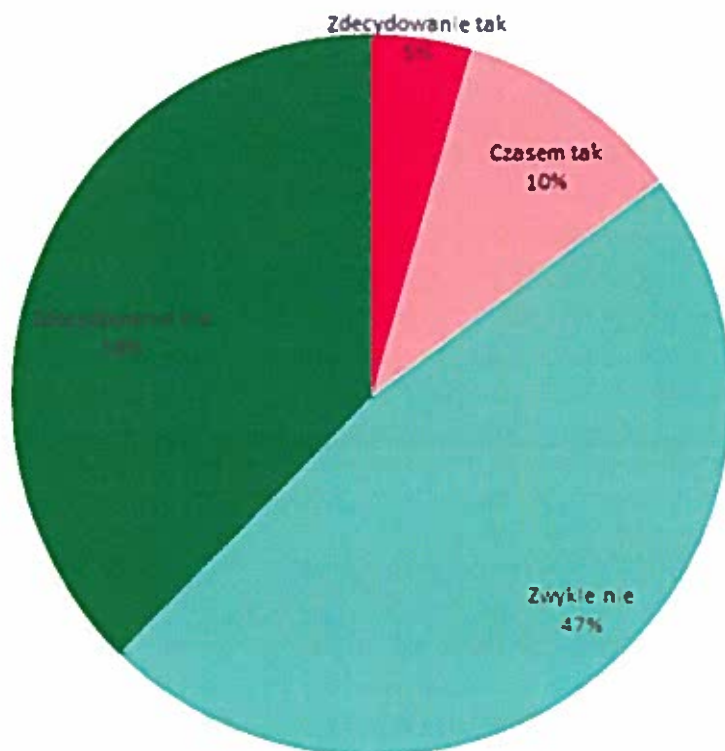
Nakład pracy i kosztów w ramach prowadzonego postępowania o wpis do RDN dłużnika alimentacyjnego - zarówno po stronie komorników jak i sądu rejestrowego - jest nieadekwatny do osiąganych efektów, które w ciągu kilku lat obowiązywania przepisu są praktycznie niezauważalne.

Nie tracąc jednak z pola widzenia faktu, że poziom egzekucji należności alimentacyjnych nie jest satysfakcjonujący, w okresie od grudnia 2014 r. do marca 2015 r. przeprowadzono ankietę na próbie 510 urzędników samorządowych odpowiedzialnych za postępowania wobec dłużników alimentacyjnych – a zatem osób bezpośrednio stykających się z problemem niskiej ściągalności należności alimentacyjnych.

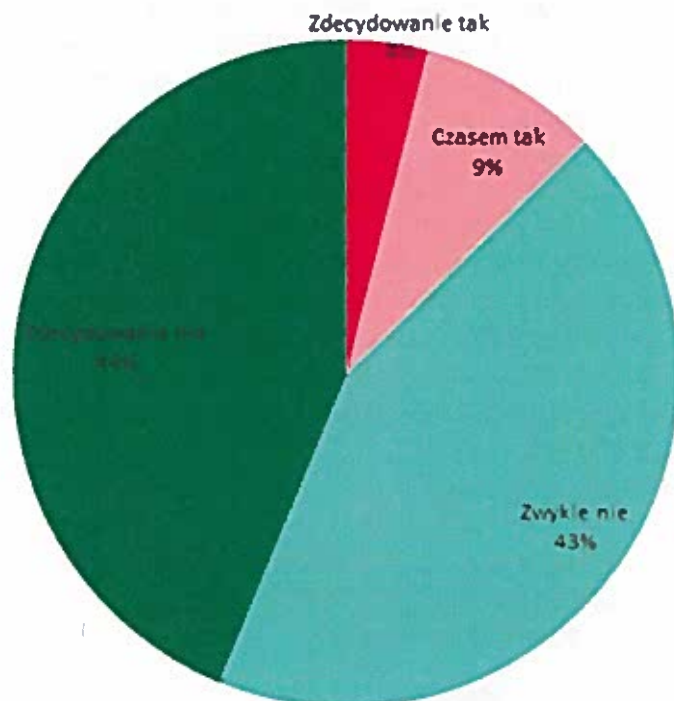
Na podstawie jej wyników można stwierdzić, że wpis do Rejestru Dłużników Niewypłacalnych Krajowego Rejestru Sądowego nie jest skutecznym sposobem

dyscyplinowania dłużników (tak 85% respondentów) i rezygnacja z niego nie utrudni ścigania należności (tak 87% respondentów).

Pytanie 1. Czy Pani / Pana zdaniem wpis dłużnika alimentacyjnego do Rejestru Dłużników Niewypłacalnych Krajowego Rejestru Sądowego jest skutecznym działaniem dyscyplinującym dłużników alimentacyjnych?

Pytanie 2. Czy Pani/Pana zdaniem, rezygnacja z wpisywania dłużników alimentacyjnych do Rejestru Dłużników Niewypłacalnych Krajowego Rejestru Sądowego utrudni ściągalność należności alimentacyjnych, uwzględniając, że dłużnicy ci nadal będą wpisywani do BIG

W pytaniach otwartych – mających na celu identyfikację szczegółowych problemów i dopracowanie projektowanych rozwiązań - respondenci podkreślali, że w wielu przypadkach dłużnicy są osobami nie uczestniczącymi w legalnym obrocie - nie posiadającymi legalnej pracy i nie korzystającymi z kredytów – zatem wpis do Rejestru Dłużników Niewypłacalnych Krajowego Rejestru Sądowego w żaden sposób nie wpływa na ich sytuację.

Respondenci wyrazili jednak opinię, że wpis dłużnika do rejestru może być efektywny w dwóch przypadkach:

- 1) kiedy dłużnik stara się o kredyt/dokonuje zakupu na raty (wpis mu to utrudni/uniemożliwi), lub
- 2) kiedy prowadzi on działalność gospodarczą jako osoba fizyczna (wpis wpłynie na obniżenie jego wiarygodności, utrudni mu prowadzenie działalności).

Podkreślenia wymaga, że projekt ustawy **nie przewiduje** rezygnacji z wpisu dłużników alimentacyjnych do BIG (Krajowy Rejestr Długów, BIG InfoMonitor, Rejestr Dłużników ERIF BIG, Krajowe Biuro Informacji Gospodarczej) jako metody dyscyplinowania dłużników starających się o kredyt.

Odnosząc się zatem do spostrzeżeń opisanych w pkt 1) stwierdzić należy, że jedynie zamieszczenie informacji o zaleganiu z płatnością zaległości alimentacyjnych w jednym z Biur Informacji Gospodarczej, do których wpis:

- a) może być dokonany zarówno na podstawie zawiadomienia przedstawiciela ustawowego małoletnich uprawnionych (koszt 69 zł + prosta umowa zawierana przez internet) jak i na podstawie zawiadomienia właściwego organu gminy;
- b) dotyczy zaległości wymagalnych;
- c) może być dokonany **przed wszczęciem egzekucji komorniczej**

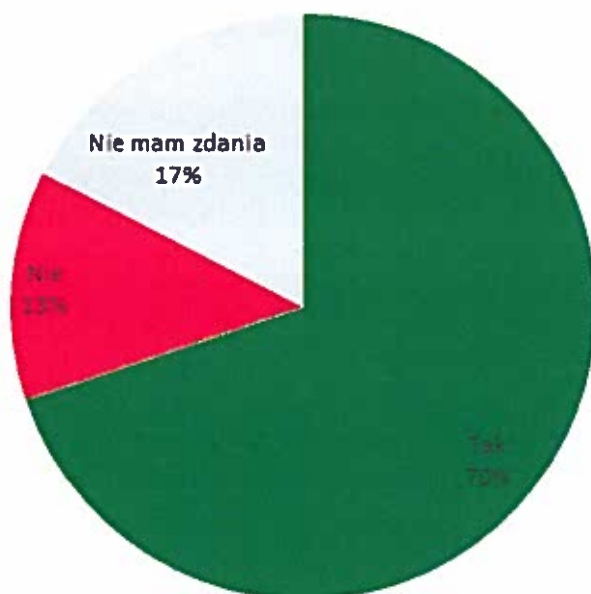
może zdyscyplinować dłużnika, który zamierza zaciągnąć kredyt lub dokonać zakupu na raty, albowiem to właśnie w Biurach Informacji Gospodarczej (a nie w RDN KRS) banki i inne instytucje finansowe sprawdzają swoich przyszłych klientów.

Przypomnieć należy, że z urzędu do RDN KRS wpisywani są jedynie dłużnicy co do których egzekucja komornicza okazała się bezskuteczna w odniesieniu do zaległości alimentacyjnych za okres dłuższy niż 6 miesięcy. Jak wskazuje logika, jeżeli egzekucja jest bezskuteczna dłużnik nie posiada ani majątku, ani żadnego źródła dochodu, nie może zatem wykazać się zdolnością kredytową. Nie jest więc nawet potencjalnym klientem banku.

Z kolei wskazanie przez ankietowanych, że ujawnienie informacji o zaleganiu z zobowiązaniami alimentacyjnymi może mieć wpływ na wiarygodność osób fizycznych wykonujących działalność gospodarczą skutkowało skierowaniem badań ankietowych do przedsiębiorców zrzeszonych w BCC, Konfederacji Lewiatan, KIG, PRB i ZRzP, w celu ustalenia, czy informacja o zaległościach alimentacyjnych potencjalnego kontrahenta wpłynęłaby na ocenę jego wiarygodności. Zapytano także, czy przedsiębiorcy chcieliby mieć możliwość szybkiego i darmowego sprawdzenia, czy potencjalny kontrahent prowadzący działalność gospodarczą jako osoba fizyczna zalega z zapłatą alimentów.

Wyniki ankiety przedstawiono poniżej.

Czy Pani/Pana zdaniem wiedza, że potencjalny kontrahent zalega ponad pół roku z zapłatą alimentów jest istotna dla oceny jego wiarygodności w obrocie gospodarczym?

Czy chciałaby Pani/Pan mieć możliwość szybkiego i darmowego sprawdzenia, czy potencjalny kontrahent prowadzący działalność gospodarczą jako osoba fizyczna zalega z zapłatą alimentów?

W związku z powyższym proponuje się:

1. rezygnację z wpisywania do RDN dłużników alimentacyjnych;
2. ujawnianie informacji o zaleganiu z zapłatą należności alimentacyjnych w CEIDG – co wobec osób fizycznych wykonujących działalność gospodarczą może odnieść pozytywny skutek, gdyż wpis taki może podważyć wiarygodność takiego kontrahenta w obrocie gospodarczym.

Realizacja powyższego założenia wymaga zmiany art. 1086 § 4 Kodeksu postępowania cywilnego. Zgodnie z aktualnym brzmieniem powołanego przepisu komornik ma obowiązek złożyć do sądu rejestrowego wniosek o wpis dłużnika alimentacyjnego w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy. Proponuje się, aby komornik informował o istniejących zaległościach CEIDG.

Ujawnianie w CEIDG zaległości alimentacyjnych wymaga także zmian w ustawie z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej. Nowelizacji poddano art. 25 ust. 1 powołanej ustawy przez dodanie w pkt. 18b kolejnej okoliczności podlegającej ujawnieniu w CEIDG a to: informacji o zaległości w egzekucji świadczeń alimentacyjnych za okres dłuższy niż 6 miesięcy.

Komornik będzie dokonywał zgłoszenia o zaległościach alimentacyjnych za pośrednictwem formularza dostępnego na stronie internetowej CEIDG, niezwłocznie po upływie 6-ciu miesięcy, o czym traktuje dodawany do art. 31 ustawy ust. 9. Wpis do CEIDG dokonywany będzie z urzędu na podstawie znowelizowanego art. 31 ust. 1 ustawy o s.d.g. Proponowane rozwiązania są tożsame z rozwiązaniami już przyjętymi w ustawie, w zakresie obowiązków przesyłania informacji podlegających wpisowi przez sądy, czy Krajowy Rejestr Karny.

Realizacja powyższych propozycji pozwoli na działanie punktowe, nakierowane na osoby, wobec których ujawnienie informacji o zaleganiu z płatnością należności alimentacyjnych może odnieść pożądany skutek, a wyeliminuje działania nieefektywne wobec tych dłużników, którzy pomimo wpisania ich do RDN KRS nie odczuwają z tego tytułu żadnych negatywnych konsekwencji.

3.5. Zakończenie dokonywania nowych wpisów do RDN w dniu 31 stycznia 2018 r.

Uwzględniając, że informacje udostępniane dotychczas na podstawie wpisów dokonywanych do RDN na podstawie art. 55 pkt 1, 1a, 2 i 4 od 1 lutego 2018 roku będą ujawniane w CRRU (patrz pkt 3.3.), a informacje dotyczące dłużników alimentacyjnych prowadzących działalność gospodarczą będą ujawniane w CEIDG (patrz pkt 3.4.) oraz biorąc pod uwagę znikome zainteresowanie obrotu prawnego danymi zgromadzonymi w RDN proponuje się rezygnację z dokonywania wpisów do RDN na podstawie art. 55 pkt 3 i art. 56 ustawy o KRS.

Przed wszystkim wskazać należy, że na podstawie ustawy z dnia 14 lutego 2003 roku o udostępnianiu informacji gospodarczych (Dz. U. z 2003 r., Nr 50, poz. 424 z późn. zm.), a obecnie ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 roku o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1015 z późn. zm.) powstały biura informacji gospodarczej (Krajowy Rejestr Długów BIG, BIG InfoMonitor, ERIF Biuro Informacji Gospodarczej, Krajowe Biuro Informacji Gospodarczej S.A., Krajowa Informacja Długów telekomunikacyjnych BIG S.A.), które cieszą się w obrocie dużą popularnością i w praktyce stały się podstawowym źródłem informacji o dłużniku lub o kontrahencie.

Dla zobrazowania różnic w poziomie zainteresowania danymi zgromadzonymi w RDN KRS i w biurach informacji gospodarczej można wskazać, że w 2013 r. z BIG InfoMonitor udzielono 13.600.000 informacji, a z RD ERIF BIG S.A. 4.000.000 informacji. W tym samym czasie Centralna Informacja RDN KRS udzieliła 14.142 informacji, co stanowi 0,08% ogólnej liczby informacji pobranych ze wskazanych powyżej biur informacji gospodarczej.

W 2014 roku z RD ERIF BIG S.A. udzielono 4.800.000 informacji, zaś na koniec trzeciego kwartału 2015 roku – 4.100.000 informacji. BIG InfoMonitor od stycznia do listopada 2015 roku udzielił 14.700.000 informacji. Z Centralnej Informacji RDN KRS za 2014 rok udzielono 14.340 informacji, zaś za 2015 rok 12.356 informacji.

Z powyższego niezbieżnie wynika, że z roku na rok zainteresowanie danymi gromadzonymi przez biura informacji gospodarczej znacznie wzrasta, zaś danymi zgromadzonymi w RDN maleje.

W praktyce wszelkie instytucje, firmy i osoby fizyczne, aby ustalić, czy ich klient lub kontrahent jest wypłacalny zwracają się o udzielenie informacji właśnie do biur informacji gospodarczej, zaś poziom zainteresowania danymi zgromadzonymi w RDN KRS jest znikomy.

Wraz ze wzrostem popularności informacji udostępnianych przez biura informacji gospodarczej spada również zainteresowanie **wierzycieli** dokonaniem wpisu ich dłużników do RDN.

Na wniosek wierzyciela (na podstawie art. 56 ustawy o KRS) w 2011 roku dokonano 46.672 wpisów do RDN, w 2012 r. – 50.788, w 2013 r. – 47.907, w 2014 r. – 33.667, zaś w 2015 r. 31.491. Zmniejszenie poziomu zainteresowania wierzycieli ujawnianiem w RDN informacji o ich dłużnikach jest skutkiem znacznie większej popularności biur informacji gospodarczej, które w zakresie danych o dłużnikach zalegających z realizacją swoich zobowiązań płatniczych pełnią w obrocie gospodarczym rolę wiodącą.

W związku z powyższym proponuje się rezygnację z dokonywania wpisów do RDN na podstawie art. 56 ustawy o KRS.

Proponuje się również rezygnację z ujawniania w RDN KRS informacji o zobowiązaniu dłużnika do wyjawienia majątku (art. 55 pkt 3 ustawy o KRS). Jak wynika z praktyki orzeczniczej wpisy dokonywane na tej podstawie budzą wiele wątpliwości. Zdarza się bowiem, że np. klauzulę wykonalności nadano na osobę, która nie jest dłużnikiem (np. współmałżonek, który zawarł z dłużnikiem umowę rozdzielności majątkowej) i która nie brała udziału w postępowaniu o wyjawienie majątku, gdyż wierzyciel podał błędny adres jej zamieszkania. Dopiero po wpisie do RDN KRS osoba taka dowiaduje się, że w ogóle toczyło się wobec niej postępowanie. Zanim jednak sytuacja prawna takiej osoby zostanie wyjaśniona (w ramach postępowania przed sądem cywilnym) mija nawet kilka lat, a wpis w RDN KRS cały czas istnieje i wiarygodność takiej osoby spada.

Ponieważ postanowienie zobowiązujące dłużnika do wyjawienia majątku może zapaść również pod nieobecność dłużnika zdarza się również, że ze względu na podanie błędnych danych przez wierzyciela orzeczenia takie zapadają nie wobec dłużników, a wobec osób o tym samym imieniu i nazwisku, co dłużnik. W ten sposób osoba, która w ogóle nie jest dłużnikiem i nie ma nic wspólnego z prowadzonym postępowaniem na podstawie postanowienia zobowiązującego do wyjawienia majątku trafia do RDN KRS.

Wskutek realizacji przedstawionych powyżej propozycji od dnia 1 lutego 2018 r. (czyli od dnia uruchomienia CRRU) nie będą dokonywane nowe wpisy do RDN.

Skutkiem powyższego proponuje się uchylenie z dniem 1 stycznia 2018 roku przepisów art. 55-57 ustawy o KRS.

W przepisach przejściowych, w art. 41 wprowadzono regulację, zgodnie z którą od dnia 1 czerwca 2017 r. (data wejścia w życie ustawy) postanowienia w przedmiocie wpisów, o których mowa w art. 55 ustawy o KRS, jako dotyczące wpisów ewidencyjnych nie będą wymagały doręczenia i nie będą podlegały zaskarżeniu (więcej o charakterze wpisów ewidencyjnych patrz. Pkt 3.1. niniejszego uzasadnienia).

W sprawach o wpis na podstawie art. 55 i 56 ustawy o KRS wszczętych i niezakończonych prawomocnie do dnia 31 stycznia 2018 r. znajdują zastosowanie przepisy dotychczasowe.

W okresie przejściowym tj. od dnia 1 czerwca 2017 r. (dzień wejścia w życie ustawy) do dnia 31 stycznia 2018 roku (dzień zakończenia dokonywania wpisów do RDN), w odniesieniu do wniosków o wpis do RDN na podstawie art. 56 ustawy o KRS w przepisach przejściowych wprowadzono regulację, zgodnie z którą łączna wartość wierzytelności ujawnianych w RDN na podstawie powołanego art. 56 ustawy o KRS nie będzie mogła być niższa niż 2.000 złotych.

Dodatkowo, biorąc pod uwagę zmienianą z dniem 1 lutego 2018 r. treść art. 20 ust. 2a ustawy o KRS niezbędne stało się uregulowanie w przepisach przejściowych kwestii dotyczących dokonywania wpisu do RDN na podstawie art. 56 ustawy o KRS w okresie od dnia wejścia w życie ustawy (1 czerwca 2017 r.) do dnia zakończenia dokonywania wpisów w RDN (31 stycznia 2018 r.)

Proponuje się, aby od dnia 1 czerwca 2017 r. w odniesieniu do wniosków złożonych do dnia 31 stycznia 2018 r. wpis na podstawie art. 56 ustawy o KRS następował po uprawomocnieniu się postanowienia sądu rejestrowego w przedmiocie wpisu.

Zmiany lub wykreślenia wpisów w RDN dokonanych do dnia 31 stycznia 2018 roku oraz udzielanie informacji przez Centralną Informację KRS odbywać się będą na zasadach dotychczasowych z uwzględnieniem zmian proponowanych w niniejszym projekcie (np. patrz pkt 3.6).

W odniesieniu do postępowań wszczętych i nie zakończonych prawomocnie przed dniem 1 lutego 2018 roku znajdują zastosowanie przepisy dotychczasowe.

Przyjęcie powyższego rozwiązania wyeliminuje nieefektywne działania sądu, które w żaden sposób nie wpływają na wzmocnienie wiarygodności i bezpieczeństwa obrotu i pozwoli sądowi rejestrowemu skoncentrować jego aktywność na tym, co stanowi istotę jego działania tj. rozpoznawanie wniosków o wpis do rejestru przedsiębiorców i rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

W związku z zaprzestaniem dokonywania nowych wpisów do RDN od dnia 1 lutego 2018 r. zajdzie konieczność dokonania zmian we wszystkich przepisach prawa, które obecnie odwołują się do Rejestru Dłużników Niewypłacalnych. Dotyczy to regulacji, zgodnie z którymi brak wpisu danej osoby do RDN jest przesłanką warunkującą możliwość prowadzenia przez nią określonego rodzaju działalności gospodarczej, wykonywania zawodu, pełnienia funkcji albo uzyskania uprawnień.

Ustawy szczególne odwołując się do informacji zawartych w RDN przewidują następujące rozwiązania:

- obowiązek złożenia zaświadczenia, że podmiot nie jest wpisany do RDN,
- złożenie oświadczenia o braku wpisu do RDN,
- zasięgnięcie informacji z RDN z urzędu przez właściwy organ (np. właściwego Ministra np. przy wpisie na listę doradców restrukturyzacyjnych),
- wymóg, że dana osoba nie może być wpisana do RDN.

Ujawnianie w CRRU wpisów, które do dnia 31 stycznia 2018 r. dokonywane będą w RDN (w szczególności na podstawie art. 55 pkt 1, 1a, 2 i 4 ustawy o KRS) skutkuje koniecznością – po pierwsze zmiany wszystkich aktów prawnych, które odwołują się do RDN, po drugie – koniecznością wprowadzenia regulacji uzupełniającej, pozwalającej na swoiste „utrzymanie” weryfikacji określonych osób pod kątem ich szeroko rozumianej wypłacalności.

W nowym stanie prawnym niezbędne będzie ustalenie, czy dana osoba została wpisana do RDN (do dnia 31 stycznia 2018 r. tj.) oraz czy jej dane np. ze względu na umorzenie egzekucji ze względu na brak środków zostały po dniu 1 lutego 2018 r. ujawnione w CRRU.

Wobec powyższego proponuje się zmianę omawianych przepisów w taki sposób, aby po dniu 1 lutego 2018 roku weryfikacja danej osoby dokonywana była zarówno w RDN (w odniesieniu do wpisów dokonanych co do zasady do dnia 31 stycznia 2018 r.) jak i w CRRU (w odniesieniu do informacji o kondycji finansowej podmiotu ujawnionych po dniu 1 lutego 2018 r.)

Zaproponowano również dodanie w ustawie o KRS art. 21c, na mocy którego sąd rejestrowy będzie otrzymywał z rejestru, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, informacje o obwieszczeniach dokonanych na podstawie art. 376 ust. 5 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe w odniesieniu do osób wpisanych lub podlegających wpisowi w przypadku spółek handlowych, przedsiębiorstw państwowych, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeń w działach 2, 5 i 6 rejestru przedsiębiorców oraz rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

W odniesieniu do informacji ujawnianych w CRRU proponuje się, aby osoba, której dotyczy wymóg wykazania określonych okoliczności składała oświadczenie, że

nie jest ujawniona w CRRU lub by organ, określony w przepisach szczególnych, mógł samodzielnie dokonać takich ustaleń.

Ponieważ w CRRU nie dokonuje się wpisów w takim rozumieniu, jak ma to miejsce w KRS, a jedynie ujawnia określone informacje, przepisy nie przewidują możliwości wydawania zaświadczeń w tym przedmiocie.

Dokonując przeglądu ustaw, w których znajdują się regulacje związane z RDN ustalono, że niezbędna jest zmiana następujących ustaw:

1. ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o licencji doradcy restrukturyzacyjnego (Dz.U z 2016 r. poz.883);
2. ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o usługach detektywistycznych (Dz.U z 2014 r. poz. 273 z późn. zm.);
3. ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz.U z 2012 r. poz. 1017 z późn. zm.);
4. ustawy z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (Dz.U z 2015 r. poz. 1100 z późn. zm.);
5. ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 623 z późn.zm.);
6. ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz.U. z 2015 r. poz. 1446z późn.zm.);
7. ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2015 r. poz. 827 z późn.zm.);
8. ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U z 2012 r. poz.572 z późn.zm.).

3.6. Wprowadzenie regulacji umożliwiającej wykreślenie dłużnika z RDN w sytuacji, gdy zobowiązanie wygasło

W obecnym stanie prawnym istnieje nieuzasadniona dysproporcja w traktowaniu przez ustawodawcę dłużników będących przedsiębiorcami, których zaległości płatnicze wpisywane są do działu 4 rejestru oraz dłużników działających jako osoby fizyczne, których zaległości płatnicze wpisywane są do rejestru dłużników niewypłacalnych.

Zgodnie z treścią art. 46 ust. 1 ustawy o KRS dane, o których mowa w art. 41 (w tym zaległości płatnicze przedsiębiorców), mogą być wykreślone w przypadku, gdy po dokonaniu wpisu zapadło orzeczenie sądowe lub decyzja administracyjna, z których wynika, że wpisana do tego rejestru należność nie istnieje lub wygasło zobowiązanie, z którego ona wynika, albo gdy tytuł wykonawczy, który stanowił podstawę wpisu, został prawomocnym orzeczeniem sądu pozbawiony wykonalności. Wpisy dokonane w dziale 4 rejestru przedsiębiorców sąd wykreśla z urzędu po upływie 7 lat od dnia dokonania wpisu.

Podstawę wykreślenia wpisu z RDN-u określa art. 59 i 60 ustawy o KRS. Zgodnie z art. 59 ust. 1 i 2 sąd rejestrowy z urzędu wykreśla wpisy z rejestru dłużników niewypłacalnych w razie uchylecia lub zmiany postanowienia, na którego podstawie wpisy były dokonane, ponadto sąd rejestrowy z urzędu dokonuje wykreślenia wpisów, gdy uchylono orzeczenie o ogłoszeniu upadłości, albo na wniosek osoby wpisanej do rejestru dłużników niewypłacalnych, gdy tytuł wykonawczy, który stanowił podstawę wpisu, został prawomocnym orzeczeniem sądu pozbawiony wykonalności.

Z kolei zgodnie z treścią art. 60 ust. 1 ustawy o KRS wpisy dokonywane w rejestrze dłużników niewypłacalnych podlegają wykreśleniu z urzędu po upływie 10 lat od dokonania wpisu.

W przypadku wpisu do RDN brak jest zatem podstawy prawnej do wykreślenia wpisu w sytuacji, gdy po jego dokonaniu zapadło orzeczenie lub decyzja, z których wynika, że wpisana do rejestru należność nie istnieje lub wygasło zobowiązanie, z którego ona wynika.

Często zdarza się, że urzędy skarbowe, urzędy celne, Zakład Ubezpieczeń Społecznych - wnioskodawcy o wpis dłużnika do rejestru dłużników niewypłacalnych na podstawie art. 56 ustawy o KRS, po pewnym czasie od dokonania wpisu, zwracają się do sądu rejestrowego o wykreślenie tych dłużników ze względu na uregulowanie przez nich swoich należności, bądź z wnioskiem takim występuje sam dłużnik, dołączając do wniosku oświadczenie wierzyciela, że zobowiązanie wygasło. Gdy sąd rejestrowy oddala wniosek o wykreślenie z rejestru dłużników niewypłacalnych ze względu na brak podstawy prawnej dla jego dokonania, dłużnicy często składając skargę lub apelację podnoszą, że zostali poinformowani przez swoich wierzycieli, że po spłacie należności zostaną wykreśleni z rejestru. Wynika z tego, że wyżej wskazane instytucje tak samo traktują wpis dokonywany do działu 4 rejestru przedsiębiorców i wpis do rejestru dłużników niewypłacalnych.

Z logicznego punktu widzenia brak jakichkolwiek podstaw do różnicowania sposobu traktowania dłużników wyłącznie ze względu na to, do którego z rejestrów – rejestru przedsiębiorców, czy RDN wpisywana jest ich zaległość.

Jeżeli dodatkowo uwzględnić fakt, że niektórzy z dłużników wpisywani są do RDN za nieuiszczenie zaległości w kwotach nieprzekraczających 100-200 złotych, to pozostawianie takich dłużników w rejestrze przez 10 lat nie znajduje uzasadnienia.

Zasadne jest zatem wprowadzenie rozwiązania pozwalającego na takie samo traktowanie dłużników, którzy nie regulują swoich należności, niezależnie od tego, czy są to osoby fizyczne, czy osoby prawne (spółki prawa handlowego).

Projekt przewiduje dodanie do art. 59 ustawy o KRS ust. 1a, który pozwoli na wykreślanie dłużników z RDN, gdy ich zobowiązanie wygasło, czyli gdy spełnili świadczenie. Na poparcie twierdzenia o wygaśnięciu zobowiązania niezbędne będzie przedłożenie orzeczenia lub zaświadczenia właściwego organu lub oświadczeń dłużnika i wierzyciela.

Projektowany przepis znajdzie zastosowanie również do wpisów dokonanych przed dniem wejścia w życie ustawy (tj. 1 czerwca 2017 r.), co dla dłużników wpisanych do RDN powinno stanowić dodatkową motywację do wykonania swoich zobowiązań.

Po wprowadzeniu projektowanych zmian dłużnik wpisany do rejestru dłużników niewypłacalnych będzie miał motywację do spłaty zobowiązań, gdyż spłata umożliwi wykreślenie go z rejestru. Aktualnie, bez względu na to, czy dłużnik spłaci zobowiązanie, czy nie i tak figuruje w rejestrze dłużników niewypłacalnych przez okres 10 lat.

Ponadto wobec zmiany brzmienia art. 60 ust. 1 ustawy o KRS skróceniu z 10 do 7 lat ulegnie okres obowiązywania wpisu w rejestrze, a wykreślenie takiego wpisu jako czynność o charakterze technicznym będzie dokonywane automatycznie, bez potrzeby wydawania przez sąd postanowienia. Nowa treść art. 60 ust. 1 znajdzie również zastosowanie do wpisów dokonanych przed dniem wejścia w życie ustawy.

4. Zmiany proceduralne i porządkowe

Praktyka funkcjonowania Krajowego Rejestru Sądowego wskazuje na potrzebę wprowadzenia zmian legislacyjnych o charakterze porządkowym, dostosowujących regulacje prawne do aktualnych warunków społeczno-gospodarczych. Zmiany te mają również na celu wyeliminowanie pewnych niekorzystnych praktyk spotykanych w sądach rejestrowych.

Niezbędne jest również doprecyzowanie brzmienia tych przepisów, które w praktyce orzeczniczej wzbudzają wątpliwości interpretacyjne.

Proponuje się zatem:

- 4.1. Doprecyzowanie treści art. 398²² k.p.c.;
- 4.2. Rozszerzenie zakresu podmiotowego art. 18 § 2 k.s.h. oraz zmiana zasad obliczania czasu trwania zakazu;
- 4.3. Ujednolicenie terminologii zawartej w k.p.c. – Dział VI postępowanie rejestrowe, w ustawie o KRS oraz w ustawie o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów;
- 4.4. Usunięcie zbędnych regulacji;
- 4.5. Umożliwienie wpisywania do rejestru wzmianki o złożeniu uchwały o połączeniu lub podziale podmiotu.

4.1. Doprecyzowanie treści art. 398²² k.p.c.

Zgodnie z obecnym brzmieniem artykułu 398²² § 2 k.p.c. w razie wniesienia skargi orzeczenie referendarza sądowego traci moc. W praktyce niektórych sądów rejestrowych wątpliwości budzi, czy na skutek wniesienia skargi na orzeczenie referendarza sądowego tracą moc także dowody przeprowadzone w toku postępowania prowadzonego przez referendarza sądowego.

Aby uniknąć wątpliwości w tym zakresie proponuje się dodanie do aktualnej treści art. 398²² § 2 k.p.c. zdania drugiego w brzmieniu: „Czynności dokonane przez referendarza sądowego i uczestników postępowania pozostają w mocy.”

Skutkiem projektowanej zmiany, sędzia rozpoznający skargę będzie mógł oprzeć rozstrzygnięcie na dowodach przeprowadzonych przez referendarza lub przeprowadzić postępowanie dowodowe w takim zakresie, jaki uzna za niezbędny.

4.2. Rozszerzenie zakresu podmiotowego art. 18 § 2 k.s.h. oraz zmiana zasad obliczania czasu trwania zakazu

Stosownie do treści art. 18 § 2 k.s.h. nie może być członkiem zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej albo likwidatorem osoba, która została skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwa określone w przepisach rozdziałów XXXIII-XXXVII Kodeksu karnego oraz w art. 585 (uchylony), art. 587, art. 590 i w art. 591 ustawy.

Powyższy zakaz nie obejmuje swym zakresem prokurentów, którym na mocy art. 109¹ k.c. ustawodawca przyznał szerokie uprawnienia. Prokura obejmuje umocowanie do czynności sądowych i pozasądowych, jakie są związane z prowadzeniem przedsiębiorstw i nie może być ograniczona ze skutkiem wobec osób trzecich, chyba, że przepis szczególny stanowi inaczej. Tak szeroki zakres umocowania ustawowego zbliża pozycję prokurenta w sferze kompetencji do prowadzenia spraw i reprezentacji podmiotu do pozycji członka zarządu.

Od dnia 15 stycznia 2013 r. (na mocy ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym oraz niektórych innych ustaw Dz. U. 2012 poz. 1514) dane osób ubiegających się o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego w skład organów, o których mowa w art. 18 § 2 k.s.h. podlegają weryfikacji z danymi zgromadzonymi w Krajowym Rejestrze Karnym. W przypadku negatywnej weryfikacji, gdy okaże się, że ze względu na prawomocne skazanie osoba nie ma zdolności do pełnienia funkcji członka zarządu, komisji rewizyjnej, rady nadzorczej lub likwidatora, sąd rejestrowy oddala wniosek o jej wpis do KRS.

Z praktyki sądów rejestrowych wynika, że osobom, którym odmówiono wpisu do KRS lub które wykreślono z rejestru ze względu na prawomocne skazanie za jedno z przestępstw określonych w przepisach rozdziałów XXXIII-XXXVII Kodeksu karnego, udzielana jest prokura i w ten sposób nabywają one prawo reprezentowania podmiotu. Działania takie należy uznać za próbę obejścia obowiązujących przepisów.

Celem regulacji zawartej w art. 18 § 2 k.s.h. było m.in. uniemożliwienie osobom prawomocnie skazanym za popełnienie przestępstw określonych w przepisach rozdziałów XXXIII-XXXVII Kodeksu karnego prowadzenia spraw i reprezentacji podmiotu. Uwzględniając fakt, że prokurenci nie są objęci dyspozycją art. 18 § 2 k.s.h. stwierdzić należy, że obecnie cel tego przepisu nie jest w pełni realizowany.

Ze wskazanych powyżej przyczyn zasadne jest rozszerzenie zakresu podmiotowego art. 18 § 2 k.s.h. o prokurentów.

Z racji umiejscowienia art. 18 w dziale III dotyczącym spółek kapitałowych wątpliwości budzi, czy przepis ten ma także zastosowanie do osób sprawujących analogiczne funkcje w spółkach kwalifikowanych jako osobowe, np. do członków rady nadzorczej w spółce komandytowo – akcyjnej, członków zarządu spółki partnerskiej. Brak jest uzasadnienia dla odmiennego traktowania np. członka rady nadzorczej tylko ze względu na formę prawną spółki inną, niż spółka kapitałowa. Projekt zakłada dodanie do art. 18 k.s.h. § 5, w którym wyraźnie wskazuje się, że przepis art. 18 § 1 - 4 k.s.h. znajduje zastosowanie także do osób sprawujących funkcję członków zarządu w spółce partnerskiej lub członka rady nadzorczej w spółce komandytowo-akcyjnej.

Trudności w praktyce wywołuje również sposób obliczania czasu trwania zakazu. Artykuł 18 § 3 k.s.h. stanowi, że zakaz, o którym mowa w § 2, ustaje z upływem piątego roku od dnia uprawomocnienia się wyroku skazującego, jednakże nie może zakończyć się wcześniej niż z upływem trzech lat od dnia zakończenia okresu odbywania kary. Ustalenie przez Biuro Informacyjne KRK konkretnego dnia zakończenia okresu odbywania kary jest czasochłonne. W wielu przypadkach wymaga bezpośredniego kontaktu z sądem nadzorującym wykonanie kary, co znacznie opóźnia przekazanie przez KRK informacji do KRS. Sąd rejestrowy nie może wydać rozstrzygnięcia w sprawie przed uzyskaniem odpowiedzi z KRK. Powyższe skutkuje wydłużeniem czasu rozpoznawania wniosku, a w konsekwencji opóźnieniem w wydaniu orzeczenia przez sąd rejestrowy. Stan taki należy uznać za niepożądany.

Treść art. 18 § 3 k.s.h. budzi też wątpliwości interpretacyjne ze względu na brak odniesienia do terminu zatarcia skazania. Zgodnie z powołanym przepisem zakaz ustaje z upływem piątego roku od dnia uprawomocnienia się wyroku skazującego. Jednak przepis nie reguluje sytuacji, gdy zatarcie skazania nastąpiło przed upływem pięciu lat od uprawomocnienia wyroku.

Wobec powyższego proponuje się doprecyzowanie treści art. 18 § 3 k.s.h. przez wyraźne wskazanie, że zakaz, o którym mowa w § 2 ustaje z upływem piątego roku od dnia uprawomocnienia się wyroku skazującego, chyba że wcześniej

nastąpiło zatarcie skazania i zrezygnowano z przesłanki upływu trzech lat od dnia zakończenia okresu odbywania kary.

4.3. Ujednolicenie terminologii zawartej w k.p.c. – Dział VI postępowanie rejestrowe, w ustawie o KRS oraz w ustawie o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów

W ustawie z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1311 z późn. zm.) odstąpiono od posługiwania się pojęciem „wniosków składanych drogą elektroniczną”, na rzecz określenia: „wnioski składane za pośrednictwem systemu teleinformatycznego”.

Wprowadzane powołaną ustawą zmiany nie obejmują jednak Działu VI Kodeksu postępowania cywilnego – postępowanie rejestrowe.

Celem ujednolicenia zawartej w Kodeksie postępowania cywilnego terminologii oraz dostosowania do niej pojęć używanych w ustawie o KRS i ustawie o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów proponuje się w Dziale VI Kodeksu postępowania cywilnego, w ustawie o KRS oraz w ustawie o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów zastąpienie zwrotu: „wniosek złożony drogą elektroniczną”, zwrotem: „wniosek złożony za pośrednictwem systemu teleinformatycznego”.

Zmiany odpowiednich przepisów Kodeksu postępowania cywilnego i ustawy o KRS zostały szczegółowo omówione w dziale II niniejszego uzasadnienia.

W odniesieniu do ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów proponuje się w art. 39 ust. 2a i art. 43a wprowadzić zmiany o charakterze porządkowym polegające na zmianie terminologii. Pojęcie „drogi elektronicznej” zastępuje się zwrotem „za pośrednictwem systemu teleinformatycznego”, przy czym pozostała treść ww. przepisów pozostawia się bez zmian.

4.4. Usunięcie zbędnych regulacji

Zgodnie z treścią art. 31 ust 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej Centralna Informacja Krajowego Rejestru Sądowego zobowiązana jest niezwłocznie zgłosić do CEIDG (za pośrednictwem formularza dostępnego na stronie internetowej CEIDG) informację o przekształceniu przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą w jednoosobową spółkę kapitałową. Zgłoszenie powinno być dokonane nie później niż w terminie 7 dni roboczych od dnia dokonania wpisu do rejestru przedsiębiorców jednoosobowej spółki kapitałowej powstałej wskutek przekształcenia przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną.

Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 stycznia 2013 r. zmieniającym rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach wprowadzono m.in. zmianę umożliwiającą automatyczną identyfikację przekształcenia przedsiębiorcy, będącego osobą fizyczną, wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą w jednoosobową spółkę kapitałową. A zatem aktualnie system teleinformatyczny KRS pozwala na zidentyfikowanie tego rodzaju zdarzeń i automatyczne przekazanie informacji o nich do systemu teleinformatycznego CEIDG.

Wobec treści powołanego przepisu oraz wprowadzenia technicznej możliwości automatycznego przekazywania informacji o przedsiębiorcy, będącym osobą

fizyczną prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą przekształconym w jednoosobową spółkę kapitałową przy wykorzystaniu systemu teleinformatycznego z KRS do CEIDG stwierdzić należy, że zbędne jest dublowanie wykonania tego obowiązku przez sąd rejestrowy. Zgodnie bowiem z treścią art. 584¹ § 2 k.s.h. sąd rejestrowy przesyła niezwłocznie właściwemu organowi ewidencyjnemu odpis postanowienia o wpisie do rejestru przedsiębiorców jednoosobowej spółki kapitałowej powstałej wskutek przekształcenia.

Biorąc pod uwagę, że automatyczne przekazanie informacji nastąpi niezwłocznie po wpisaniu podmiotu do rejestru zbędne jest dodatkowe przesyłanie postanowienia przez sąd rejestrowy. W związku z powyższym projekt zakłada uchylenie art. 584¹ § 2 k.s.h.

W obowiązującym stanie prawnym, w związku z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego w postępowaniu przed sądem rejestrowym funkcjonuje aż 8 aktów wykonawczych regulujących podobną materię. Są to:

1. wydane na podstawie art. 6 pkt 3 ustawy o KRS Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie warunków organizacyjno-technicznych dotyczących formy wniosków i dokumentów oraz ich składania drogą elektroniczną do sądów rejestrowych i Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego oraz sposobu posługiwania się dokumentami wydanymi w postaci elektronicznej (Dz. U. z dnia 31 grudnia 2011 r.),
2. wydane na podstawie art. 19 ust. 7 ustawy o KRS Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2015 r. w sprawie sposobu i trybu składania wniosków o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego dotyczących spółek, których umowę zawarto przy wykorzystaniu wzorca umowy spółki udostępnionego w systemie teleinformatycznym (Dz. U. z dnia 14 stycznia 2015 r.),
3. wydane na podstawie art. 23¹ § 5 ustawy Kodeks spółek handlowych Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 stycznia 2015 r. w sprawie określenia wzorców dotyczących spółki jawnej udostępnionych w systemie teleinformatycznym (Dz. U. z dnia 14 stycznia 2015 r.),
4. wydane na podstawie art. 23¹ § 6 ustawy Kodeks spółek handlowych Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2015 r. w sprawie trybu zakładania konta w systemie teleinformatycznym, sposobu korzystania z systemu teleinformatycznego i podejmowania w nim czynności związanych z zawiązaniem spółki jawnej przy wykorzystaniu wzorca umowy oraz innych czynności wykonywanych w systemie teleinformatycznym (Dz. U. z dnia 14 stycznia 2015 r.),
5. wydane na podstawie art. 106¹ § 5 ustawy Kodeks spółek handlowych Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 stycznia 2015 r. w sprawie określenia wzorców dotyczących spółki komandytowej udostępnionych w systemie teleinformatycznym (Dz. U. z dnia 14 stycznia 2015 r.),
6. wydane na podstawie art. 106¹ § 6 ustawy Kodeks spółek handlowych Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2015 r. w sprawie trybu zakładania konta w systemie teleinformatycznym, sposobu korzystania z systemu teleinformatycznego i podejmowania w nim czynności związanych z zawiązaniem spółki komandytowej przy wykorzystaniu wzorca umowy oraz innych czynności wykonywanych w systemie teleinformatycznym (Dz. U. z dnia 14 stycznia 2015 r.),
7. wydane na podstawie art. 157¹ § 5 ustawy Kodeks spółek handlowych Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 stycznia 2015 r. w sprawie określenia wzorców dotyczących spółki z ograniczoną odpowiedzialnością udostępnionych w systemie teleinformatycznym (Dz. U. z dnia 14 stycznia 2015 r.),

8. wydane na podstawie art. 157¹ § 6 ustawy Kodeks spółek handlowych Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 marca 2016 r. w sprawie trybu zakładania konta w systemie teleinformatycznym, sposobu korzystania z systemu teleinformatycznego i podejmowania w nim czynności związanych z zawiązaniem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przy wykorzystaniu wzorca umowy oraz wymagań dotyczących podpisu elektronicznego (Dz. U. z dnia 30 marca 2016 r.).

Oprócz ww rozporządzeń, kwestie związane z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, w tym zakładaniem konta, wnoszeniem pism procesowych oraz doręczeniami, regulują wydane na podstawie ogólnych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego następujące akty wykonawcze:

1. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 października 2015 r. w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe (Dz. U. z dnia 4 listopada 2015 r.) - wydane na podstawie art. 125 § 3¹ Kodeksu postępowania cywilnego,

2. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 kwietnia 2016 r. w sprawie trybu zakładania i udostępniania konta w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe (Dz. U. z dnia 9 maja 2016 r.) - wydane na podstawie art. 126 § 6 Kodeksu postępowania cywilnego,

3. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 października 2015 roku w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych (Dz.U. z dnia 3 listopada 2015 r.) - wydane na podstawie art. 131¹§3 Kodeksu postępowania cywilnego,

Wydanie wyżej wymienionych rozporządzeń na podstawie ogólnych przepisów k.p.c. stawia pod znakiem zapytania potrzebę istnienia przynajmniej części rozporządzeń wykonawczych wydanych w oparciu o ustawę o KRS i k.s.h. Dopóty brak było rozporządzeń wykonawczych wydanych w oparciu o k.p.c., uzasadnione było funkcjonowanie w obrocie rozporządzeń wskazanych w pkt od 1 - 8.

Aktualnie materia rozporządzeń wydanych na podstawie ustawy o KRS i k.s.h. w zakresie zakładania konta w systemie teleinformatycznym, składania wniosków (pism procesowych) i doręczeń pokrywa się z zakresem przedmiotowym rozporządzeń wydanych na podstawie k.p.c., co uzasadnia wprowadzenie następujących zmian.

Proponuje się uchylić artykuły: 23¹ § 6 i 106¹ § 6 ustawy z dnia 15 września 2000 roku Kodeksu spółek handlowych, stanowiące delegacje ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości do wydania aktów wykonawczych w przedmiocie trybu zakładania konta w systemie teleinformatycznym, sposobu korzystania z systemu teleinformatycznego i podejmowania w nim czynności związanych z zawiązaniem spółki jawnej i komandytowej przy wykorzystaniu wzorca umowy oraz innych czynności wykonywanych w systemie teleinformatycznym. W pierwszym rzędzie zauważyć należy, że oba rozporządzenia dotyczące kwestii zakładania konta przy tworzeniu spółki jawnej oraz spółki komandytowej są tożsame w swej treści. Po drugie, istnienie dwóch rozporządzeń jedynie ze względu na fakt, że dotyczą one dwóch różnych typów spółek jest pozbawione sensu. Po trzecie, materię zakładania konta w systemie teleinformatycznym za pomocą którego będą składane pisma procesowe reguluje Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 kwietnia 2016 r. w sprawie trybu zakładania i udostępniania konta w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe. Rozporządzenie to znajdzie bezpośrednie zastosowanie również w odniesieniu do zakładania konta w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie rejestrowe. W razie potrzeby, jego treść zostanie uzupełniona o odrębności dotyczące zakładania konta

w systemie teleinformatycznym. Zasadne jest jednak funkcjonowanie jednego aktu wykonawczego określającego tryb zakładania konta we wszystkich postępowaniach sądowych.

Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że zgodnie z projektowaną regulacją od dnia 1 czerwca 2017 r. wszystkie wnioski składane do sądu rejestrowego, a dotyczące podmiotów podlegających wpisowi do rejestru przedsiębiorców będą wnoszone wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Uwagi podobnej natury należy poczynić częściowo także w odniesieniu do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 marca 2016 r. w sprawie trybu zakładania konta w systemie teleinformatycznym, sposobu korzystania z systemu teleinformatycznego i podejmowania w nim czynności związanych z zawiązaniem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przy wykorzystaniu wzorca umowy oraz wymagań dotyczących podpisu elektronicznego. W tym przypadku zakres regulacji zawartej w rozporządzeniu jest szerszy, niż regulacje zawarte w wyżej omówionych rozporządzeniach dotyczących zakładania konta przy zawiązaniu umowy spółki jawnej i komandytowej z wykorzystaniem wzorca udostępnionego w systemie teleinformatycznym. Oprócz przepisów dotyczących *stricte* zakładania konta w systemie teleinformatycznym, rozporządzenie reguluje także kwestie dotyczące sporządzenia i podpisania w systemie teleinformatycznym dokumentów o materialnoprawnym charakterze dołączanych do wniosku, a to: listy współników sporządzonej według wzorca udostępnionego w systemie teleinformatycznym, formularza oświadczenia składanego przez członków zarządu o wniesieniu wkładów na pokrycie kapitału zakładowego.

Wobec powyższego proponuje się, aby regulacje dotyczące dokonywania w systemie teleinformatycznym czynności o charakterze materialnoprawnym zostały przeniesione do treści § 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 stycznia 2015 r. w sprawie określenia wzorców dotyczących spółki z ograniczoną odpowiedzialnością udostępnionych w systemie teleinformatycznym.

Zmiana taka nie wymaga zmiany delegacji określonej w art. 157¹ § 5 k.s.h., na podstawie której ww rozporządzenie zostało wydane.

Taki zabieg legislacyjny pozwoli na uchylenie art. 157¹ § 6 k.s.h. i objęcie kwestii związanych z zakładaniem konta w systemie teleinformatycznym w celu zawiązania umowy spółki z o.o. na podstawie wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 kwietnia 2016 roku w sprawie trybu zakładania i udostępniania konta w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe (Dz. U. z dnia 9 maja 2016 r.), wydanym na podstawie art. 126 § 6 Kodeksu postępowania cywilnego.

Reasumując, tryb zakładania konta w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie rejestrowe uregulowany zostanie jednym, ww rozporządzeniem.

Nowelizacji wymaga również treść art. 6 pkt 3 ustawy o KRS, który zawiera delegację dla Ministra Sprawiedliwości do określenia w rozporządzeniu warunków organizacyjno-technicznych dotyczących formy wniosków i dokumentów oraz ich składania do sądów rejestrowych i Centralnej Informacji drogą elektroniczną, a także orzeczeń, odpisów, wyciągów, zaświadczeń, informacji i kopii dokumentów doręczanych wnioskodawcom tą drogą oraz sposobu posługiwania się dokumentami wydanymi w postaci elektronicznej, uwzględniając potrzebę zapewnienia powszechnego i bezpośredniego dostępu do informacji z Rejestru i dokumentów rejestrowych oraz możliwość posługiwania się dokumentami wydanymi w postaci elektronicznej.

Część kwestii objętych treścią ww rozporządzenia została uregulowana w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 października 2015 r. w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe, wydanym na podstawie art. 125 § 3¹ Kodeksu postępowania cywilnego.

Proponuje się zatem, by nowa delegacja określona w art. 6 pkt 3 ustawy o KRS dotyczyła jedynie czynności związanych z działaniem Centralnej Informacji KRS, zaś kwestie dotyczące składania wniosków za pośrednictwem systemu teleinformatycznego zostały objęte regulacją zawartą w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 października 2015 r. w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe (Dz. U. z dnia 4 listopada 2015 r.) - wydane na podstawie art. 125 § 3¹ Kodeksu postępowania cywilnego.

Ze względu na nadanie nowego brzmienia art. 19 ustawy o KRS nie ma potrzeby uchylania dotychczasowego brzmienia art. 19 ust. 7 ustawy o KRS, który zawiera delegację dla Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia w zakresie sposobu i trybu złożenia wniosku o wpis do rejestru spółki, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym oraz składania innych wniosków przez te spółki.

4.5. Umożliwienie wpisywania do rejestru wzmianki o złożeniu uchwały o połączeniu lub podziale podmiotu

Zgodnie z treścią art. 507 § 1 k.s.h. zarząd każdej z łączących się spółek powinien zgłosić do sądu rejestrowego uchwałę o łączeniu się spółki w celu wpisania do rejestru wzmianki o takiej uchwale ze wskazaniem, czy łącząca się spółka jest spółką przejmującą, czy spółką przejmowaną. Z kolei art. 542 § 1 k.s.h. ustanawia dla zarządów spółek uczestniczących w podziale obowiązek zgłoszenia do sądu rejestrowego uchwały o podziale w celu wpisania do rejestru wzmianki o podziale.

Na mocy art. 44 ust. 1 pkt 4 ustawy o KRS w dziale 6 rejestru wpisuje się informację o połączeniu, podziale lub przekształceniu podmiotu. Jednak wbrew dyspozycji art. 507 § 1 k.s.h. i art. 542 § 1 k.s.h. przepisy ustawy o KRS nie przewidują możliwości wpisu do rejestru wzmianki o złożeniu uchwały o połączeniu lub podziale podmiotu.

Kwestia dopuszczalności wpisu do rejestru ww wzmianek była też przedmiotem sporów w doktrynie oraz odmiennej praktyki sądów rejestrowych.

W związku z powyższym proponuje się zmianę brzmienia art. 44 ust. 1 pkt 4 ustawy o KRS przez uzupełnienie jego treści o zwrot: „wzmianki o złożeniu uchwały o połączeniu lub podziale”. Pozwoli to na dokonywanie w rejestrze wpisu informacji nie tylko o połączeniu czy podziale podmiotu, ale także na wpis wzmianki o uchwałach w tym przedmiocie.

Zmiana ta będzie wiązała się z wprowadzeniem dodatkowego pola w rejestrze.

III. Przepisy przejściowe

W art. 26 ustawy przyjęto ogólną zasadę, że do postępowań wszczętych i prawomocnie niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy tj. przed dniem 1 czerwca 2017r., stosuje się przepisy dotychczasowe. Dotyczy to wszystkich wniosków do rozpoznania których właściwy jest sąd rejestrowy, a więc zarówno wniosków o wpis, jak i z wpisem niezwiązanych. Przepis ten w oczywisty sposób

obejmuje także postępowania wszczęte z urzędu przed dniem wejścia w życie ustawy.

Przepis art. 27 pozostaje w ścisłym związku z projektowaną treścią art. 19a ust. 5 ustawy o KRS. Zgodnie z tym przepisem w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą: „Do wniosku o wpis osób reprezentujących podmiot wpisany do Rejestru, likwidatorów i prokurentów należy dołączyć oświadczenia tych osób obejmujące: zgodę na ich powołanie oraz ich adresy do doręczeń. Wymogu dołączenia zgody nie stosuje się, jeżeli wniosek o wpis jest podpisany przez osobę, która podlega wpisowi albo która udzieliła pełnomocnictwa do złożenia wniosku o wpis, albo której zgoda jest wyrażona w protokole z posiedzenia organu powołującego daną osobę lub w umowie spółki”.

W stosunku do dotychczasowego brzmienia art. 19a ust. 5 ustawy o KRS dodatkowym elementem ww. wniosku o wpis będzie konieczność dołączenia oświadczenia wskazanych tam osób, także o ich adresach do doręczeń. Podkreślić przy tym należy, że oświadczenie o adresie do doręczeń musi pochodzić od osoby, której adres do doręczeń dotyczy. Nie jest więc dopuszczalne złożenie oświadczenia w przedmiocie adresu do doręczeń przez inną osobę, nawet jeśli ma ona prawo reprezentowania podmiotu. Zauważyć należy również, że obowiązkiem złożenia oświadczenia zostały objęte wszystkie osoby wymienione w ww. przepisie byleby tylko reprezentowały podmiot wpisany do Rejestru, pełniły w nim funkcję likwidatora lub prokurenta. Bez znaczenia pozostaje natomiast do jakiego rejestru podmiot jest wpisany.

Zarówno bezpieczeństwo obrotu, jak i interes wierzycieli wymaga, by oświadczenia dotyczące adresów do doręczeń jak najszybciej zostały złożone do akt rejestrowych. W związku z tym, na podstawie projektowanego art. 26 proponuje się, aby w sytuacji, gdy do dnia wejścia w życie ustawy wniosek o wpis lub zmianę danych osób, o których mowa w art. 19a ust. 5 ustawy, o której mowa w art. 1, nie został rozpoznany w pierwszej instancji, sąd rejestrowy wzywał podmiot do uzupełnienia wniosku przez dołączenie oświadczeń tych osób obejmujących adresy do doręczeń, chyba że oświadczenia takie znajdują się w aktach rejestrowych.

Konieczność uzupełnienia dotyczyć więc będzie tylko wniosków złożonych przed dniem wejścia w życie ustawy, których przedmiotem jest wpis lub zmiana danych osób o których mowa w art. 19a ust. 5, a do dnia wejścia w życie ustawy (tj. do dnia 1 czerwca 2017 r.) wniosek nie został rozpoznany w pierwszej instancji. Obojętnym natomiast pozostaje, czy będziemy mieli do czynienia z podmiotem wpisanym do rejestru przedsiębiorców, czy stowarzyszeń. W celu realizacji tego obowiązku, przewodniczący będzie wzywał podmiot do przedłożenia oświadczeń złożonych przez wskazane w art. 19a ust. 5 ustawy o KRS osoby - w trybie art. 130 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 7 ustawy o KRS. Obowiązek wezwania nie będzie obejmował sytuacji, gdy oświadczenie takie będą już zalegać w aktach rejestrowych. Nie można bowiem wykluczyć, co pokazuje praktyka, że adresy do doręczeń osób, o których mowa w projektowanym art. 19a ust. 5 ustawy o KRS mogą w aktach się już znajdować. Np. został złożony wniosek o wpis zmiany danych dotychczasowych członków zarządu polegający jedynie na zmianach ich funkcji w zarządzie, podczas gdy wszyscy członkowie zarządu spółki z o.o. złożyli już oświadczenia o swoich adresach zgodnie z art. 166 § 1 pkt 5 k.s.h. przy pierwszym wpisie do rejestru. Wówczas nie będzie konieczności ponownego wzywania ich do złożenia stosowych oświadczeń, mimo, że będziemy mieli do czynienia z wnioskiem o zmianę danych tych osób.

Hipotezą art. 28 objęta jest natomiast sytuacja, w której podmiot jest wpisany do KRS, ale w dniu wejścia w życie ustawy nie jest procedowany przed sądem rejestrowym żaden wniosek od niego pochodzący. Wówczas podmiot ma obowiązek przy pierwszym wniosku składanym do sądu rejestrowego po dniu wejścia w życie ustawy (tj. po dniu 1 czerwca 2017 r.), złożyć do akt rejestrowych aktualne oświadczenia osób o których mowa w art. 19a ust. 5, w zakresie ich adresów do doręczeń. Obojętnym jest przy tym jakie dane będą przedmiotem wniosku skierowanego do sądu rejestrowego i czego będzie on dotyczyć. W przypadku braku dołączenia oświadczeń przewodniczący winien dokonać stosownego wezwania. Termin złożenia przez podmiot oświadczeń osób wskazanych w art. 19a ust. 5 o adresach nie może być dłuższy niż 18 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Po tym terminie sąd rejestrowy będzie uprawniony do skorzystania z przepisu art. 24 ustawy o KRS (postępowanie przymuszające).

Przepis art. 28 dotyczy projektowanego art. 19a ust. 5e. Przepis ten wskazuje, że do zgłoszenia spółki kapitałowej do rejestru należy dołączyć listę obejmującą nazwisko i imię oraz adres do doręczeń albo firmę (nazwę) i siedzibę wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz członków organów nadzoru spółek kapitałowych lub innych osób, gdy umowa lub statut albo przepisy prawa przyznają im uprawnienie do powołania członków organu reprezentacji, o ile są spółce znane. W przypadku gdy wspólnikiem jest osoba prawna, należy podać imiona i nazwiska oraz adresy do doręczeń członków organu reprezentacji.

Zgodnie z projektowanym art. 29, jeżeli do dnia wejścia w życie ustawy wniosek o pierwszy wpis spółki kapitałowej nie został rozpoznany w pierwszej instancji, sąd rejestrowy wzywa podmiot do uzupełnienia wniosku przez dołączenie listy, o której mowa w projektowanym art. 19a ust. 5c.

W przypadku innym, niż opisany w art. 29, obowiązek złożenia listy powstaje przy pierwszym wniosku składanym do sądu rejestrowego, nie później jednak niż w terminie 18 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy (art. 30).

Zgodnie z treścią projektowanego art. 13 ustawy o KRS z dniem 1 października 2017 r. rezygnuje się z ogłoszeń wpisów w rejestrze przedsiębiorców w MSiG na rzecz ich ogłaszania w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych.

Wobec powyższego w art. 33 proponuje się, by w sprawach wszczętych do dnia 30 września 2017 roku, ogłoszenia wpisów następowały na zasadach dotychczasowych tj. w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

Jednocześnie wpisy, o których mowa w zmienianym art. 19a ust. 6 ustawy o KRS (wzmianka o braku obowiązku sporządzenia i złożenia sprawozdania finansowego) oraz dodawanym do art. 20 ustawy o KRS ust. 1g (wpisy na podstawie dyrektywy BRIS), w okresie, w którym będą jeszcze publikowane w MSiG nie będą podlegały opłacie za ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

Projektowane przepisy art. 32 i 33 regulują sposób prowadzenia akt rejestrowych oraz akt spraw wszczętych przed sądem rejestrowym i niezakończonych przed dniem 1 czerwca 2017 roku. Akta rejestrowe (art. 32), obejmujące sprawy zakończone przed dniem wejścia w życie ustawy nie będą podlegały przetworzeniu na postać elektroniczną. Wobec powyższego sądy nie będą miały obowiązku digitalizacji w całości tych akt. Akta te będą więc funkcjonowały w dotychczasowej postaci. Ulegną one jednak swoistemu zamknięciu. Nie oznacza to jednak zakończenia prowadzenia akt rejestrowych dla danego podmiotu, a jedynie zmianę postaci prowadzenia tych akt z papierowej na elektroniczną w systemie teleinformatycznym.

Również akta spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy prowadzi się w postaci papierowej. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 33 nie porusza jedynie problematyki akt sprawy rejestrowej w dotychczasowym jej rozumieniu, ale odnosi się do akt wszystkich spraw toczących się przed sądem rejestrowym. Przesądza, że o ile sprawa została wszczęta i niezakończona przed 1 dniem czerwca 2017 roku, to prowadzi się ją w dalszym ciągu w postaci papierowej. Nie będzie więc konieczności przetwarzania akt spraw prowadzonych w postaci papierowej na postać elektroniczną. Akta takich spraw, po ich zakończeniu zostaną dołączone do akt rejestrowych prowadzonych w dotychczasowej, papierowej postaci.

Istotnej zmianie uległy przepisy dotyczące kuratorów wyznaczanych przez sąd rejestrowy w oparciu o art. 26 ustawy o KRS oraz art. 42 k.c. Zaproponowane zmiany w zakresie przepisów materialnoprawnych poszerzają znacznie zakres uprawnień kuratorów. Z drugiej jednak strony w obrocie gospodarczym funkcjonuje szereg kuratorów wyznaczonych w oparciu o art. 42 kc, których kompetencje do tej pory były znacznie węższe. Faktycznie sprowadzały się one do czynienia starań o powołanie organów osoby prawnej albo złożenie wniosku lub pozwu o rozwiązanie osoby prawnej.

W art. 34 proponuje się, by do kuratorów ustanowionych przed dniem wejścia w życie ustawy na podstawie art. 26 i art. 42 k.c. stosować przepisy dotychczasowe. Ponieważ jednak projektowane przepisy przewidują poszerzenie dotychczasowych kompetencji kuratorów, zasadną wydaje się propozycja umożliwiająca sądowi rejestrowemu zmianę zakresu kompetencji kuratora (a w zasadzie rozszerzenie tych kompetencji) w zakresie dopuszczalnym przez znowelizowane przepisy (art. 26 i następne ustawy o KRS oraz art. 42 i następne k.c.). Pozwoli to na „płynne” uzyskanie przez dotychczasowego kuratora dodatkowych uprawnień. Rozwiązanie to jednocześnie gwarantuje tożsamość osoby kuratora i zapobiega zbędnym czynnościom sądu polegającym na odwoływaniu kuratora (powołanego na „starych” przepisach), po to by powołać go na nowych. Wobec braku w tej mierze przepisu szczególnego, sąd rejestrowy będzie mógł poszerzyć uprawnienia kuratora na wniosek, a z urzędu jeśli spełnione zostaną przesłanki określone w zmienianym art. 603 § 2 k.p.c.

Uzupełnienie regulacji dotyczącej budowy i funkcjonowania Centralnego Repozytorium Elektronicznych Wypisów Aktów Notarialnych stanowi art. 35, w którym proponuje się, aby w przypadku aktów notarialnych sporządzonych przed dniem 1 czerwca 2017 r., dokumentujących czynności prawne, o których notariusz na podstawie przepisów szczególnych obowiązany był zawiadomić sąd rejestrowy, a zawiadomienia takiego nie dokonał przed dniem wejścia w życie ustawy, wykonanie tego obowiązku następowało za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Mając na uwadze, że strona będzie miała obowiązek złożenia wniosku o wpis w rejestrze przedsiębiorców za pośrednictwem systemu teleinformatycznego również w odniesieniu do spółek zawiązanym przed dniem 1 czerwca 2017 r., w art. 36 proponuje się, aby na wniosek strony aktu notariusz zamieszczał w Repozytorium elektroniczny wypis lub wyciąg aktu notarialnego sporządzonego przed dniem 1 czerwca 2017 r., jeżeli akt ten zawiera w swej treści dane stanowiące podstawę wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego albo podlega złożeniu do akt rejestrowych podmiotu wpisanego do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Przepis ten umożliwi więc w pełni skorzystanie z systemu teleinformatycznego, także podmiotom, których umowy zostały zawiązane przed dniem 1 czerwca 2017 roku.

Z uwagi na propozycję uchylenia niniejszą ustawą przepisów art. 55 i art. 56 ustawy o KRS zaistniała konieczność uregulowania zasad dokonywania wpisów do RDN w okresie od dnia wejścia w życie ustawy do dnia zakończenia dokonywania wpisów do RDN (31 stycznia 2018 r.)

Zgodnie z treścią art. 37 w sprawach o wpis na podstawie art. 55 i art. 56 ustawy, o której mowa w art. 1, niezakończonych przed dniem 1 lutego 2018 r. co do zasady stosuje się przepisy dotychczasowe. Przepis ten pozwala sądowi rejestrowemu na rozpoznanie spraw o wpis w RDN na podstawie art. 55 i art. 56 ustawy o KRS, także po dniu 1 lutego 2018 roku w odniesieniu do spraw wszczętych przed tą datą. Rozpoznanie sprawy przez sąd obejmuje tak kwestie formalne, jak i merytoryczne, a także rozpoznawanie środków odwoławczych. Jest to tym bardziej uzasadnione, że nie przewiduje się po 1 dniu lutego 2018 roku przepisów, które stworzyłyby podstawę dla przekazania spraw nierozpoznanych, czy niezakończonych do CRRU.

W sprawach o wykreślenie wpisów z RDN wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy, na mocy art. 38 znajdzie zastosowanie projektowany art. 59 ust. 1a ustawy o KRS. Oznacza to, że w postępowaniach prowadzonych w dniu wejścia w życie ustawy, sąd będzie mógł uwzględnić także dodatkowe podstawy wykreślenia wpisu w RDN, wskazane w powołanym art. 59 ust. 1a ustawy o KRS. Niewątpliwie jest to rozwiązanie korzystne dla osób ubiegających się o wykreślenie z RDN.

Art. 39 stanowi podstawę prawną dla automatycznego wykreślenia z RDN osób wpisanych do tego rejestru również przed dniem wejścia w życie ustawy wraz ze skróceniem z 10 do 7 lat okresu, w jakim wpis się utrzymuje.

Mając jednak na uwadze, że wejście w życie znowelizowanego przepisu art. 60 ust. 1 ustawy o KRS zaplanowano na dzień 1 października 2017 roku, proponuje się, by do dnia 30 września 2017 roku wykreślenia z RDN dokonywane były na wniosek.

W odniesieniu do wpisów na podstawie art. 56 ustawy o KRS utrzymano zasadę, że następują one po uprawomocnieniu się postanowienia o wpisie. Do tej pory zasada ta była wyrażona w treści art. 20 ust. 2a ustawy o KRS. Z uwagi jednak na nowelizację tego przepisu oraz uchylenie od 1 lutego 2018 roku art. 56, co miało wpływ na treść znowelizowanego art. 20 ust. 2a ustawy o KRS, za zasadne uznano wyrażenie tej normy w art. 40.

W art. 41, z uwagi na uchylenie od dnia 1 lutego 2018 roku przepisów art. 41 pkt. 5 i art. 55 ustawy o KRS, wyrażono zasadę że postanowień w przedmiocie wpisów dokonanych na podstawie tych przepisów nie doręczają się i nie podlegają one zaskarżeniu. Zasada ta odnosi się do spraw wszczętych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, tj. od 1 czerwca 2017 r. Wskazać należy że są to wpisy o identycznym charakterze jak wskazane w dodanym art. 45¹ ustawy o KRS. Charakter tych wpisów został już omówiony we wcześniejszej części uzasadnienia i ewentualne argumenty za podobnym rozwiązaniem są w tym przypadku oczywiste.

Wobec zmiany brzmienia art. 18 k.s.h. niezbędne jest uregulowanie kwestii dotyczącej udzielania przez Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego (dalej: BI KRK), informacji o skazaniach na podstawie art. 20a ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym. Istotne jest bowiem ustalenie, czy wobec konkretnej osoby, BI KRK ma udzielać informacji zgodnej z brzmieniem art. 18 k.s.h. na dzień skierowania przez KRS zapytania, czy też na dzień udzielenia odpowiedzi, czy na dzień uprawomocnienia wyroku skazującego. Ma to niebagatelne znaczenie dla oceny ważności powołania osoby do pełnienia funkcji, o których mowa w art. 18 k.s.h., względnie ustalenia, czy dla danej osoby upłynął już termin zakazu albo czy w ogóle

dana osoba objęta jest zakazem (np. prokurent lub członek zarządu spółki partnerskiej)).

Należy zatem ustalić, czy w okolicznościach konkretnej sprawy, zastosowanie znajdzie art. 18 k.s.h. w dotychczasowym, czy też zmienionym brzmieniu. W art. 42 zaproponowano, aby datą rozstrzygającą o tym, czy do zakresu udzielanej przez BI KRK informacji zastosowanie znajdzie art. 18 w dotychczasowym, czy zmienionym brzmieniu była data **uprawomocnienia się wyroku skazującego**. Jeżeli zatem wyrok uprawomocni się przed dniem wejścia w życie znowelizowanego brzmienia art. 18 k.s.h. (tj. do dnia 31 sierpnia 2018 r.), to BI KRK będzie udzielało informacji według zasad dotychczasowych (uwzględniając aktualne brzmienie art. 18 k.s.h.). Jeżeli natomiast wyrok skazujący uprawomocni się po dniu 31 sierpnia 2018 r., to BI KRK udzieli informacji zgodnie ze znowelizowanym brzmieniem art. 18 k.s.h. Bez znaczenia pozostanie, czy taka informacja udzielana jest na wniosek, czy z urzędu. Może się zatem zdarzyć, że pomimo wejścia w życie znowelizowanej treści art. 18 k.s.h. BI KRK udzieli informacji według treści już uchylonego przepisu, ponieważ uprawomocnienie wyroku skazującego nastąpiło przez zmianą brzmienia art. 18 k.s.h.

Skutkiem wprowadzenia regulacji zawartej w art. 42 jest zmiana art. 20a ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym przez dodanie do tego przepisu ust.6. Po zmianie brzmienia art. 18 k.s.h. nie będzie już potrzeby badania przez sąd rejestrowy, czy upłynęły trzy lata od dnia zakończenia okresu odbywania kary, a zatem informacja przesyłana przez BI KRK do KRS nie musi już zawierać takich danych jak: informacje o orzeczonych karach, środkach karnych, środkach kompensacyjnych lub przepadku oraz podstawie prawnej ich orzeczenia, okresie próby, zarządzeniu wykonania warunkowo zawieszzonej kary pozbawienia wolności, skróceniu orzeczonej kary na podstawie art. 75 § 3a Kodeksu karnego oraz wykonaniu kar. Dane te są bowiem zbędne dla oceny okresu zakazu ustalanego w oparciu o nowe brzmienie art. 18 § 3 k.s.h.

Natomiast zupełnie odmienną – uregulowaną w art. 43 kwestią jest ocena przez sąd rejestrowy zdolności do pełnienia określonej funkcji. Nie ulega wątpliwości, że art. 18 § 3 k.s.h. w znowelizowanym brzmieniu ma charakter względniejszy. **Uniezależnia** bowiem upływ okresu zakazu od zakończenia okresu odbywania kary, a wiąże go jedynie z upływem okresu 5 lat od dnia uprawomocnienia wyroku skazującego chyba, że wcześniej nastąpiło zatarcie skazania. Jednakże w znowelizowanym art. 18 § 2 k.s.h. i dodanym do art. 18 k.s.h. § 5 rozszerzono zakres podmiotowy tego przepisu.

Nie budzi wątpliwości sytuacja, gdy wyrok skazujący uprawomocni się pod dniem wejścia w życie znowelizowanego brzmienia art. 18 k.s.h. Wówczas ocena zdolności do pełnienia określonych w art. 18 k.s.h. funkcji dokonywana będzie według treści znowelizowanego art. 18 k.s.h.

W art. 43 zaproponowano, aby również w przypadku, gdy wyrok skazujący za przestępstwa określone w art. 18 § 2 k.s.h. uprawomocni się przed dniem 1 września 2018 r. (a więc przed dniem wejścia w życie zmienionego brzmienia art. 18 k.s.h.), a powołanie do pełnienia funkcji nastąpiło po dniu 31 sierpnia 2018 r. zakres podmiotowy i czasokres trwania zakazu oceniany był zgodnie ze znowelizowanym brzmieniem art. 18 k.s.h.

IV. Terminy wejścia w życie projektowanej regulacji

Terminy wdrożenia poszczególnych regulacji opisanych w niniejszym projekcie określone zostały odmiennie. Wynika to z faktu, że niektóre z przedstawionych propozycji nie wymagają zmian technicznych systemu teleinformatycznego KRS i mogą wejść w życie niezwłocznie po ich uchwaleniu, inne zaś wymagają ingerencji w system teleinformatyczny i ich wdrożenie zależne jest od możliwości wprowadzenia zmian w systemie teleinformatycznym KRS.

Podkreślenia wymaga, że wszystkie wskazane poniżej terminy uwzględniają konieczność modyfikacji systemu teleinformatycznego KRS.

Zgodnie z art. 44 projektu ustawy:

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 2017 r. z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 1, pkt 3 lit. a, pkt. 4, pkt. 7 lit. d, pkt 20 w zakresie zmiany ust. 1g i 1h, pkt 25 w zakresie zmiany art. 21d, pkt 32 lit. b i c, pkt 36 lit. b, pkt 37 lit. b i c, art. 14 pkt 8, art. 19 pkt 4, art. 25, które wchodzi w życie z dniem 8 czerwca 2017 r.;
- 2) art. 1 pkt 10–12, pkt 19, pkt 22 lit. b, pkt 35, 39, 40 lit. a, pkt 42, 44, art. 9, które wchodzi w życie z dniem 1 października 2017 r.;
- 3) art. 1 pkt 25 w zakresie zmiany art. 21c, pkt 33, 41, art. 3 pkt 16, art. 4–6, art. 11, art. 15–18, 19 pkt 2 i 3, art. 20–24, które wchodzi w życie z dniem 1 lutego 2018 r.;
- 4) art. 1 pkt 3 lit. b, pkt 18, 20 w zakresie zmiany ust. 1f, pkt 23, pkt 36 lit. a, art. 8, 13, 14 pkt 1, art. 19 pkt 1, które wchodzi w życie z dniem 1 września 2018 r.

